

ПЕТЪР БОБЕВ
ЗЪБАТИТЕ ДЕМОНИ

chitanka.info

ЗЛОВЕЩАТА БОЛЕСТ

Рак!

Карцинома пулмонум! Две думи, които нищо не говорят на непосветения. И които карат лекаря да отпусне безпомощно ръце.

Две латински думи, събрали в себе си ужаса на пълната безнадеждност!

Доктор Жан Дюрер още не можеше да се опомни от жестокия удар. Силвия, неговата Силвия, прекрасната Силвия беше болна! Толкова млада! От най-злокобната болест. Обречена на смърт...

Ракът се среща предимно сред възрастните, една от главните причини за смъртността при днешното стареещо човечество. Каква беше тая орис, която бе белязала с нея и младата прекрасна Силвия?

За него, лекаря, учения, всеки човек представлява сбор от тъкани и клетки. Здрави или пък болни. Клетки, които може да остави без грижи, а ако са болни, да лекува. Силвия не беше сбор от клетки. Силвия беше Силвия — единствена, неповторима. Досега нещастникът не искаше да се примири, че и тя е съставена от тъкани, способни да се израждат.

Защото ракът — това е клетка, отскубнала се от контрола на собствения си организъм и заживяла свой отделен живот, неподчинен на общите закони, които управляват дисциплинираните й сънароднички.

Доктор Дюрер не беше в състояние да си намери място. Крачеше от единия ъгъл на лабораторията до другия. И току спираше до прозореца да погледне още веднъж рентгеновата снимка, която стискаше в треперещата си ръка.

Вече трети ден поред...

С напразната надежда, че може би предишния път се е излъгал.

Уви! Не се бе излъгал! Злокобното петно личеше ясно. И никой специалист нямаше да го сбърка.

Ясно — като печат върху смъртна присъда!

Той познаваше отлично възможностите на медицината в този вече закъснял стадий на страданието.

Толкова мъка бе изживял през живота си доктор Дюрер. Че какво ли не му бе минало през главата? Какво още не бе губил? И дом, и баща, и майка, и братя! И приятели!

Родителите му, бедни емигранти от Франция, не можаха да му осигурят спокойно съществуване. Принуден бе от малък да си изкарва сам хляба. Вестникопродавец, метач, търговски прислужник. Така, между работата, бе получил и лекарската си диплома. А пък с колко труд, с колко лишения — само той би могъл да отговори.

После — случайно прочетено съобщение във вестника. И постъпването му в лабораторията на фармацевтичния тръст. А то каква „лаборатория“! Научноизследователски институт, по-голям, по-добре обзаведен от кой да е държавен институт в страната, където младият доктор постепенно с труд и умение от прост лаборант израсна до началник на онкологичен кабинет.

Ала редом с напредъка му в служебната йерархия, с увеличаване броя на публикациите му вървяха и нещастията. Смърт след смърт! Най-първо родителите му при самолетна катастрофа, после двамата му братя в нелепата война нейде из индокитайските джунгли. И застреляният от бандити пръв помощник... И накрая — откритието за невярността на Силвия...

С любовта на Силвия бе изгубил и вярата си...

Но с всичко би се примирил. Дори и без любовта ѝ. Нека го мами, нека го изоставя, нека прави каквото си ще — тая своенравна и разглезена Силвия! Обаче да живее! Стигаше му съзнанието, че съществува, че я има на този свят, макар и не при него; че диша, че се смее, че танцува — макар и другаде, далеч от него...

И изведнъж това — сякаш предварителен некролог, отпечатан върху бездушната целулоидна плака!

Доктор Дюрер беше орисан да изпита и тоя ужас в живота — да изгуби любимата. И то пред прага на голямото си откритие.

Всъщност вече беше направил това откритие. Само че не можеше да приготви лекарството, не можеше да спаси с него Силвия по простата причина, най-баналната причина, че за производството му бяха нужни пари, много пари — милиони, каквито той нямаше.

Имаше ги господарят му, милионерът Ричард Маккреди, главният акционер, а в действителност безспорният собственик на мощния фармацевтичен тръст, където доктор Жан Дюрер беше един обикновен изследовател — все едно по-скъпо платен чирак.

Само преди месец той се бе представил пред всесилния Ричард с доклад за онова, което бе постигнал в своята лаборатория. Ала милионерът тутакси го бе прекъснал, щом като разбра какви огромни суми щяха да бъдат нужни, за да се доведат докрай започнатите изследвания. Не бе го оставил да се доизкаже какво благодееяние ще стори на човечеството.

— Ние правим бизнес, докторе — хладно го бе срязал той. — Запомнете! Не благотворителност.

А Силвия все още не знаеше нищо. Дори не подозираше частта си. Смяташе, че това е обикновен бронхит, раздразнил „тютюнджийската“ ѝ кашлица.

Онзи ден мъжът ѝ бе направил инжекция с останалия от опитите с маймуните препарат. С повече не разполагаше. Просто една-единствена доза! За да спре болестта, бе необходима всяка седмица по една такава инжекция. Не да лекува. Само това бе постигнал ученият — да задържи развитието на тумора. Да го потиска, докато вкарва в болния организъм възпиращия препарат.

Само толкова! Но в сравнение с почти пълната безпомощност досега — огромен, невероятен успех!

И диабетиците не се излекуват, ама нали инсулинът им дава правото на пълноценен живот? Както здравите хора трябва да ядат, да пият, да поглъщат белтъци, мазнини, въглехидрати, витамини, микроелементи, така диабетиците приемат освен това и инсулин.

По същия начин раково болните щяха да получават препарата на доктор Дюрер. И щяха да се чувстват здрави. Кое е най-важното — как се чувстваш.

Здрава, както преди, щеше да бъде и неговата Силвия!

Но... За целта трябваха милиони. Да купува суровината, от която да извлича от минималната ѝ концентрация необходимата доза на лекарството.

Как да намери тия милиони?

А беше готов на всичко за тази цел. На всякакъв труд. На всякакъв риск. Да продаде и себе си. И душата си. Дори на

престъпление.

Едва сега си даде сметка как понякога хората стават престъпници. Щом като в изживявания ужас той самият помисли за престъпление. Или — поне за помощ от криминалния свят. След като всесилният Ричард отказа да го финансира, Жан Дюрер щеше да предложи откритието си и на Коза ностра — подмолната организация, която бе впила смукалата си във всяка по-доходна дейност. Коза ностра имаше и средствата, и дързостта да поеме риска...

Телефонен звън прекъсна мрачните му мисли. Той с неохота вдигна слушалката. И чу гласа на секретарката:

— Доктор Дюрер при шефа!

Готов беше да го изругае. По дяволите тоя шеф сега, когато главата му гореше! Навярно пак щеше да го изнудва с настоявания за нови лекарства с колкото може по-звучни названия, с които да примамва лековерната клиентела — лекарства, в чиято безполезност Жан Дюрер бе напълно убеден. И в търсене на чиито съблазнителни имена губеше времето си.

Не изруга. Стереотипът на човешко поведение, унаследен, дооформен и през личния му живот, надделя. Шефът — това беше все едно бог. Кой възразява на бога?

Той пристъпи в просторния кабинет на милионера раздвоен: с гняв и с отчаяние.

Отсреща, зад огромното махагоново бюро, седеше Ричард Маккреди, всесилният Ричард, с властен поглед както винаги. Но в същото време не както винаги. Очите му бяха все така присвити, устните му — все тъй стиснати в студена, надменна усмивка. Ричард Маккреди с атлетическото си телосложение, с мъжественото си, гладко обръснато лице повече приличаше на бивш спортен шампион. Масивната му долна челюст, отдалеч напомняща за груба първобитност, издаваше несломимата му воля. Той целият излъчваше сила и власт. Силата на мускулите му и властта на милионите, чийто брой никой освен него не знаеше.

И все пак... Тоя път имаше нещо различно. Изразът изглеждаше същият — властен, нетърпящ противоречие. Но във волевото му лице личеше видима бледност.

Без да помръдне дори ръка, все тъй изпънат в удобното си работно кресло, Ричард Маккреди рече:

— Моля ви, седнете!

Ученият зае място в стола за посетители. Озадачен. Друг път шефът не го бе канил така любезно. В неговия кабинет, в тая „светая светих“ никой от подчинените нямаше право да сяда.

Сепна го гласът на милионера:

— Моля да ми докладвате за резултатите от изследванията си върху тимусите на акулите!

Само преди месец го бе почти изгонил, без да го изслуша. А сега?

Но молбата на шефа е равносилна на заповед.

И Жан Дюрер напрегна сили да постави отново в ред разстроените си мисли, да придаде по-голяма убедителност на своите доводи.

— Излишно е да го обяснявам подробно на вас, защото вие го знаете тъй добре като мен.

Биографията на Ричард Маккреди беше известна на всички. Син на милионер, той отрано се бе откъснал от примамките на охолния живот, за да се отдаде изцяло на работа. Разполагащ с всичко, каквото пожелае, бе завършил медицина и фармация едновременно. И след като взе двете дипломи, постъпи на служба при баща си в същата лаборатория, която сега завеждаше доктор Дюрер. Да започне отдолу. А подир смъртта на стария Маккреди, вместо да възложи управлението на някой опитен директор, самият той го пое в ръцете си. И умножи многократно бащините милиони. Осведомеността и работоспособността му бяха станали пословични.

Не беше лесно да се убеди такъв господар в правдивостта на една нова, още непризната научна теория.

Ричард Маккреди му помогна сам.

— От стотиците хипотези за възникване на ракова болест вие сте се спрели на тая за отслабналата имунна система в организма, нали? Какво ви дава основания за такава убеденост — която за повечето учени е прекалено спорна?

Доктор Дюрер забеляза още нещо, друга промяна. Липсваше вечната пура в ъгъла на устата му, липсваше и пепелникът.

А се налагаше да отговори.

— Експериментът! — отвърна решително той. — Основата на съвременната наука, нейният пробен камък. Убедиха ме именно

безбройните опити, които проведох... Успешно...

Очакваше упорита борба. Ученият се наведе напред и продължи, напрегнал всички сили. Трябваше да го убеди сега! Трябваше...

— Безразлично каква е първопричината за дегенерацията на клетката, дали е последица на мутация, или на внедрен в генетичния ѝ апарат онкогенен вирус, ако имунната система е на своя пост, тя ще унищожи начаса клетъчния изрод.

Излишно беше да му обяснява изцяло тоя механизъм. Да му говори за изработваните в костния мозък пролимфоцити, родоначалниците на белите кръвни телца, част от които попада в тимусната жлеза, където се превръща в Т-лимфоцити. А останалите стават В-лимфоцити някъде другаде в човешкото тяло, все още неизвестно точно къде, най-вероятно в апендикса. Да му доказва, че последните са производителите на антителата — оръжията, с които организъмът се защитава срещу отделяните от болестните причинители отрови. И че това е специфичната му отбрана — срещу всеки антиген специално антитяло, образувано при боледуването и определящо последващия имунитет.

Т-лимфоцитите изпълняват по-обща служба. Те са първите стражи, които пресрещат врага, външен или вътрешен, всяка чужда клетка, микроб или вирус, и го унищожават, преди да е предизвикал заболяването. Подобно на пчелите, устроени също така да атакуват и да загиват с нападателя.

Доктор Дюрер довърши гласно мисълта си:

— Днес, няма спор, тимусът е централният орган на имунната система. Тази жлеза, която у новороденото дете тежи петнадесетина грама и с възрастта постепенно намалява, за да достигне у четиридесетгодишния човек около три грама. Едновременно с това намалява и съпротивителната сила на застаряващия организъм срещу чужди тела, включително и срещу собствените изродени клетки, докато способността му да произвежда специфични антитела е почти същата като на младини.

Милионерът, обикновено владеец се до съвършенство, сега губеше търпение.

— Това са известни неща. Опитите с присаждане на тъкани го потвърждават. При отстранена тимусна жлеза трансплантантите не се

отхвърлят. Интересува ме друго — връзката, която вие сте установили с имунитета при акулите.

Доктор Дюрер, спрял обясненията си на средата, продължи:

— Ако приемем, че тимусът отговаря за имунитета от клетъчен тип, за имунитета срещу живи нашественици: бактерии, вируси и собствени мутирала клетки, то по пътя на логиката следва да стигнем до извода, че в борбата срещу рака ние трябва да мобилизираме силите на закърняващата тимусна жлеза. А за нейната дейност се грижи хормонът тимусин.

Ричард Маккреди пак го прекъсна:

— Моля, говорете конкретно за онова, което вие сте постигнали!

— Тимусинът се получава трудно — едва съдържащ неприязънта си, добави ученият. — От един килограм тимуси на телета е отделен само един милиграм тимусин. Горедолу от двадесетина хиляди телета — един грам. При това телешкият хормон не оправда надеждите, които му се възлагаха. Активен е, но засега само в епруветка.

Милионерът ставаше все по-нетърпелив:

— Тогава защо прахосахте толкова средства за вашите опити?

Такива изблици на невъздържаност не бяха присъщи на Ричард Маккреди. Бегло подозрение се мярна в главата на Дюрер: дали пък... Негов двойник...

— Аз тръгнах по друг път — обясни ученият. — Потърсих поактивен тимусин. Отдавна е известно, че акулите почти не боледуват от инфекциозни болести. Също от рак. Рибарите смятат акулското месо за панацея — нещо, с което доскоро се подигравахме, считайки го за обикновено моряшко суеверие. Има опити, които доказват, че акулският черен дроб съдържа вещество, разрушаващо злокачествените тумори. Вие го знаете — сквален. При смесване с кръвен серум от акула раковите клетки загиват. Следователно в целия организъм на тези риби действа отлична противоракова имунна система. И не само противоракова. У висшите гръбначни животни, включително човека, антителата се произвеждат след преболедуването. А акулата притежава пълен набор неспецифични антитела, готова отбрана, която пресреща неприятеля още с проникването му в организма. Естествено беше да се предположи, че и при тях имунното ръководство ще се базира в тимусната тъкан. При хората тимусът се намира под гръдната кост, при рибите — в горния край на хрилете. Ей

това опитах аз — да извлека от тая тимусна тъкан силно действащия акулски тимузин. И го нарекох сквалотимузин. От латинското име на акула — сквалус.

— А резултатът?

Смутен досега от държането на своя господар, доктор Дюрер вече бе добил увереност.

— Резултатите — задоволителни. При мишки, при морски свинчета. И при маймуни.

— Какво значи „задоволителни“?

— Сквалотимузинът при всички случаи спира растежа на тумора. И образуването на метастази. Ала не лекува. Прекъсне ли се приемането му, процесът започва отново.

Милионерът премисляше нещо.

— Само спира растежа на тумора... Не излекува напълно... Но и това при днешното развитие на онкологията не е малко.

Той го стрелна с острия си поглед, тоя път променен, някак поомекнал.

— Ами опити върху човек?

— Още не!

Маккреди отвори чекмеджето и извади една рентгенограма.

— Вижте!

Ученият я погледна недоумяващ. И трепна. Същото злокобно петно, както върху снимката на Силвия. Само че в дясната половина на дроба.

Картината му стана ясна — цялата промяна на шефа му, отказът от пушене, вниманието и необикновената му раздразнителност.

Съвсем същият случай! Силвия и Ричард Маккреди! Двама, които трябваше да живеят, защото притежаваха всичко. А пък бяха обречени... Или може би... Имаше ли право да се надява...

Маккреди промълви. Точно така, не проговори, ами промълви с измъчен глас:

— Както се досетихте, става дума за мен. Лекарите опитаха да ме излъжат. Не успяха, то се знае. Аз също съм лекар. И то не лош. А то е тъй ясно... Обречен съм, осъден на смърт... Сега единствената ми надежда е във вас, във вашия сквалотимузин.

Гласът му стана отново самоуверен, както преди:

— Докторе, от днес прекъсвате всички други проучвания и се поставяте напълно в мое разпореждане. От днес вашата лаборатория започва производството на сквалотимузин. Започва веднага!

Надеждата се надигаше в гърдите на учения.

— А суровината? — запита той с тръпнещи от вълнение устни.
— Акулските тимуси?

— Каква е производителността?

— Горедолу както при тимузина от телетата. От хиляди акули, в зависимост от възрастта и големината им — една доза!

— Охо! Няма да е лесно!

Жан Дюрер опита да го успокои:

— Засега е така. Но аз няма да спра насред път. Надявам се в недалечно бъдеще да усъвършенствам метода, да повиша значително тая производителност.

Маккреди стана.

— Каквото и да струват, ще ги имате! Вие подгответе лабораторията за новата задача!

И се обърна към вратата:

— Дан!

В същия миг там се появи як като горила мъж с груби черти на лицето и обръсната глава. Персоналният му телохранител.

— Дан! — повтори милионерът. — От днес поверявам лично на вас сигурността на доктор Дюрер! Ще го пазите така, като че ли съм аз. Засега за мен той е най-ценният човек в предприятието, та дори в целия свят... Запомнете! Да не падне нито косъм от главата му!

Ученият се досещаше какво означава това — не толкова грижа за него самия, повече грижа за откритието; да не избяга, да не го продаде другиму...

Нищо! Нека и така! Като пленник. Като роб дори...

Душата му преливаше от несдържано тържество.

Щеше да има и за Силвия...

МАРИХУАНА

Минали бяха вече няколко години...

Мануел Лопес, който дори не подозираше за съществуването на Ричард Маккреди и Жан Дюрер, седеше зад руля на бързоходната си яхта и се вглеждаше напред в леко разлюляното нощно море. Съзнаваше, че е море; съзнаваше, че е вода; чуваше непрекъснато плисъка ѝ в борда, а като че не беше море. Нещо друго, тайнствено и огромно, сграбчило в мрачната си прегръдка целия свят. По небето не се виждаха звезди, сякаш се бяха изръсили в океана, където са се превърнали в мигащи светулки. Или не — в нещо по-различно. Не нагъната морска повърхност, ами козина на огромно чудовище, из която пращяха електрически искри, както просветва нощем поглажданата с ръка козина на котка.

Придържащ леко руля, Мануел неволно се бе отдал на мислите си. За настоящето, за миналото. Не и за бъдещето. Нямаше полза да мисли за него. Най-важно е настоящето. Единствено то съществува. Бъдещето я дойде, я не дойде. И кой го знае какво ще бъде...

А миналото? И за него не бива да се безпокои. То е изчезнало в небитието, все едно не е съществувало. Само дете не може да се забрави. Нито кратките му радости, още по-малко безбройните му теглила. Да, тежък беше животът на Мануел Лопес. Бедната рибарска хижа, вечната рибена чорба с ръжен хляб, ако има хляб и ако морето не е толкова бурно, та да попречи на крехката му бащина лодка да излезе на лов.

И петимата му вечно гладни братя.

Ей това помнеше той от детството — вечния глад. Вечното виране към хоризонта в очакване на бащината лодка. Защото от съдържанието ѝ зависеше дали ще има рибена чорба, дали с продадената уловена в повече риба майка му ще купи хляб.

И колкото по израстваше, толкова повече ги налягаше гладът. Макар че по-големите вече излизаха със стария в морето, лодката и въдиците ѝ не можеха да изхранят толкова гладни гърла.

Затова всеки, който се почувстваше достатъчно голям, напускаше дома да търси другаде щастие.

Мануел също пое своя път, когато му дойде времето. Постъпи във флотата. Подготвиха го за военен леководолаз — да маха и да поставя мини. Но не му хареса. Не самата работа. Работата беше интересна и увлекателна, изпълнена с напрежение и опасности — тъкмо това, към което го влечеше сърцето му.

Тежеше му дисциплината. Не бе роден Мануел Лопес да изпълнява чужди заповеди. Създаден бе да бъде свободен — да прави каквото му хрумне.

И когато свърши задължителният срок на службата, той се залови с друго. Заедно с един приятел почна да обезврежда свободно плаващи или потънали на дъното, изостанали още от войната мини.

Наричаха ги „морски боклукчи“. Но какви „боклукчи“! Всяка мина съдържа взрив за четири-пет хиляди долара. Опасна работа, смъртно опасна. Затова пък сладка. То се знае — после, след като отвинтиш „рогата“, тоест запалките им. Ако успееш безнаказано да ги отвинтиш. Грешката тук се заплаща само с една цена — с живота.

Имал бе късмет. А може би: повече ловкост, повече самообладание, та бе оцелял.

Но тази „златна мина“ се беше изчерпала. Свършили се бяха изгубените от войната обикновени мини. Или пък бяха ръждясали, или бяха затрупани с пясък и коралови обраствания.

Приключил бе и охолният живот. По барове, по луксозни хотели и ресторанти.

И когато Мануел се бе опомнил, от хилядите долари, минали през редките му пръсти, не бе останал ни цент. А не виждаше друга подходяща работа. Никое място, което му предложи, не му осигуряваше доходите, на които бе свикнал.

Оставаше му само едно — да обере някоя банка!

Ала не беше по вкуса му. Мануел обичаше да рискува, ама да рискува собствения си живот. Не чуждия. Не понасяше убийството. Докато банков обир предполага убийства...

Тогава съдбата му предложи отново подходящ избор. Друг бивш „боклукчия“, който го познаваше добре, го насочи към новата сделка.

В изпълнение на тази задача сега Мануел Лопес кръстосваше океана, денем като богат безделник, а нощем спираше на някой

безлюден остров, засяваше къс земя с марихуана и бързо отплаваше обратно, за да се върне подир няколко месеца и да прибере „реколтата“. Останалата работа — разпространението на наркотика — се поемаше от други организации, които не допускаха конкуренция на пазарите си.

Но и това му стигаше — производството. То не беше по-малодоходно от „морското боклукчийство“. Почти напълно безопасно. Най-много затвор. А от затвора се излиза...

Пороят на спомените му бе внезапно прекъснат от неусетно обгърналата го мъгла.

Мъгла! На тази географска ширина! Почти на екватора!

Не му остана време да се удивлява много-много на туй природно явление.

А това?

Какво ставаше наоколо? Какъв беше тоя шум, който бързо се усилваше?

Над водата не се виждаше нищо. Ни кораб, ни звяр, ни птица. Сякаш самият океан бръмчеше, мучеше, грухтеше, скърцаше, бълбукаше, стенеше.

Мануел се прекръсти бързо.

— Мадона, помогни!

Но шумът не стихваше. Усилваше се. Като че ли насам препускаше многохилядна кавалерия, насочвана от неуморим барабанчик.

Прекарал целия си живот в близост до морето, Мануел Лопес никога не бе чувал нищо подобно. Само неясни слухове: че тъй вият духовете на удавените моряци.

Вой, тракане на зъби!

На всичкото отгоре и тая противна мъгла!

Той пак се прекръсти в очакване всеки миг из водата да се подадат сбръчканите ръце на удавниците, да се вкопчат в планшира, да преобърнат яхтата...

Дали трябваше да вика другарите си?

Те се бяха събудили сами. Ето, пръв изскочи от кубрика брат му Ернандо.

— Потъваме ли? — запита той уплашен.

Озърна се, още неразсънен.

— Стори ми се, че има пробойна и водата нахлува. Такова бълбукане!

След него се показа Алберто, успял вече да се овладее. И щом излезе навън, огледа хоризонта.

— Каква ли буря ще ни връхлети?

Измъкнаха се и останалите двама. Всички се изправиха на бака, смутени, тревожни.

Глъчката се бе засилила дотолкова, че вече не можеха да чуват разговора си. Трябваше да се надвикват.

Пръв се досети Алберто.

— Та това са риби! — възкликна той накрая. — Я гледайте! Какво гъмжило край борда!

Едва сега всички забелязаха рибното струпване. Не обикновен пасаж, който се хранеше или разговаряше нещо на своя си език, а — буреносен светец облак.

Мануел изръмжа:

— А пък казват: „Ням като риба“!

Само Ернандо все не скланяше да приеме такова просто обяснение.

— Не знам... Ама не е на хубаво... Не е на хубаво...

Така не можаха да заспят до заранта. В съмнения, в спорове. Възможно или не?

Алберто подметна:

— Навъдила се е много риба. Дето минем, все се хвалят с невиджан улов...

Преди това бил рибар, та все за мрежи и въдици си мислеше.

— При такова изобилие дали е трябвало да се залавям с вашата работа?

— Веднъж има — десет пъти няма! — пресече го Мануел.

— Ама няма и решетки — клюмна Алберто, прекратил спора.

Тъкмо почваше да се развиделява, когато полъхналият вятър разреди мъглата, накъсвайки я на нежни повлекла, които изтъняваха все повече и повече, стопяваха се в неразличимото сливане на морето с небето.

Пасажът бе изостанал някъде, без да си дадат сметка точно кога, бе спрял и разтревожилият ги рибешки концерт.

Слабо мъртво вълнение поклащаше леко яхтата, която продължаваше уверено пътя си.

Огънят върху небосвода се разгаряше ли разгаряше, докато накрая слънцето подскочи над мъгливия кръгозор. Огнено-пламтящо. Морската повърхност заискри като жарава.

Тогава в омарата на далечината се провидя замъгленият силует на скалистия остров, наподобил древна китайска живопис.

С приближаването до него се открояваха все по-отчетливо каменните му върхари, чиито основи бяха обрасли с пищна зеленина. Редуваха се снежнобели плажове и настръхнали крайбрежни зъбери, в които се блъскаха с бяла пяна идващите вълни, неукротени напълно от подводния вълнолом на кораловите рифове.

Ей там, на малката поляна, оградена с причудливо огънати от неспирация пасат кокосови палми, се зеленееше марихуановата му плантация. Готова, очакваща жътвата. И — следващите я хилядарки...

Ала контрабандистът не бързаше. Предвидлив беше, животът го бе научил на това, недоверчив до мнителност. Безгрижник не става нито сапъор, нито нарушител на закона.

Първо трябваше да обиколи целия остров, да огледа всичко. Чак тогава щеше да слезе на брега. Подочул бе, че властите дебнат — и него, и другите като него.

Върху белия плаж, докдето стигаха пръските на вълните, се издигаше странен сребърен насип, както понякога след буря морето натрупва откоси от водорасли.

Какво ли можеше да бъде това?

Той насочи натам далекогледа. Отначало не повярва. Но когато различи и отделните риби, които продължаваха да подскочат безпомощно подир отдръпващите се талази, разбра.

Купища от риба! Умираща или вече мъртва, която вълните изхвърляха на брега.

Алберто, рибарят, пръв съобрази.

— Много риба — много мор!

И на другия остров вчера също бяха намерили подобни, само че по-малки купчини.

Ернандо внезапно зърна бледото пушече, което се източваше през зеленината на джунглата.

Пушек!

Това значи хора! А какви хора можеха да дойдат на този пустинен остров?

Мануел продължи да обикаля, без да сваля далекогледа от очите си. И на четиристотин метра по на изток, в единственото удобно заливче, откри скритата сред мангровите коренища полицейска моторница.

Преди ония на сушата да ги забележат, той обърна руля и даде „пълен напред“.

Мощната яхта сякаш литна над вълните, проточила подире си бяла дантелена диря.

Бягаха така, без да ги преследва никой, просто от предпазливост, още час.

Тогавя спряха мотора и опънаха само платната. Да размислят на спокойствие, да преценят какво им предстои сега, когато им оставаше единствено да ожънат тая марихуана. Не беше ли по-добре да я зарежат и да се връщат с това, което вече бяха успели да оберат?

Край борда премина стадо риби тон. Не, не играеха. Ловуваха. Бяха се врязали в пасаж от сардели, които подскачаха над водата и падаха обратно досущ като сребърна градушка.

Изведнъж хищниците изоставиха угощението, за да се втурнат всички като под строй в една посока.

Мануел видя подире им прорязала водната повърхност голяма гръбна перка.

— Акула! — извика той.

Всички се струпаха до него.

Ернандо процеди през зъби:

— Зъбат демон! А аз си мислех, че вече са се свършили!

Младежът ги мразеше така, както мразят акулите всички рибари и всички моряци по света: затуй, че им късат мрежите, затуй, че им обират въдиците, затуй, че всеки си знае къде ще бъде гробът му — в търбуха на някоя акула.

Толкова седмици бяха кръстосвали океана във води, които по-рано гъмжаха от тия ненаситни хищници, без да срещнат нито една.

И изведнъж...

Отново Алберто се оказа най-осведомен. Другите вече бяха станали контрабандисти, само той продължаваше да си бъде рибар по душа. Да живее с грижите и радостите на рибарите.

— Някакъв гламав милионер купувал акулски хриле. Плащал луди пари. Та затова повечето рибари зарязват занаята на бащи и деди и се залавят с акулите.

Ернандо промълви:

— Ей, мислех, че нямат свършване! Че извират от преизподнята. Пък то, слава на Мадоната, види им се краят!

— И преди години пак беше тъй — добави Алберто. — Ловяха ги заради черните дробове, вадеха витамини от тях. Рекохме — отървахме се. А то? Измислиха изкуствени витамини и проклетниците пак се навъдиха. Та и сега. Милионите на този милионер ще се свършат, акулите няма да се свършат. Нищо, че са намалели...

Мануел ги прекъсна:

— Я оставете акулите! Ами да хванем някой тон! За обяд.

Яхтата се спусна подир отминалото стадо.

Настигна го скоро. Двигателят спря. Хората пуснаха въдиците. И след малко един тон налага примамката.

От този момент почваше най-трудното. Да се удържи могъщото тяло, да се докара до борда, да се разбие главата му с канджата, а после да се вдигне на палубата.

Трима хванаха въжето, задърпаха с все сили. Едрата плячка започна да се приближава против волята си сред плясък и гейзери от водни пръски.

Оставаха още няколко метра...

Тогава тоновете се разпръснаха обезумели на всички посоки, забравили реда си.

От синята бездна се надигна нещо. Нещо невъобразимо огромно. Като изригнат остров.

Навярно кит!

Грапаво мръсно сиво тяло, сякаш обрасла с морски жълъди скала, се подаде над вълните. И в следващата секунда тонът изчезна.

Великанът отново потъна, плеснал с опашка. Тази опашка ужаси Мануел, ужаси всички на борда. Вертикална, несиметрична опашка!

Значи... Значи не кит, а акула!

Неимоверно голяма акула, по-голяма от най-големия кит, два пъти, та може и три пъти по-дълга от самата яхта!

Страхът парализира хората.

— Левиатан! — промълви с прегракнал глас Мануел.

Изключено беше да е друг — само онова морско чудовище, за което пише в Библията. Императорът на всички зъбати демони. Изглежда, бог Саваот не е успял да го срази; изглежда, Левиатан е безсмъртен...

Не довърши мисълта си. Въжето на въдицата се изплъзна от ръцете на риболовците с неправдоподобна сила, източи се към дълбините, а когато стигна докрай, там, където беше вързано за бака, с рязък тласък повлече корабчето в посока, обратна на досегашното му движение.

— Сечи! — изкрещя Мануел и се втурна да намери брадва.

Ернандо застърга с ножа си въжето.

Ясно, страшилището бе нагълтало въдицата им ведно с уловения тон и сега ги влачеше на буксир. Ако му хрумнеше да забие към дъното, щеше да помъкне и тях със себе си.

Но преди да срежат въжето, то се отпусна. Какво ли ставаше? Въпреки това Мануел го удари с брадвата. Пресече го с един удар.

Напразно!

Разгневен от дърпащата го за устата въдица, исполинът връхлетя срещу яхтата.

От сблъсъка Ернандо отхвъркна сред вълните. В следващата секунда Левиатан се обърна леко и момъкът изчезна, всмукнат в ужасната му уста.

Мануел обезумя. Брат му, какво стана с брата му?

Обхванат от безсилен гняв, той запокити брадвата върху огромния враг. Тя го удари с острието си, но ударила сякаш не жива плът, а в камък, отскочи и потъна, без да го одраска дори.

Последва втори удар, още по-съкрушителен. И яхтата с начупени мачти и надстройки се преобърна, изсипа екипажа си във водата.

Мануел изплува на повърхността полузадушен. Огледа се. Другарите му се бореха с вълните на десетина крачки от него, опитвайки да се доберат до обърнатата с дъното нагоре яхта.

Не успяха. Най-първо се подаде петметровата гръбна перка на акулата, после се надигна главата ѝ като оголена при мигновен отлив скала и Алберто изчезна в устата, където преди това бе загинал Ернандо.

Чудовището направи огромна окръжност, за да завие и да се върне отново в мястото на корабокрушението. И отмина с нова жертва

— че кой ли беше тоя път?

Дойде още веднъж: та да нагълта и последния.

В това време Мануел бе сварил да се покатери върху хлъзгавото дъно на яхтата и да се вкопчи със сетни сили в рамата на витлото, което стърчеше заедно с издигнатата над повърхността кърма. Сякаш залепна там, сля се.

Дълго още кръжи наоколо, подобна на мръсно платноходно ветрило, щръкналата над водата акулска перка. Без да го закачи. Не го ли виждаше проклетницата? Или се бе заситила с четиримата моряци? Да се засити... С толкова — такъв колос...

Веднъж дори, издала глава над водата, тя го стрелна с огромното си око, напомнящо черна чиния и тъй безизразно като чиния.

Забеляза ли го, не го ли забеляза?

Скоро гигантската гръбна перка потъна сред вълните, без да се появи отново.

Океанът опустя. Ни акула, ни риба, ни птица в небето.

Мануел понадигна глава. Наоколо — само вода! Разплискана водна синева — от кръгозор до кръгозор.

Изглежда, така обърната, яхтата не потъваше поради захлупения в трюма ѝ въздух. Но докога ли?

Пък дори да не потънеше, измъченият корабокрушенец нямаше да се задържи дълго върху хлъзгавото ѝ дъно. С тия премръзнали, вкочанени от напрежение пръсти. Първата по-силна вълна щеше да го смете в морето. И край...

Но ако му се удадеше да се спаси... Ако му се удадеше...

Мануел вирна глава, очите му светнаха решително.

Той щеше да отмъсти за Ернандо! За нелепата му смърт!

Устните му, посинели от студ и умора, зашепнаха клетва. В името на Мадоната! Нека Мадоната му бъдеше свидетел, че ще отмъсти.

Цял живот щеше да отмъщава на целия акулски род. До своята смърт или до неговия край!

А в това време щеше да търси Левиатан... И да премери с него сили...

АКУЛСКОТО ПЛАШИЛО

На Христо Панчев беше възложена съвсем скромна задача — да провери в естествена обстановка въздействието на изработеното в техния научен институт акулско плашило, което представляваше портативен звуков генератор, произвеждащ определен брой трептения в диапазона на ултразвука.

Натоварен бе с тая работа главно по две съображения: първо, защото беше добър леководолаз, и, второ — по тоя начин, далеч от София, далеч от всяка суша, колегите му се надяваха, че ще го отучат от неговото пиянство.

Понеже напоследък младият научен работник се бе пропилил. Пиеше непрекъснато — и като всеки начинаещ алкохолик — от всичко, каквото му попаднеше: вино, ракия, водка.

Знаеха всички: трагедията, която го бе постигнала, беше ужасна. На сватбеното си пътешествие, на път към Слънчев бряг, колата му се блъснала в насрещна кола. При катастрофата той се отървал с леки контузии, ала жена му загинала.

Полудял от мъка, още с излизане от болницата, той се бе напил до безсъзнание. А оттогава — все тъй, всеки ден. Не помагаха ни увещания от близките, ни заплахи от ръководителите.

„Нищо не ме интересува!“ — отвърщаше клетият и продължаваше да се налива.

Всички виждаха, пък и той самият го казваше: „Ако беше другояче, ако не бях аз виновен, все щях да го понеса някак си. Но не и така...“.

Следствието бе установило пълната му невинност. Насрещната кола с пиян шофьор навлязла внезапно в неговото пътно платно.

Ала той си знаеше своето: „Ако бях съобразил, ако бях свил надясно, ако се бях блъснал в дървото край пътя, ударът щеше да бъде със седемдесет километра в час, а не както стана — със сборна скорост от сто и седемдесет километра...“.

Такова преразвито чувство за виновност го погубваше. И за да го спасят в последен опит, го бяха изпратили с риболовния траулер „Сирена“ на далечно плаване — да позабрави малко и главно, това всъщност беше основният им замисъл, да остане без пиене. На кораба няма барове и кръчми. Допускаха, че той ще пренесе скришом в каютата си цял куфар с бутилки, но те скоро щяха да се свършат...

Надяваха се тук, сред океана, в напрегнатата работа да позабрави: и пиянството, и мъката си. Океанът е лечител. Нещастниците през всички времена са търсели в дългите плавания утеха — от най-дълбока древност до днес. Та и в бъдеще...

„Сирена“ се поклащаше, закотвена до самия риф, в чиито оголени при отлива зъбери, наподобили безформени купчини сгурия, се пенеха налитащите вълни; после, обезсилени, сякаш с разпрани кореми, продължаваха да се влачат в искрящи гънки по гладката повърхност на лагуната. Край нея сияеше белият коралов плаж, зад който се надигаше ярката зеленина на кокосовите палми, изправили пищните си корони високо над тиковите дървета и ниските пандануси. По захарния пясък се разхождаха чайки, пеликани, чапли, корморани и розови фламинга. Оттам понякога, надделял грохота на прибоя, вятърът довяваше птичи крясъци, подсвирквания на бананови жаби и оглушителния шум на цикади.

Бакъреният диск на слънцето отдавна се бе отлепил от хоризонта и сега блестеше ослепително като окисжен върху синия небосклон. А морето лежеше отвъд борда дори по-синьо, просветващо с хилядите си още по-ослепителни отблясъци, сякаш атлазено покривало, обшито със седефени пайети. И уж еднакво, а то — все пак в най-различни оттенъци: по-синкаво над пясъчните плитчини, по-зеленикаво над кораловите рифове.

Христо Панчев, по-раздражителен отпреди поради липсата на алкохол, гледаше колкото може по-дълго да се намира под водата, където въобще не се сещаше за жаждата си. И с това понякога дотягаше на капитана, който си имаше свои задължения. Удълженият престой на учения в морето за него беше нежелано забавяне, заради което понякога изпускаше да догони и без туй все по-рядко срещаните рибни пасажи.

Панчев провери още веднъж звуковото плашило, окачено с ремък над левия му лакът и захранвано с енергия от реакцията между състава

на батерията му и морската вода.

От паметивека човек е търсил средство да се опази от най-страшните си врагове в морето — акулите, по-настървени и по-опасни от вълните, налитащи на сушата. И все напразно. Не помагали нито магии, нито амулети, нито стихове от Корана, както опитват и досега бисероловците край Арабско море.

По време на Втората световна война превозваните с кораби и самолети американски войници се боели повече от акулите, отколкото от германците. И за да ги успокои, военното ведомство ги снабдявало със специални пакетчета, съдържащи меден ацетат и чернилка, от които страшилищата уж бягали. Впоследствие се установило, че този препарат не оказва никакво отблъскващо въздействие върху тях (според някои в малки концентрации дори ги привлича), а на хората просто дава кураж.

Днес за предпазване на летовниците по плажовете опитват електрически огради. Водолазите пък използват остени с взривни наконечници. Но — само за еднократна употреба. Опитват и с харпуни, инжектиращи стрихнин в нападащата акула. Действието му е сигурно, обаче настъпва сравнително бавно — след една минута. За толкова време задействат и впръскваните в хрилете ѝ с воден пистолет анестезиращи препарати. А в тая минута хищницата навярно вече ще храносмила жертвата си.

Съществуват стотици препоръки за поведение при среща с акула. И може би най-глупави са наставленията за корабокрушенци, все от Втората световна война. Там пише: „Удари я по нежния нос или в окоето. Или я мушни с нож в хрилете. Хвани се за гръбната ѝ перка и плувай с нея. Тя е страхлива“.

Вслушал се в този съвет, един я чукал с автомата си, който пострадал от удара.

Пази боже, по тоя начин да се опазиш. Ако я удариш с ръка, ръката ти ще се ожули от кожните ѝ зъбчета и кръвта ще я настърви още повече. А колкото до хващането за гръбния плавник — тя е достатъчно повратлива, за да се отърве от теб. Освен това не плува само на повърхността, ами потъва и в дълбочините.

Засега най-сигурен изглеждаше антиакулинът, извлечан от рибката „мойсеева подметка“, обитаваща Червено море. Тя отделя вещество, парализиращо челюстите на акулата, способно дори да

причини и смъртта ѝ. Но на света няма толкова „мойсееви подметки“, колкото са нужни за всички моряци, морски и авиопасажери, за леководолазите и обикновените плувци.

Затова конструкторите от института на Панчев бяха спрели избора си върху въздействието на звука. Звукът е най-надеждният преносител на информация във водната среда, която е осемстотин пъти по-плътна от въздуха и в която неговата скорост е пет пъти по-голяма. Източник на звук с разход на енергия един киловат се чува под вода на четиридесет километра, докато във въздушна среда едва достига двеста метра.

Хората често употребяват израза „ням като риба“. Всъщност не рибите са неми, те издават и възприемат безброй звуци; по-точно е да се каже, че хората са глухи за тях. Рибешките разговори се водят обикновено при по-ниски честоти на трептене, тъй като ултразвуците заглъхват по-бързо във водата. А инфразвукът преодолява огромни разстояния, хиляди километри. Пред буря например мекотелите се спускат в дълбините. Защото чуват „гласа на бурята“, който е с честота около шест херца.

Слухът на морските обитатели вече се използва в риболова. Рибните пасажи се примамват с потопени хидрофони посредством различни тонове, сила и трайност за отделните видове риби.

По същия начин реагират и акулите. Нали и те са риби? Установено е, че шумът на работещ компресор ги прогонва, а ги привличат отделни взривове или удари. Както изглежда, не понасят продължителен шум.

Ей тези откъслечни познания, проверени подробно в няколко предшествващи експедиции, бяха послужили като основа за направата на апарата, наричан в научния им жаргон „акустичен репелент“, а пък в обикновените им разговори „плашилото“.

Подобни плашила, възпроизвеждащи записани на магнетофон крясъци за бедствие на птици, се прилагат напоследък доста често както при опазване на реколтата, така и по аеродрумите за предпазване на кацащите и отлитащите самолети от фатални сблъсквания с такива пернати.

Достойнството на апарата се състоеше главно в увеличената мощност в сравнение с миниатюрния му размер, което го правеше особено удобен за всички случаи.

Един къс сурово месо висеше извън борда повече от час, предназначен да привлече насам някоя акула. Напоследък трябваше да чакат особено дълго, защото тъй многобройните по-рано хищници вече се мяркаха все по-рядко.

Най-сетне вахтеният моряк извика:

— Ето я!

И двамата леководолази, Христо и Минчо, който имаше за задача да охранява провеждащия опита научен работник, се превъртяха в гръбно салто и плеснаха сред вълните.

Нетърпелив след дългото очакване, Панчев не успя да премери добре времето на скока си. Задалата се вълна го повдигна и удари в борда. Удари го наистина съвсем леко, но за беда — тъкмо в прикачения за ръката му апарат.

Без да си даде сметка какво може да е станало, той се отблъсна с крака от кораба и потъна. На пет метра пред него акулата все още се въртеше предпазливо около предложеното ѝ месо. Не беше ли гладна, напласена ли беше от нещо?

Изглеждаше млада, тигровите шарки по гърба ѝ още не бяха изчезнали и тя повече приличаше отдалеч на огромна скумрия.

Христо Панчев я наблюдаваше хладнокръвно, увиснал в празното без никакво движение. Сякаш се опиваше от обзелата цялото му тяло лекота, от възторженото усещане на безтегловност, сякаш заедно със собствената си тежест беше изгубил и съзнанието за голямата тежест на битието. Обхванат от някакво странно чувство, сладостна нирвана приживе, при която се бяха изличили границите между радостта и страданието дотолкова, че и двете губеха съдържанието си. Гмуркането вече му действаше така, както действия всеки наркотик. Заместваше, по-право изместваше, другия наркотик — алкохола, който тъй му липсваше. С тая разлика, че след пиянството идваха главоболието, неприятностите в стомаха, които в случая липсваха, но със същата прилика, че и след едното, и след другото организъмът жадуваше да се потопи отново и отново в магията им.

Изведнъж акулата трепна, метна се напред и на лапа примамката. Не сvari да я глътне. От синия здрач като катапултирана долетя втора акула, също тигрова, само че два пъти по-голяма от нея, и с едно щракване на челюстите я преполови. Врълетя и трета, която догони потъващата към дъното половина.

Панчев неволно посегна да провери дали плашилото се намира на мястото си. Без да подозира, че вече съвсем не можеше да разчита на него.

През опалесциращата бистра вода, на петнадесетина метра под човека, се виждаше морското дъно, където сред ливади от морска трева и всякакви водорасли се издигаха безредни островчета от мъртви и живи корали, грейнали във всички цветове на дъгата. Такава красота! Тропическият риф — това е царството на багрите, вакханалия от опияняващи бои. Неописуема красота, но измамна, коварна, която на всяка крачка таи заплаха.

Сред множеството морски гъби, анемони и горгонии пълзяха морски звезди и таралежи, спотайваха се охлюви стромбус, конус, рапан и какви ли не още. Като огромни червени бълхи подрипваха над коралите едри скариди. Подаваха се из дупките си и се врътваха начаса пак там по-пъстри от пеперуди коралови риби.

А там, където корпусът на „Сирена“ се виждаше като увиснал на небосвода цепелин, се спускаше отвесно надолу морският склон, хлътвайки в заплашителната бездна. Там се мяркаха бледи сенки, там обикновено ловуват едрите хищници: баракуди и риби тон.

Изчезнали за малко в синята далечина, двете акули отново се появиха, сякаш се зародиха от небитието. Насочиха се право към двамата водолази, приближавайки бавно, комай без да шавнат с перки, вторачили в неканените сред техния течен свят гости хладните си, нищо неизразяващи очи. Под устата им висяха по няколко дюзини прилепала. И с тях хищниците щяха да изглеждат твърде смешни, сякаш пуснали черни бурски бради, ако не бяха толкова зловещи.

„Колко много прилепала! — помисли си Панчев. — Колко много лоцмани!“

Ала не му остана време да потърси някакво обяснение. Пригответи се за експеримента си. Опипа дали апаратът стои на своето място. И щом се убеди в това, без да допусне, че не е в изправност, се насочи смело срещу акулите.

Те като че ли го забелязаха едва сега. Отправиха се към него, но на пет-шест метра разстояние изведнъж, сякаш по команда, кривнаха встрани и започнаха да кръжат край двамата в неусетно стесняващи се спирали.

Ясно, незаситени от поделената си посестрима, настървени от мириса на кръвта ѝ, който още се носеше във водата, те ги бяха избрали за следващите си жертви.

Вече беше време!

Панчев натисна копчето, което включваше генератора.

Както при всички опити досега, хищниците трябваше тозчас да побягнат, уплашени от неуловимия за човешкото ухо, но оглушителен за тях ултразвук.

Тоя път не побягнаха!

Обратно, сякаш шибнати от невидим камшик, двете риби заплуваха по-бързо, стеснявайки спиралите на пътя си. Хрилните им цепнатини запулсираха възбудено. Носовете им отдалеч се вирнаха, откриха озъбените, готови за хапане грозни уста.

Защо не бягаха?

Христо Панчев отново натисна бутона, повтори, потрети...

Нищо!

Даже ставаха по-настървени!

Гмурците неволно опряха гърбове за взаимна защита, пресрещнаха с противоакулските си тояжки нападателките и бодейки ги с острите им върхове, опитаха да ги държат на безопасно разстояние.

Панчев отново се залови с плашилото. Нямахше съмнение, че бе повредено. Той включи релето, изключи го, пак го включи и пак изключи.

Все същото! Настървените неприятели продължаваха да нападат все по-яростно.

Дали бе повреден апаратът, или пък тези бяха някакви особени акули, на които такава честота на ултразвука не действа?

Всяка акула е отделна индивидуалност!

Всяка акула е една отделна зловеща загадка!

Панчев вече съжали, че не бяха слезли както по-рано в желязната клетка; съжали, че се бе предоверил на апарата си, че бе повярвал в неговото всемогъщество.

Ето, наоколо закръжиха и други заплашителни сенки, приближиха, наедряха, уплътниха се. И сини, и бели, и акули чук. И други, които в суматохата не бе в състояние да разпознае.

Изглежда, ония от кораба бяха разбрали какво става. И кранът започна да спуска, окачена на въжето, желязната клетка.

Ако искаха да се спасят, двамата трябваше да си пробият път сред хищниците натам, да се вмъкнат в сигурното укритие, да залостят вратата.

Не успяха.

От синята далечина се зароди някаква нова сянка, като избълван тъмен облак, който бързо се устреми към тях. Акулите, забравили лакомията си, се пръснаха в ужас на всички посоки.

Тъмната сянка скоро доби ясни очертания, превърна се в нечие исполинско туловище, като запокитена от бездната скала, като носеща се насреща им жива подводница.

Панчев нямаше възможност да прецени нейната форма. Половината ѝ беше невидима, скрита зад непрогледността на водата.

И все пак я позна.

Макар толкова огромна, тя беше акула, една бяла акула, дълга три-четири пъти повече от най-едрата позната бяла акула.

Ученият беше виждал в музея реконструирания ѝ череп. Такива страхотии са живели в световния океан преди двадесетина милиона години. Нима бяха оцелели до днес?

Той си спомни желязното правило на леководолаза: „Не бягай от акулата! Отстъпвай с лице към нея!“.

Знаеше, че я примамват безредните панически движения, може би и миризмата на уплашената жертва — някаква еманация на страх.

Но не намери у себе си сили да устои. Не устоя преди него и другарят му. Минчо го дръпна за ръката и му посочи надолу, към дъното, където сред кораловите буци зееше тъмна пещера.

„Не бягай пред акула!“

Само че тая не беше акула, за която да важи каквото и да е правило. Тая беше ужасия, каквато човешкото въображение не бе в състояние да си представи.

Размахали лудо плавници, двамата се втурнаха към желаното убежище. При тяхното приближаване рояците коралови риби и скариди изпърхваха уплашени, разпълзяваха се криви раци и се намъкваха из пукнатините.

Дори в ужаса си Панчев можа да зърне озъбената мурена, която опитваше да приближи до скритата в подмола лангуста, ала все не

успяваше, отблъсквана назад от проточените ѝ остри мустаци, сякаш защитавана едновременно от две папири.

Внезапно мурената трепна, видимо уплашена не от ракообразното, не и от хората, а от онова чудовищното, което ги преследваше. И като мълния се заби в пещерата преди тях.

Друг път нито Христо, нито Минчо биха се наврели в съседство с такава неприятна твар. Сега нямаха избор.

Догонвани по петите от огромната уста, подобна на пещера, в която подредените в няколко редици бели плочести зъби, дълги цяла педя, приличаха на странни сталактити и сталагмити, те се напъхаха в дупката на разгневената змиеподобна риба, която мигновено ги посрещна с челюсти, впивайки ги в прасеца на Минчо. Също като освирепял булдог. И стана нужда, въпреки нежеланието си, Панчев да измъкне водолазния нож и да го забие в муцуната ѝ. Но дори така, в предсмъртна агония, зъбите продължаваха да стискат в настървената си захапка. Минчо се обърна и дълго време стърга с ножа, докато отдели главата от тялото ѝ. Едва тогава злобните челюсти се отпуснаха, освободиха ранения крак.

А морското чудовище, сякаш родено в кошмарите на Апокалипсиса, усетило и мириса на кръвта, навираше глава към пещерата в напразен опит да достигне избягалата му дребна плячка.

Но като всяка акула не можеше да стои на едно място, трябваше да се движи, за да промива обилно хрилете си. Тя сви встрани и пред погледите на потресените хора се източи гигантското ѝ туловище — досущ като корпуса на подводница, завършваща с огромна несиметрична опашка, наподобила вертикалния стабилизатор на реактивен самолет. После изчезна в синята мъгла на водната далечина, ала само след няколко секунди отново се завърна, преди обречените ѝ жертви да се опомнят.

Нейните триметрови хрилни цепнатини изглеждаха като червени амбразури върху каменна стена. А окото ѝ, обърнато към тях, приличаше на корабен илюминатор, изцъклено и безчувствено вторачено, сякаш наистина бе илюминатор. И само от време на време мигателната му ципа го забулваше като бял транспарант.

Христо Панчев премисляше трескаво какво трябва да предприеме. Защото въздухът в аквалангите им на тая дълбочина щеше да се изчерпи скоро. И тогава...

Даваше си ясна сметка, че вината за сполетялото ги бедствие беше в генератора. Навярно при удара в борда се бе получила някаква повреда. И плашилото вече не излъчваше плашещите звукове. Не отпъждаше акулите.

Всъщност дали само беше престанало да ги отпъжда? Дали не се бе изместило на друга вълна, която да ги привлича? В риболова използват звуци за примамване на рибите.

Той свали генератора, разклати го, превъртя регулатора за настройка на честотата. И разбра. Стрелката не мърдаше. Стоеше на едно място. И то съвсем не там, където ѝ се полагаше.

Разтръска апарата — нищо!

Включи го и го изключи няколко пъти — нищо!

Удари го в кораловата стена — пак нищо!

Доскорошното плашило продължаваше да издава нечуваните от човешкото ухо, тоя път примамващи акулите звукови сигнали. И щеше да ги издава, докато се изчерпеха батериите му, които имаха трайност десетки часове.

А сгъстеният въздух в балоните щеше да стигне за още пет-шест минути.

Той се реши. Нямаше друг избор. Остави генератора на дъното сред щипукащите ежове и звезди и стовари отгоре му със сила, каквато позволяваше съпротивлението на водата, едър коралов къс. Смачка го, превърна го в разкривена метална плочка.

Вече трябваше да замлъкне! Трябваше да се махне и чудовището.

Уви, не се махаше! Изглежда, кръвта от раната на Минчо продължаваше да го привлича насам...

Бяха обречени...

СИЛВИЯ

Вече два часа доктор Жан Дюрер очакваше жена си в лабораторията, а тя все не идваше. Предстоеше да ѝ направи поредната инжекция, която да ограничи развитието на болестта за още една седмица. Още една седмица здраве, още една седмица живот!

Безпогрешната организация на Ричард Маккреди редовно осигуряваше на Дюрер хиляди акулски тимуси, от които той с многобройните си сътрудници едва смогваше да извлича необходимата двойна доза сквалотимузин: за милионера и за Силвия.

Безчет кораби, от най-модерните риболовни до съвсем първобитните лодки, снабдени с апаратура — последна дума на техниката, или с прости въдици и харпуни, кръстосваха океаните и му продаваха улова си. При това голямо търсене и цените растяха главоломно. Защото към търсенето прибавяше своя дял в този железен закон на икономиката и намаляващата численост на акулите. Неизчерпаемите някога техни множества при усиления лов през последните години вече се изчерпваха.

Доктор Дюрер работеше непрекъснато, търсейки нови методи, с които да получи по-голяма производителност на хормона. И наистина беше постигнал значителни резултати, но според неговите изисквания — все още недостатъчни. Вече извличаше нужната доза от двойно по-малко количество суровина, ала той не преставаше да се стреми към още повече.

През последните години се бе уверил напълно, че сквалотимузинът действа безотказно по предназначението си — спираше разрастването на тумора. Само дето не го унищожаваше, дори не го смаляваше. Сякаш затискаше с ръка балон с отровен газ. Достатъчно бе да махне ръката, за да излети газът. Спреше ли инжекциите, и процесът щеше да продължи. Периодичните проверки върху контролните маймуни го потвърждаваха красноречиво.

Ученият кръстосваше нетърпеливо по тесните пътеки между отрупаните с апаратура маси в личната си лаборатория, обхванат от

страх и съмнения.

Силвия беше способна на всичко. Лекомислена и своенравна, тя би могла да зарече лечението. Би могла да замине за Маями, за което намекваше отдавна. В състояние беше да извърши хиляди други глупости.

И гняв, и страх! Силвия отравяше живота му; той съзнаваше ясно, че тя олицетворява неговата зла орис. А не можеше да я забрави. Нямахте сили да се освободи от постоянната си мисъл за нея. Сякаш омагьосан, както би казала някога баба му, която впрочем щеше да се окаже по-права от всички дълбокомъдрени обяснения на съвременната психология.

Готов беше на всичко заради нея — на подвиг, на подлост. На най-голямо злодеяние. Та той самият вече вършеше това. Извършваше едно от най-срамните престъпления — кражбата.

Защо не можеше да поеме нейното страдание? Да присади нейните болни дробове на себе си, а да й даде своите? Собствената болка се понася по-леко. Няма по-тежко наказание от безпомощността да отстраниш болката на любимия.

Привързаността — това висше чувство, всъщност се оказва проклятието на човека. Защо трябва да се привързват един към друг хората? Малко ли са собствените мъки, та да споделяш и мъките на другия? Изглежда, щастливи могат да бъдат само ония, които са лишени от такива чувства. Егоистите. Подобни на мравките, на пчелите, които щапукат из рояка, без да се интересуват за сестрите си. Нали всички те са деца на една майка?

Повече не изтрая.

Къде се губеше Силвия?

Той махна престилката и излетя навън.

Дан, телохранителят на Маккреди, го последва начаса. Без обяснения се настани в колата до него. И двамата бяха свикнали с това. Доктор Жан Дюрер отдавна се бе примирил да се чувства почти като арестант. Разбираше защо милионерът не го изпускаше от поглед. Съзнаваше сам каква ценност представляваше за него. Приел беше безропотно това насилие над личността си пак заради Силвия.

Ако Маккреди знаеше всичко, не би го дебнал тъй зорко. Ако поне подозираше, че заради Силвия нещастният учен не би напуснал тая лаборатория за нищо на света.

Намери я в дома им да пробва някакви плажни тоалети.

Тя го изгледа недоволна. И след като освободи шивачката, се обърна хапливо към него:

— Е?

— Преди това угаси цигарата! — рече той. — Нали се бяхме уговорили вече? Нали обеща да не пушиш повече?

Силвия му се тросна:

— Пуша, защото ми се пуши. Ще правя каквото си ща.

— Не ти го оспорвам. Ти си възрастен човек, не си дете. И тъкмо затова се обръщам към теб като към разумен възрастен човек. Дори здравите не бива да пушат.

Тя се изтегна назад в креслото, като изпусна във въздуха няколко пръстенчета от дим.

— Хайде да изслушаме поредната проповед!

Сякаш не забелязал язвителния й тон, той добави:

— Тази дяволска билка... Правилно са я наричали така инквизиторите. Изглежда, не всичко, което те са анатемосвали, е било добро. Замисли се! Има ли нещо по-дивашко в съвременното общество от това? Човек, който прелита от Париж до Ню Йорк за три часа, да гълта дима на някакви треви точно тъй, както са го гълтали голите туземци преди векове. Уж всички го знаят... Тия, които пушат по десет цигари дневно, страдат пет пъти повече от рак на белите дробове...

Той я погледна бегло. Не, още не се досещаше клетата.

— А пък закоравелите пушачи като тебе — тридесет пъти...

— Кой го казва?

— Кой? Лекарите.

— А те пушат не по-малко. Макар че го знаят...

Дюрер махна с ръка.

— Остави това изтъркано от употреба възражение! Те са също хора и процентът на безхарактерните сред тях не е по-малък от процента при останалите. Прав беше оня, който каза: „Цигарата е най-смъртоносното оръжие, изобретено уж за мирни цели“. За лулата на мира.

— Ако беше толкова вредно, държавата щеше да го преследва, както опиума, както хашиша...

Ясно, искаше само да го дразни.

— Да, щеше! — отвърна той. — Ако не бяха тютюнотърговците. Законните търговци. Те като че ли са си поделили територията с гангстерите. За тях са оставили разните други наркотици, за себе си — тютюна. А той е също тъй опасен, дори по-опасен, понеже е масов. И се чудя — всъщност какво толкова привлича хората?

Беше опитвал и той като другите да пуши, но така се задавяше от лютивия дим, че тозчас хвърляше цигарата.

— Бих разбрал един пияница, един морфинист — изпитват някаква еуфория, преди да ги погуби; бих разбрал комарджията — все се надява да спечели; бих разбрал развратника... Ама пушача? Само горчилка в устата... И увредено сърце, увредени бъбреци, увредени бели дробове...

Силвия пак го прекъсна с насмешка:

— Тогава да се отдам на морфина? Или, още по-добре — на ЛСД?

Ученият отпусна ръце.

— Силвия, Силвия! Кога ще се замислиш сериозно? И за живота, и за себе си...

Тя го изгледа. Такъв поглед! Такова презрение! Сърцето му неволно се сви. Как бе възможно любовта да предизвиква толкова презрение у любимия човек?

Силвия почти изкрещя:

— Жан, ти си един подлец!

Ученият замлъкна от изненада. И от обида.

— Мръсен подлец! — продължи тя. — Толкова години си ме лъгал, че съм болна. Залъгвал си ме с тия инжекции, за да стоя все край теб, да не се отделям от теб. Толкова години — като затворничка...

Той опита да я успокои.

— Повярвай ми, болна си! Не те лъжа.

Но тя вече не го слушаше.

— Проверих. Отидох при лекар. Как не се бях сетила досега, та провалих живота си край тебе? Кръвта ми е здрава, никаква анемия!

Дюрер сви устни. Наистина я бе излъгал. С тая благородна лъжа, която лекарите прилагат спрямо безнадеждно болните. Не й бе казал, че е рак. А — остра анемия.

Силвия тикна пред очите му резултата от кръвната картина.

— Виж, напълно здрава! Ами ти? Да ме държиш насила при себе си. Все едно в болница. Толкоз години в болница. По-право в харем. Да ме лишиш от правото ми да живея...

— Тъкмо затова си още жива! — не се стърпя той.

— Та това живот ли е! Но вече няма! Ще правя каквото ми хрумне: ще пуша, ще пия, ще ходя... Още утре заминавам... За Маями... За Бахамите... И повече няма да ме видиш... Няма...

Дюрер беше уверен, че това не бяха празни закани. Щеше да го направи. А не биваше да го допусне. Не толкова да не я изгуби той. Какво знаеше Силвия за любовта? Нима можеше да разбере, че докторът я обичаше не толкова за себе си, колкото за нея самата. Че желаше само нейното щастие. Каквото и да му струваше. Дори далеч от него...

И накрая се реши. Тя вече трябваше да го научи. Да узнае жестоката истина. За да се пази сама. Да знае на какъв риск се излага.

— Силвия! — рече той тихо. — Вярно е, че не си болна от анемия, а от нещо по-страшно. Зловец. Единствено моите инжекции още те поддържат външно здрава. Спреш ли ги, ще загинеш.

Тя се извърна с подигравателен смях.

— Охо, тоя път нещо ново! Е, каква е тази скривана болест?

Устните му едва промълвиха зловецката дума:

— Рак, Силвия! Белодробен рак, който едва успявам да потискам с моите лекарства.

И тя избухна:

— Това вече минава всяка мярка! Това вече не е дори само подлост, това е направо гадост! Сега — рак! Утре — може би чума! Не ти вярвам. Както ме лъга досега, така ме лъжеш и днес, така ще ме лъжеш и утре... Да ме държиш против волята при себе си... Когато аз не те искам повече... Не те искам...

Какво друго можеше да й каже? Как да я убеди?

— Силвия! — рече той. — Ако знаех начина, и принудително бих те задържал. Принудително да запазя живота ти. Щом ти самата не държиш на него. Ако не вярваш на мен, иди при рентгенолог! Нека той ти открие истината!

И излезе — смутен, огорчен, смазан.

На изхода го чакаше Дан.

Доктор Дюрер се наведе към него. Той оставаше последната му надежда.

— Не следете мен! Аз няма къде да ида. Достатъчно сте интелигентен, за да разберете какво ме задържа тук. Моля ви, поне за два дни, не изпускайте от поглед мисис Дюрер! Тревожа се, че ще направи някоя глупост.

Телохранителят го изгледа продължително. После вдигна рамене и тръгна, та се прикри зад ъгъла.

Ученият влезе в колата, запали. И едва отминал двеста метра, чу зад гърба си глас:

— Докторе, не се чудете! Намерих отключено. И се възползвах от случая да си поговорим без свидетели.

Беше Джордж Маккреди, братовият син на милионера.

— Слушам ви, мистър — какъвто и да бе, спътникът му принадлежеше към фамилията Маккреди.

Джордж отвори табакерата си, извади оттам цигара, почука я с пръст, после щракна запалката и бавно вдъхна от дима. Чак тогава заговори:

— Мистър Дюрер, аз знам, че вие заделяте половината от приготвеното за чичо ми лекарство, за да го давате на жена си.

Ученият едва овладя изпуснатия от изненада волан.

А племенникът, тържествуващ от полученото въздействие, побърза да се възползва от него.

— Което означава, че крадете от чичо ми по двеста хиляди долара всяка седмица. Не възразявайте! Проверил съм в счетоводството. И това е средното досега. Сумата вече нараства всеки ден. Акулите намаляват и ловците искат все по-високи цени.

Доктор Дюрер наистина не бе допускал, че откритието му струва толкова скъпо. Интересуваше го единствен резултатът. Главата му се замая, като чу тази баснословна цифра. И не знаеше какво да отговори.

— Действително не съм допускал — промълви той съкрушен. — Че е чак толкова скъпо.

Сетне се извърна назад.

— Но нямах друг избор. Не мога да оставя жена си да умре, когато медикаментът е в ръцете ми.

— Във вашите ръце, обаче чужд! — натърти племенникът. — Знаете ли какво е наказанието?

Дюрер не беше юрист, но се досещаше. Известно му беше как брани собствеността си обществото, в което живееше.

Джордж Маккреди изчака достатъчно, за да повлияе, както целеше, обвинението му, после го изгледа почти в упор.

— Аз ще премълча. Няма да спомена нищо на чичо си. Ще ви предпазя от позора.

И добави:

— Както и от затвора.

След което пак замълча.

Ученият беше сломен. Лицето му бледнееше все повече, ръцете му потрепваха в нервни тръпки.

Тогавя Джордж проговори отново:

— Повтарям. Ще премълча всичко. Защото сте ми симпатичен. Защото ви уважавам като учен. Защото уважавам и подбудите, които са ви тласнали към престъплението. Впрочем подбуди, от които наказателният закон не се интересува.

И потрети:

— Ще премълча, но при едно условие.

Обнадежден, Жан Дюрер го погледна очакващо.

— Кажете!

Изнудвачът не отговори направо, а запита:

— Каква е болестта на чичо ми?

Дюрер вдигна рамене.

— Защо да крия — карцинома пулмонум.

— Винаги ли е със смъртен изход?

— Доколкото ми е известно, ако не се лекува — да!

Племенникът размисли бързо.

— А ако прекратите вашата терапия?

— Процесът ще избухне отново.

— И?

— И ще завърши както всички други.

Ново мълчание. И нов въпрос:

— Докога ще продължи вашето лечение?

— До края на живота му.

— До края на живота! Всяка седмица по триста-четиристотин хиляди долара!

— Уви! Щом е такава цената на суровината.

— А не е ли възможно да се поевтини?

Докторът отвърна:

— Относно суровината — не е моя работа! Аз действам в друга насока. Да получа по-голямо количество сквалотимузин от единица суровина.

— Какво значи това?

— Два-три пъти по-евтин продукт.

— Само толкова! Два-три пъти! Значи вместо триста хиляди долара седмично — само сто хиляди... А кога може да стане това?

— Научната дейност не се движи по разписание. Може още тази година, може и след десет...

Племенникът възкликна неволно:

— Десет години! Направо е изключено!

И се приведе към ухото му, въпреки че от шума на бръмчащите наоколо мотори никой нямаше да чуе думите му:

— Слушайте, докторе! Вие сте в ръцете ми. Ако ви издам, ще попаднете в затвора, ще прекратите тия блестящи изследвания, които могат да ви покрият със слава. И с пари. Ще загубите и жена си.

Дюрер стисна челюсти до спукване. Имаше достатъчно въображение да си представи всичко това.

Джордж Маккреди разкри картите си.

— Ще премълча онова, което знам, ако вие престанете да правите вашите инжекции на чичо ми. И да ги замените с нещо друго: гликоза, аква дестилата, ако щете...

— Но това е направо убийство!

— Защо убийство? Ако не бяхте вие с вашия препарат, той нямаше ли да е вече мъртъв?

— Щеше, ама...

— Вие само сте се намесили в хода на съдбата. Попречили сте на волята божия...

— Оставете бога! Аз изпълнявам лекарския си дълг.

— Тъй значи! Лекарски дълг — но само спрямо богаташа Маккреди. И спрямо жена си. А останалите милиони нещастници из онкологичните болници?

— Чрез Маккреди и жена ми подготвям лекарството и за останалите нещастници.

Джордж хвана ръката му.

— Докторе, вие сте умен човек. Разбирате, че с тези разходи, с милионите, хвърляни на вятъра всеки месец, богатството на чичо ми ще се стопи скоро. И когато то се стопи, той пак ще трябва да умре. Той ще умре, пък аз ще остана без наследство. Дали година по-рано, или година по-късно? Какво значение има това? А за мен има значение. Аз съм млад.

Жан Дюрер усещаше как в гърдите му се надигат възмущението, гневът, погнусата. Едва се удържаше.

Сякаш не забелязал тази промяна, племенникът продължи:

— Нека се споразумеем! Вие ще престанете да го лекувате, няма да се месите във волята господня, аз пък ще мълча, докато той умре.

— Ами Силвия? — не се стърпя докторът. — Жена ми?

— Аз ще продължа да финансирам производството. Само че вместо за двама — само за един. Да опазя поне половината състояние. Нали ще се спогодим? Смятам, че няма да получите по-изгодно предложение.

Струпването пред светофара на кръстовището ги спря за няколко минути.

Доктор Дюрер реши отведнъж. Излезе от купето, заобиколи, отвори вратата откъм изнудвача и процеди през зъби:

— Напуснете колата!

Оня го изгледа слисан.

— Напуснете, ви казвам!

Маккреди се измъкна настръхнал.

— Ще съжалявате за това!

Докторът тръшна след него вратата.

— Правете каквото щете! Шпионирайте ме, клеветете ме! Аз няма да стана убиец!

И вече от мястото си зад волана, през прозореца подхвърли:

— Ако вие кажете нещо на чичо си, аз пък ще му разправа за вашето предложение.

Сега пътят се бе разчистил и колата рязко пое напред ведно с ревящия автомобилен поток.

Джордж Маккреди може би не чу добре последните му думи, но разбра отлично смисъла им...

ЗВУКОВА ПРИМАМКА

Въздухът в аквалангите им се изчерпваше заплашително бързо. Манометърът показваше, че вдишваха последните му глътки.

Трябваше да предприемат нещо!

Пръв не устоя Минчо.

Насреща им, на двадесетина метра пред тях, все още висеше във водата спуснатото от кораба противоакулско убежище.

Той направи знак на другаря си, за да му покаже какво възнамерява да стори, сетне, изчакал поредното отминаване на гигантската хищница, се спусна нататък с луди тласъци на плавниците и на ръцете.

Да не повярваш, успя! Вмъкна се в клетката, хлопна вратата подире си.

Христо Панчев вече съжаляваше, че не е тръгнал с него, дори замисляше как да го последва, когато чудовището отново изплува от синия мрак и без да спира, без да се отбие от пътя си, само вирна нос, а то какъв нос — сякаш бака на „Сирена“, и налага цялата клетка. С човека в нея.

Но щом обърна назад, стоманеното въже спъна устрема ѝ. Акулата се сепна слисана. И от дръпването на въжето, и от особеността на попадналата в устата ѝ желязна каса, която преди малко ухаеше тъй примамливо на кръв, а сега, при допира с езика ѝ, със своята твърдост и вкус издаваше, че не е храна.

Първото, което тя направи, беше да скъса въжето. Потресен, Панчев видя как преди това корпусът на траулера, който висеше отгоре му като разполовен цепелин, се разлюшка, после, щом скъсаното въже отскочи от лебедките, бавно се успокои.

Убедено напълно, че туй, което беше налупало, не е за ядене, чудовището го изплю с явно отвращение. Изплю един безформен куп нагънати железни прътове, между които лежеше неподвижно тялото на водолаза.

Омачканата клетка леко полегна на дъното, напълно опустяло от живот, заприличало на приказен макет — макет за двореца на Спящата царкиня. Сред причудливо извисените крепостни стени на мадрепоровите корали се подаваха псевдоподи като рога на лос, виждаха се наподобилите брюкселски дантели мозъчни корали, ветрилата на горгониите, гъбите „морски портокали“, актиниите и безброй други неподвижни, подобни на фантастична градина животни, из които се потулваха също тъй неподвижни морски звезди, холотурии и охлюви. Само рибите бяха изчезнали, изпокрити в пролуките на коралите.

В акваланга нямаше повече въздух. И Панчев вече се тъкмеше да го захвърли, за да опита без него да изплува до повърхността. Не му оставаше друг избор. В този момент видя как чудовищната акула, допреди миг ужасяваща в своето царствено безразличие, изведнъж трепна и се разтърси като ударен с бич кон. Усети явното ѝ двоумене.

После тя размаха огромната си опашка и побягна, стопи се в синевата; побягна с уплаха, недопустима за нейната величина и мощ.

Почти едновременно с това от скривалищата си наизлязоха укрилите се риби: разноцветни папагали, морски костури, бързи луциани, тромави меру, гъвкави мурени. Заплуваха, запърхаха навред, сякаш нищо не е било.

Целият дворец на Спящата царкиня се разбуждаше.

Панчев не изчака повече. Изскочи от укритието си, достигна смачканата клетка, за щастие, вратичката ѝ при натиска се бе отворила сама, измъкна отвътре безжизнения си другар и го понесе нагоре, усещайки как от задушаването гърдите му напиреха да се пръснат, а пулсът му биеше в тъпанчетата като удари на чук в наковалня.

Ето, излетя на повърхността, задушен, уплашен, очакващ всеки миг гигантската уста да го догони и всмукне, както груперът всмуква непредпазливо миналата край дупката му риба.

На спуснатия трап го пое два чифта силни ръце, други грабнаха Минчо, който все още не даваше признаци на живот, и ги отнесоха в каютата им.

Панчев дишаше учестено. Бодростта му се връщаше постепенно ведно със способността да разсъждава.

По-бавно се опомняше, ала се опомняше, и Минчо, който бе изгубил съзнание при удара на главата си в клетката, когато акулата бе

опитала да я нагълта.

Накрая и той се понадигна в леглото.

Капитан Стойчев влезе при тях, седна на стола до масичката под илюминатора.

— Е... — понечи да се усмихне той.

Но по още неизчезналата бледност върху инак червендалестото му лице личеше каква тревога бе изживял.

Двамата водолази се усмигнаха не по-малко пресилено от него.

— Не вярвах, че тоя път ще отгървем кожата — поклати глава Минчо. — Особено когато заедно с клетката потънах в нейната уста. Като в ада. Сякаш върху зъбите й прочетох надписа: „Вие, които прекрачвате тук този праг, надежда всяка оставете!“.

При изживения ужас никак не изглеждаше чудно в последния миг да си е припомнил тоя стих от „Божествена комедия“.

Капитан Стойчев отново стана сериозен.

— Абе, каква беше тая страхотия? Какво беше това чудо?

Панчев вече си бе дал сметка за всичко.

— Бяла акула! — рече той. — Древна бяла акула. Предполагам, кархародон мегалодон, голямозъба акула. Учените смятаха, че е измряла преди двадесетина милиона години. По морското дъно са намирани зъбите й, някои от които — тъй пресни, че мнозина допускаха притежателите им да са живели доскоро. Допускане, което се потвърди.

— Но защо и други не са ги виждали досега?

— Защото навярно живеят в още неизучените дълбини, заедно с много други все така спорни страшилища: кракени, морски змейове и кой знае още какво.

— Аз питам защо тъкмо сега се показва? Тъкмо пред нас?

Панчев вдигна рамене.

— Защо ли? Какво знаем ние за тях? Вероятно — поради някаква важна причина. А какво по-важно за нея от храната? Можем да допуснем, че храната й в дълбочините се е попривършила по неизвестни нам причини. Затова тя излиза на повърхността да потърси каква да е плячка.

Капитан Стойчев все не можеше да повярва.

— В тези морета, които кръстосваме надлъж и шир! С траулери, с подводници, с батискафи... Такова чудовище...

За учения това не изглеждаше тъй чудно.

— Защо не? Та нали допреди няколко десетки години не допускахме съществуването на гигантските калмари? Нали мислехме, че рибите ръкоперки са измрели преди милиони векове, а преди четиридесет-петдесет години край Африка бе уловена жива ръкоперка — латимерията? Преди осемдесет години пък край Япония попаднала в човешки ръце акулата скапаноринхус, смятана по изкопаемите ѝ останки за изчезнала в дълбока древност...

Той млъкна. Още не се бе съвзел напълно от страхотното преживяване, та нямаше охота да им припомня множеството примери за открити напоследък нови видове животни: горската жирафа окапи, погонофорите на морското дъно, извадения от японски рибари полуразложен труп на гущероподобно гигантско същество. Какво знаем за океана ние, хората? Все още почти нищо. Край батискафите ни няма да се мерне никакво по-внушително животно. Защото са достатъчно предпазливи. По същата причина не попадат и в траловете ни. За дъното на океана, за водните му бездни човекът все така знае по-малко, отколкото за Луната. Та и за сушата, за цялата планета. Ежегодно зоолозите откриват около десет хиляди нови видове и подвидове животни, а ботаниците — около пет хиляди вида растения. Безспорно по-дребни, по-незабележими. Но понякога — и доста едрички...

Всъщност повече го вълнуваше другият въпрос:

— Защо това чудовище ни нападна — ми е ясно. Повреда в генератора. Не ми е ясно защо избяга, когато вече бях готова плячка.

Доиде ред и на капитан Стойчев да се усмихне.

— Вижте, млади човече!

И се разсмя с цяло гърло. Понеже умалителният израз „човече“ изглеждаше съвсем не на място спрямо великана Христо Панчев с неговите сто и двадесет килограма.

Стойчев повтори:

— Млади човече! И в тая моряшка шамандура — той посочи главата си — има някакво мозъчно вещество. Пък и не беше много трудно да се досетя, че се е повредило плашилото ви. Затова пуснах железната клетка. Тогава видяхме чудовището. Да си призная, съвсем се обърках. Та то би могло да обърне и траулера ни. Какво ли можех да му сторя? И си рекох: тъй и тъй няма надежда, ами защо да не опитам?

И хвърлих във водата включено резервното акулско плашило. Съмнявах се много дали ще подейства на такава страхотия...

Той потърка ръце.

— Слава богу — подейства!

Минчо, мълчал досега, с посинели устни пошепна:

— Че здравото плашило подейства — разбирам. Че не подейства, когато беше повредено — също. Не ми е ясно защо, когато беше само повредено, преди Христо да го смачка, ни нападнаха така настървено акулите. И обикновените... И оная...

Христо Панчев скочи. Тъкмо този въпрос трябваше да си зададе най-напред!

И сложи ръка на коляното му.

— Някой беше казал: „Откривател е онзи, който и като възрастен не престава да пита с детския въпрос: защо“. Целият човешки прогрес се дължи на тая проста думичка: защо. Другите, които престанат да си го задават, се превръщат в обикновени консуматори.

Капитанът се оживи.

— Гледах отгоре. Нямаше акули. А изведнъж се струпа цяла глутница. Сякаш някой ги бе поканил...

Панчев вече бе наясно. Той щеше да провери още веднъж, дважд, няколко пъти, но и без такива проверки у него не бе останало съмнение, че тоя някой, който бе поканил хищниците, беше той самият със своето плашило, което в случая се бе превърнало на акулска примамка. При удара генераторът беше променил дължината на звуковата си вълна. Добре, че изследователят я бе запомнил, преди да го смачка.

Оживен, той обясни:

— Рибарите от векове мечтаят за „вълшебната рибарска свирка“. Съвременният риболов е постигнал много в тая насока. Вече не се съмняваме, че всяко морско животинче издава свой отличителен глас. С хидроакустичните прибори ние с вас определяме вида им: дали чирика селда, дали шумоли като листа килка, дали наподобява тих прибор сардина. За пример — как ние с вас примамаме тонове и бонита?

Капитанът се усмихна.

— Пускаме дъждовалния уред, който трополи по водата като дъжд. Те мислят, че подскачат дребни риби, и се намъкват в мрежата.

Ей така, с наподобителни шумове могат да се ловят всякакви хищни рибоци. Сега се сещам. В Нова Гвинея привличат и акули с хлопка от свързани раковини.

Минчо го изгледа смаян.

— Искаш да кажеш...

— Да, искам да кажа, че повреденият генератор е започнал да издава други трептения, инфразвукови, които не само не плашат нашите питомци, ами напротив — ги привличат. И понеже инфразвукът във водата заглъхва по-бавно, акулите го чуват от много по-далечни разстояния. Кой знае какво става в техните мозъчета, та в единия случай бягат, а в другия тичат презглава насам, на какво ли им прилича? Това засега не е толкова важно. По-важното е, че сполучихме да превърнем акулското плашило в акулска примамка.

ИЗЧЕРПАНОТО ЛЕКАРСТВО

Доктор Дюрер дълго се бори със съвестта си. Дълго размисля какво трябваше да направи. Ричард Маккреди бе спекулант, хищник в човешки образ, заграбил една от най-доходните сфери — производството и търговията на лекарства; беше направо крадец, изнудващ нещастните хора, когато са в най-голяма нужда. Но ученият искаше да остане честен пред себе си.

Затова, щом влезе при него за поредната инжекция, едва изчакал да напусне кабинета медицинската сестра, която бе донесла спринцовките и серума, той на един дъх изрече всичко, което бе обмислял няколко нощи поред:

— Мистър Маккреди, дължен съм да ви призная...

Милионерът го погледна изпитателно.

— Аз ви мамя, мистър!

Дюрер облиза пресъхналите си устни и додаде:

— Половината от получавания сквалотимузин отделям за моята жена... Тя е също... Като вас...

По лицето на шефа не трепна нито мускулче.

— Хм!

Което би могло да значи и всичко, и нищо.

Веднъж започнал, докторът вече не можеше да спре:

— Моля да ме разберете, не бях в състояние да постъпя другояче. Да зарежа жена си, без да помогна, беше все едно да я убия! Така че... Оставям вие да решите... Ако ми забраните да върша повече това...

Той едва го пошепна:

— Ако тя умре, ще я последвам и аз...

Толкова! По челото му бе избликнала ситна пот.

От няколко дни, след като му бе сервирала оная истерична сцена, Силвия сякаш се бе укротила, сякаш бе проумяла състоянието си. Тя продължаваше да мълчи упорито и да го отбягва, но поне не правеше вече опити да се изплъзне от хората на Дан, които я наблюдаваха

непрекъснато. Затова самият Дан бе възложил по-нататъшното й следене само на един човек. Ала при нейното сегашно покорство като че ли и той ставаше излишен.

Ричард Маккреди, сякаш не е чул нищо, мръдна глава.

— Дайте да пристъпим към нашата работа!

И запретна ръкава си.

С трепереща ръка доктор Дюрер вкара иглата и натисна шприца. После, изцедил до капка скъпоценната течност във вената му, хвърли спринцовката в коша.

— Благодаря ви! — рече милионерът. — А сега вижте тая изрезка от вестник, която ми предаде един от моите секретари!

Дюрер я пое, но преди да я погледне, повтори въпроса си: — Какво да правя, мистър Маккреди?

Милионерът махна с ръка.

— Каквото сте правили досега. Толкова пари съм прахосал по благотворителни цели за реклама, нека похарча нещо ей така, без никаква изгода!

И допълни:

— Впрочем пак с изгода! Изглежда, такава е орисията ми. Да не върша нищо без сметка. Та нали, ако ви изгубя, ще загубя своя собствен лекар?

Не изглеждаше точно така. Доктор Дюрер беше предал на шефа си всички подробности по производството на препарата. И всеки добър лабораторен учен би могъл да продължи работата му без повече нужда от него. Милионерът чисто и просто искаше да се покаже по-суров, отколкото беше в действителност.

Поза! А позата крепи величието.

Маккреди подметна:

— Парите ми няма да се свършат с това. А пък „след мен и потоп“. Нима един фалирал крал има повече основания да каже такава нещо?

И посочи с очи.

— Четете!

Доктор Дюрер пробягна с поглед по редовете:

„Вчера в 15 часа местно време пред бреговете на Чили пет перуански рибарски кораба са били нападнати от чилийски бойни единици. Няма сведения за дадените жертви. Според съобщения от Лима рибарските кораби са били извън териториалните води на Чили“.

Втората изрезка беше с подобно съдържание:

„В Японско море, западно от островите Оки, се е разиграло истинско сражение между въоръжени японски и корейски риболовни кораби. Има много убити и ранени и от двете страни“.

Милионерът попита:

— Какво е вашето обяснение?

Ученият сви рамене.

— Не съм ихтиолог. Но и на мен вече е известно, че в моретата се шири някаква панзоотия. Рибните пасажи намаляват застрашително. А те и без това са недостатъчни.

— Как тъй недостатъчни? Нали говорят, че от океана може да се изхрани десеторно по-многочислено човечество?

— Говореха. Но „океанският оптимизъм“ напоследък поохладня. Съвсем неоправдани се оказаха надеждите ни да изхраним от океана наплодилото се човечество. През 1900 година световният улов на риба е бил около три милиона тона, днес — към петдесет милиона. А според повечето учени годишен лов от сто милиона — това е критичната граница, която, ако бъде прекрачена, застрашава да изтощи запасите на океана. Особено при съвременния риболов, направо хищнически по отношение на някои видове. Например: сардина, тон, селда, треска, скумрия, хамсия и други.

Милионерът се усмихна.

— Излиза?

— Излиза, че ако рибата продължава да мре така, тези отделни инциденти неминуемо ще прераснат в сериозни рибни войни. Каквито

е имало вече. Защото морето доставя петнадесет процента от животинския белтък в храната на цялото човечество, което и без това не е задоволено. Две трети от него не си дояжда, а една трета направо гладува. За морските народи участието на риба в храната им е още по-важно — до петдесет и повече процента.

Маккреди промени темата:

— Ами за акулите ще се бият ли?

— Защо не? Доскоро, пък и сега някои смятат, че те никога няма да се свършат. Само за един сезон край щата Масачузетс били уловени двадесет и седем милиона бодливи акули. Днес обаче мнението ни се променя. Въпреки че, както я величаят, акулата е „идеалният убиец“, и нейният брой вече намалява. В Индийския океан от дъното били извадени хиляда акулски зъба от един квадратен метър. Следователно колко ли акули са съществували някога? Не е изключено да са преживели някакъв екологичен взрив, подир който е последвала страшна катастрофа, и сега те са в упадък.

— Надявам се, че за нашата цел ще стигнат. А „след мен и потоп“.

— Съмнявам се. През Втората световна война пламнала „златна треска“ за акули. Рибарите зарязали рибата, студентите — университетите. Всички се втурнали на лов за акули. Изкарвали по осем, по десет хиляди долара на месец. От черните им дробове, наречени тогава „сиво злато“, се получавал витамин А. Това може би щял да бъде краят на акулското племе, ако не били открити синтетичните витамини.

Милионерът кимна.

— Ясно, туй е бил първият акулски бум. Сега ние предизвикваме втория.

Той го изгледа в очите.

— А знаете ли, че онова, от което се безпокоите, вече е действителност? Всичките ни сведения гласят, че все по-трудно се намират акули. И ловците вдигат цената им.

— Аз го предвиждах — рече ученият. — И вземам съответни мерки. Доколкото позволяват силите ми. Почти съм готов да увелича многократно производителността от единица суровина. Без, разбира се, да спра дотук. Защото вече съм получил обнадеждаващи резултати

при отглеждане на клетъчни култури от тимуси на акули. Тогава ще извлечем сквалотимузин в индустриални мащаби...

— Не мечтаете ли? — прекъсна го милионерът, неволно изгубил господарската безизразност на лицето си. С отворени, обнадеждени очи.

— Не мечтая, мистър. Аз съм учен, не фантаст. Насочил съм се и по-далеч. Търся да разчета формулата на сквалотимузина, за да го произвеждаме синтетично. Стане ли това, той няма да струва повече от аспирин. Уверен съм в безграничните възможности на съвременната химия. Тогава вече ще спрем и излишното избиване на акулите.

— Какво сте се загрижили за тях? За тия „зъбати демони“, най-жестоките врагове на моряци и рибари. Ако ги унищожим, човечеството ще ни благославя.

Доктор Дюрер поклати глава. Но не изказа съмнението си. Каза друго:

— Ще направя всичко, каквото мога! Заради вас и главно, няма да крия, заради Силвия. За да заработи мозъкът, трябва стимул. Грижата ми за Силвия е този стимул. Ужасът, че мога да я загубя. Когато попитали Нютон как е могъл да открие закона за всемирното притегляне, той отговорил: „Просто много мислих за това“. Аз също мисля, мистър, ден и нощ. Ние се добрахме до средството за потискане на тумора. Сигурен съм, че съществува и средство, което да го разруши изцяло. Него трябва да намерим накрая! Ако не аз, то все някой друг. Такова лекарство ще бъде открито, убеден съм...

Той спря за миг.

— Извинете, като че ли говоря малко безредно. То е, защото се вълнувам. Но и вие сте лекар, ще ме разберете и така. И сега има толкова опити, толкова методи за борба с тия зловещи образувания. Не само хирургичните. Да речем, хипертермията — лечението с висока температура на тялото. При 40° С за десет дни всички ракови клетки загиват. Описани са случаи за изчезване на тумор след тежки пристъпи на малария. От морските краставици — холотуриите, произвеждаме и ние холотурин, а от морския червей бонелия — бонелин. Други правим от миди, морски таралежи и звезди. Но във всички случаи крайната победа ще се определи от засиления имунитет. Злокачествени клетки се образуват и у младите организми, обаче имунната система веднага ги унищожавя. Всеки момент в човешкото тяло пъплят десетина

милиона мутантни клетки, вероятни бъдещи огнища на рак, ала невидимата стража ги обезврежда. В повечето случаи тя ги потиска и у възрастните хора. При аутопсии на старци, починали от други причини, са откривани загаснали туморни огнища. Наистина днес е малко по-зле. Имунният ни механизъм е отслабнал от „безработицата“ си. Хигиената и всевъзможните лекарства не му позволяват да се развие напълно. При това е и объркан от множеството антигени в замърсената околна среда.

Милионерът, едва изчакал дългото му обяснение, подхвърли:

— Да произведем ваксина!

— Защо не? И Дженър, и Пастър, и Беринг не са били по-добре запознати със същността на болестите, срещу които се борели. А създадоха ваксините против шарката, бяса, тетануса.

Очите на учения искряха.

— Панацеята — лекарството срещу всички болести, ще бъде открита. И срещу рака. И това ще бъде засилението до краен предел имунитет. Който, както при акулите, ще унищожава всяка чуждородна клетка...

Милионерът го прекъсна:

— Вие блънувате, докторе!

— Не! Само го желая силно. И го вярвам. Вече са отчетени изумителни резултати чрез присаждане на гена, отговорен за синтеза на инсулин, върху обикновени стомашни бактерии. Това ни дава надежда да се справим с диабета. По същия начин ние, хората, ще получим бактерия производителка на задържащия хормон соматостатин, който ще лекува панкреатита и акромегалията.

— А за рака?

— Правят се опити за получаване на автоваксина от собствения тумор. Защото всеки тумор е отделна генетична единица, на която може да въздейства специфична за нея ваксина.

Той пое дъх.

— И още нещо. Безспорно не сме в състояние да си присадим направо акулски тимус, понеже организъмът ни ще го отхвърли. Затова възложих това проучване на един млад обещаващ учен. Посредством вируси-преносители да внесем в хромозомния апарат на човека гена, който при акулите програмира производството на хормона

сквалотимузин, та да не го чака наготово отвън. Все едно да му присадим противораков ген... Както казах — панацея...

Милионерът пръв се освободи от магията на бляновете, която неволно внушаваше увереният в мощта на човешкото знание учен.

— Дотогава, уви, ще са ни нужни акули! А те намаляват. Това е фактът, с който трябва да се съобразим. Аз живея само в настоящето. Ето нещо за настоящето!

Той му подаде друга изрезка:

„Българският учен Христо Панчев е открил начин да примама акули от извънредно далечни разстояния с акустични средства“.

И когато видя, че ученият я е прочел, добави:

— Кратко и неясно! Но все пак става дума за звук. Ей това ще направим ние. Ще намерим тоя българин и ще откупим патента му. За да си осигурим суровината, докато вие успеете във вашите експерименти.

И натърти:

— Поне докато аз съм жив.

Той стана.

— Благодаря ви за ценната информация! А сега работете, без да се тревожите за жена си!

Жан Дюрер вече излизаше, когато Маккреди го спря.

— И знайте, завещал съм цялото си състояние след моята смърт да се основе фондация за борба срещу рака.

Веднага след излизането на учения милионерът натисна единия от звънциите на бюрото. Само подир няколко секунди в кабинета влезе Дан, телохранителят му.

Маккреди го изгледа. Можеше ли да му довери и тази задача? Досега Дан изпълняваше точно, при това с изключителна схватливост, всяко поръчение. Държеше се като верен слуга, от тия, дето ги описват в романите от миналия век. А пък всъщност не беше слуга.

Наистина ролята му бе да го пази от всяка заплаха: от крадци, от хулигани, от политически противници. Ала не заради самия него, а защото се подчиняваше на чужда заповед.

Когато преди години елегантният посетител му бе заговорил за опасностите, които заплашват всеки богат човек — за отвличания, за пожари и бомбени атентати, Ричард Маккреди вече се бе досетил какво ще искат от него. И се бе съгласил начаса. Подир кратък пазарлък се бяха спрели на сумата, която милионерът следваше да превежда ежемесечно по специална сметка в банката, срещу което щеше да бъде защитен от всяко насилие.

Това представляваше може би най-почтеният начин на бандитите да си осигуряват средства. Маккреди знаеше какво щеше да последва, ако откажеше. Ето защо и той, както повечето разумни бизнесмени, бе предпочел по-малкото зло.

Още на другия ден му се бе поставил на разположение огромният Дан заедно с петима юначаги, все бивши парашутисти, както се представиха самите те.

Бандата, която стоеше зад тях, явно си гледаше работата добре. През изминалите години не се бе случило нищо непредвидено: никаква кражба, никакъв саботаж в предприятията „Маккреди“.

И помежду им се бе зародило нещо като дружба, външно неподходяща при случаи между изнудвач и изнудван. Особена симбиоза.

Всъщност Маккреди знаеше, и ония трябва да живеят. И тяхното беше бизнес — той дори се усмихваше, като си го помислеше, — не по-безсъвестен от неговия. И двете страни имаха сметка от своето сътрудничество — че какво друго е приятелството?

— Мистър Дан — рече той, — моля, прегледайте това!

И му подаде съобщението за откритието на Христо Панчев.

Когато телохранителят му го прочете, милионерът каза тихо, но твърдо:

— Необходимо ми е да се добера до патента на този българин! По законен път... По всякакъв път... Обаче трябва да го притежавам в най-скоро време!

Той не поддържаше пряк контакт с бандата, не желаейки да замесва името си при евентуално уличаване в такава връзка. Но знаеше, че Дан ще уреди всичко. И когато цялата операция приключеше успешно, Ричард Маккреди щеше да получи съобщение по телефона каква сума подлежи да преведе в банката.

Дан зае войнишка стойка.

— Ще го имате, мистър!

ЛЕВИАТАН

Древният кархародон, когото Мануел Лопес бе нарекъл Левиатан, се носеше неспокоен в морската бездна. При неговото приближаване започваха да избухват в миниатюрни експлозийки избулването от дълбоководните калмарчета и скариди огнени облачета. Като космически мъглявини изглеждаха струпванията на светещите еуфазиди. И при техните мъждукащи сияния можеха да се забележат пърхащите наоколо крилати охлюви „морски пеперуди“, побягналите в ужас вампиротевтиси с големи очи и десет пипала. Риби въдичари, една от друга по-безобразни, отплуваха настрани, размахали окачените на дълги израстъци фенерчета-примамки. Извиваха се като черни ленти трихиуруси и селдени крале. Навред се лутаха странни създания, сякаш само уста с опашки.

А отгоре, от черната вис, бавно потъваха мъртви риби. И никой не ги догонваше. При страшния мор, който върлуваше там, по-дребните дълбочинни обитатели бяха преситени. Преситени и заради друго — заради това, че рибешката болест се бе пренесла и при тях. Вече имаше много храна за малко потребители. Наплодилите се дребни калмари се оказваха недостатъчни да се справят със сипещата се отгоре благодат и тя падаше още по-надолу, на дъното, за да задоволи пълчищата морски звезди и раци.

Неизчислимите доскоро ята от дълбоководните риби стомиатоиди с огромни глави и челюсти капани, които в миналото бяха по-многобройни от селдите и сардините, вече съвсем оредели, се лутаха по десетина в група, следвани със сетни сили от болните, умиращи свои сродници.

Ала тая маломерна храна не можеше да утоли чудовищния глад на исполинската акула. Тия, за нея трошици месо, не заслужаваха дори да си отвори устата.

Тя търсеше едра плячка, обичайната си плячка — други акули, то се знае, по-малки от нея. Но и те, неизвестно по какви причини, също

намаляваха застрашително, както намаляваха и рибите тон, и рибите луна, и марлините, и платноходите.

Този глад! Този вечен акулски глад, който я преследва от раждането и до края, когато, ранена или умираща, попада в челюстите най-често на друга акула.

Напрегнал всички сетива, Левиатан изследваше своя черен свят дано открие подобаваща жертва. Ушите му се вслушваха във всеки шум, страничната му линия долавяше всяко колебание на водата, ноздрите му опитваха да определят всеки достигнал мирис.

Виж, това ставаше!

Той не би могъл да обясни как бе усетил огромния октопод дълбоко долу — дали по тласъците на водната му помпа, дали по уловеното със страничната си линия подводно ехо, дали по миризмата, или по слабите електромагнитни излъчвания, присъщи на всеки жив организъм.

Левиатан се спусна нататък срещу другия Левиатан — колосалния, с размах на пипалата колкото самия него.

Ала не успя да го изненада. Природата бе дарила и него със сетива, та да открива навреме опасността, бе му дала надеждни средства в борбата за съществуване.

Когато нападателят го приближи, октоподът изблъвна насреща мастиления си облак, който безспорно не можеше да се различи в мрака. Акулата видя само как помръкна, засенчена от облака, подводната феерия на светещите твари. Повече го усети. Усети как обонянието ѝ затъпя. Престана да долавя примамващата миризма. А със страничната си линия и по отслабналите биотокове на жертвата разбра, че тя вече се бе намъкнала в неправдоподобно тясната за размера ѝ пукнатина. Защитена и недосегаема.

Разочарован и повече смутен от загубеното си обоняние, на което най-много разчиташе, кархародонът отново пое нагоре. Не спря. Не можеше да спре. Така бе устроен — да се движи. Спреше ли, лишен от плвателен мехур, щеше да потъне. Акулите всъщност не плуват, те летят във водата, както самолетите във въздуха. И не само това — ако се застоеше дори за малко, щеше да се задуши. Защото единствено при движение през хрилете му минава достатъчно вода, която да достави нужния кислород. Освен туй не го оставяха на мира и безчислените му

храненици, с които не смогваха да се справят придружаващите го лоцмани и увисналите по цялото му тяло прилепала.

Като всички акули, малки и големи, Левиатан не знаеше какво е болест. Но паразитите, виж, те бяха достатъчни да му отровят живота, да не му дадат ни минута покой. Глисти в корема, миноги и едри ракообразни изоподи, които се бяха полепили по кожата, в устата и хрилете, откъдето смучеха неговата кръв, откъдето го изгризваха приживе.

А защо не и това?

Всичките му сетива показваха, че наблизо се бореха кашалот и свръхкалмар.

Кашалот! Ето плячка, която си заслужава. Плячка, в състояние да засити глада му.

Акулата размаха опашка и се спусна нататък със своята най-висока възможна скорост.

Пътя ѝ пресече малък пасаж светещи сардели — дребни, пък с големи очи, поръсени с червени, жълти и зелени искри. Тя пръсна пасажа, без дори да го погледне, и продължи нагоре, прещраквайки от нетърпение огромните си зъби.

Ала кашалотът я усети навреме. Обезумял от ужас пред връхлитащото чудовище, къде по-едро от него, той се извъртя като пумпал и отхвърли от себе си калмара, заради който се бе намъкнал тъй дълбоко. И излетя право нагоре.

Това беше предимството му. И акулата го разбра. Не, китовете не бяха плячка за нея — поне докато са живи и здрави. Много по-пъргави, по-съобразителни, способни да потъват и да изплуват отвесно — дарба, която тя не притежаваше.

Левиатан се спусна подир зашеметения калмар, от който лъхаше на подлудяващи вълни мирисът на изтичащата от раните му кръв. Притъпяващото действие на октоподовата чернилка беше престанало и акулата отново се бе сдобила с най-вярното си сетиво.

Обаче и калмарът успя да се окопоти. Той избумтя с водореактивния си двигател, изстрелвайки се мигновено в черната бездна.

И живите калмари не бяха сред обичайната ѝ плячка. Те също са прекалено пъргави за нея.

Трябваха й акули, по-малки сродници, с които се справяше къде-къде по-лесно!

Тогава страничната й линия долови примамващи водни трептения — далечни, приглушени, но все тъй непреодолими.

Кархародонът безспорно не знаеше, че Христо Панчев продължава да експериментира със случайно направеното откритие, като проверява точно върху кои видове то оказва въздействие.

Не мислеше, не преценяваше. Само следваше послушно тоя призив. Не забелязваше и това, че нейде в далечината и други акули, много по-дребни от него, се носеха устремно към човешката примамка.

Ала тоя път не остана безразличен. Отляво се появи още един дивен кархародон, също sameц, и заплува редом с него.

Такива срещи са твърде редки. Някога тъй многочисленият им род през последните времена бе много намален. Левиатан не си даваше сметка за това, нито можеше някак да го установи. Бе подчинен на безчувствените природни закони, според които всичко, имащо начало, трябва да има и край. Неговият род, създаден преди стотици милиони години, наедрявал постепенно и достигнал гигантските си размери, вече изчезваше от лицето на Земята, изпълнил своето известно само на създателката му предназначение.

Левиатан бе свикнал да бъде сам. А когато усетеше нужда от кратка дружба, той по цели седмици кръстосваше океана, докато срещнеше краткотрайна другарка. А мъжкарите отбягваше, чувстваше се заплашен от тях. От нищо друго не се боеше — единствено от себеподобните.

Чуждият sameц се приближи още повече, заплува редом на пет-шест метра от него. И плесна гневно с опашка. Без тя да го е докоснала, само от водната вълна, страничната му линия изпита някакво непоносимо усещане, по-болезнено от всяка болка. И Левиатан начаса отвърна със същото. Замахна и той с плавник, отплавил към врага невидимия си воден юмрук.

Тази чудна странична линия! Дори в такива чудовища тя е много нежен орган. И всеки подобен, вседокосващ удар се възприема с болка, с гърч до зашеметяване.

Удар след удар!

Замаяни, двамата гиганти не виждаха, не усещаха нищо край себе си. Овладени от една цел — да победят.

Омаломощени от този яростен двубой без докосване, те губеха сили, забавяха ход, почваха да се задушават.

Все по-слаби и по-слаби махове на опасните перки...

Накрая чужденецът не издържа. Изви в мъчително усилие тяло и се отклони от пътя.

А победителят, останал сам, дълго трябваше да изчаква, докато премине изтощението от тоя титаничен дуел.

Когато най-сетне се опомни достатъчно, примамващият ултразвук беше престанал. Затова пък чу другия звук (високите тонове той долавяше с ушите), чу акулското плашило — рязко, настойчиво трептене като свредел, който се набиваше в главата му.

И Левиатан обърна внезапно назад, побягна с всички сили, на които бе способен. Скоро противният плашещ шум заглъхна. Високите тонове заглъхват много бързо във водата, за разлика от ниските, които могат да се разпространяват на стотици, даже на хиляди километри.

Пътюм нагълта една умираща риба тон, после се отправи нагоре, където беше царството на китовете, в надежда да се добере до някой болник, изоставен от стадото, който не би успял да му избяга.

Акулите ловуват на повърхността обикновено нощем. Кархародонът се запъти нататък, макар че още беше ден. Защото повече не можеше да издържа на глада. Постепенно мракът взе да се разсейва. Светещите животинки или изостанаха надолу, или угасиха огънчетата си.

Страничната му линия отдавна бе регистрирала трептенията от мятащото се над водата тяло. Ушите му доловиха писъците за помощ на захарпунен кит.

Той се насочи право натам, без да се двоуми. Упоен от засилващия се мирис на кръв, вече не обръщаше внимание на нищо друго.

Уплашена риба луна изскърца със зъби и изгрухтя, после бързо потъна в дълбините. Морски змии в огромно струпване, толкова много, колкото не бе виждал никога преди това, само се пръснаха при приближаването му и отново се събраха, след като той отмина.

Мимоходом забеляза как две змии бяха нагълтали пъстра риба и понеже никоя не отстъпваше, едната вече бе почнала ведно с общата

плячка да нагълтва и съперницата си.

Ето и повърхността — края на света за морския жител, някаква гънеща се ослепителна ципа. Десетина едри летящи риби се стрелнаха нагоре, пробиха я и изчезнаха. Тозчас подире им се втурна възбуден от преследването бял марлин и за малко не попадна сам в устата на гигантската акула.

Обезумял от уплаха при тая опасна среща, той също изчезна във враждебния въздушен свят. Ала не можа да се задържи дълго там и цопна обратно във водата.

А Левиатан продължаваше все по-възбуден своя път. Ето, вече съзря и жертвата. Отслабналият от съпротивата и изтеклата кръв кашалот едва теглеше на буксир китобойния кораб с въжетото на забитата в ствола на опашния му плавник и неуспяла да го убие с взрива си граната-харпун.

Другите акули, по-малки и по-предпазливи, обикновено кръжат дълго около набеязаната плячка. Свикнал да не се бои от нищо, кархародонът връхлетя направо. Раззина уста и като великанска гилотина преполови безпомощния агонизиращ кит. Не видя, че ведно с огромния къс месо бе налапал и забития в него шипест харпун.

Чак тогава се смути. Когато усети как го спъна изопнатото въже. Левиатан едва сега изпита някаква уплаха и размахал припряно опашка, повлече подире си размятания върху вълните китобоец.

Стреснатите моряци се заловиха по ванти и парапети. Харпунерът, отхвърлен назад при първия тласък, с нечовешко усилие успя да се добере до оръдието. И след дълго мерене отправи към живия им влекач още един изстрел, който при силното клатушкане не можа да го улучи.

С първия харпун в устата, превърнат на необичайна въдица, древният кархародон заплашваше да потопи кораба при безредните си втурвания ту в една, ту в друга посока.

Харпунерът поиска брадва, убеден, че корабът няма да устои на това единоборство. Налагаше се да среже въжетото.

Но акулата го превари. Досети се, че с туй омразно нещо, което дърпаше устата ѝ, може да се справи само ако стисне челюсти.

И тя ги стисна. Опънатото до краен предел въже се прекъсна като конец.

Корабът, пуснал до максимална мощ двигателите си на пълен назад, отскочи в обратна посока, заби кърма във вълните, готов да се преобърне. Ала капитанът смогна навреме да натисне машинния телеграф на „Стоп, машина!“. И да го спаси.

А пък Левиатан, отървал се от противното въже, което претъркваше гърлото му, запълнил най-сетне с подobaваща хапка стомаха си, бавно и величествено пое отново към своето царство, към дълбините, без да усеща дори попадналия в корема му железен харпун.

ИЗМАМАТА

Напоследък, улисан в работа, Христо Панчев забравяше алкохола. Пък и да не го забравяше напълно, какво можеше да стори тук, на сред океана, където най-близкият бар или каква да е питеепродавница отстои на хиляди мили? А бе свършил отдавна и последната скрита бутилка водка.

Но понякога, за щастие все по-рядко, страстта за пиене го обземаше с предишната си сила. До полуда. И той, за да я притъпи донейде, нарамваше акваланга и бързаше да се потопи в морето, та там, сред обкръжилия го син свят, в това неземно усещане на безтегловност да си възвърне отново загубения покой.

Всъщност какъв покой — при тая неугасваща мъка! Изглежда, такава бе орисията му; изглежда, така бе създаден. Да не забравя. Има хора с вечно чувство за виновност, които дори когато нямат никакво провинение, си го измислят, за да се самоизмъчват.

Той и преди това не можеше да се отърве от досадната натрапчивост, че пречи, че заема несправедливо нечие място — най-малкото, че подяжда хляба на някой, който в същото време гладува. А толкова много хора гладуват! Още повече сега, след жестоката трагедия, отговорността за която никакви човешки закони не можеха да изличат от съзнанието му, където я бе запазила болезнената му съвест.

Така и днес — жаждата на възпрепятствания алкохолик направо замъгляваше неговия поглед. Неовладяна, подлудяваща възбуда стискаше гърлото му, ускоряваше пулса му, учестяваше дишането му.

Панчев крачеше намръщен по палубата, като вързана мечка, настръхнал, сприхав, готов да се скара с всеки, който му се изпречи. Но екипажът вече го познаваше, знаеше колко внимателен и отзивчив е обикновено, известна им беше и мъката му, затова въпреки всичко му прощаваха. А пък сега направо го заобикаляха.

Повече не можа да се стърпи. Макар че се бе гмуркал сутринта, той пак влезе при капитана.

— Моля, разрешете да сляза отново!

Стойчев го изгледа съчувствено.

— А няма ли да стане множко?

Навел поглед, ученият отвърна глухо:

— Трябва!

— Не е ли много? — повтори Стойчев. — Ти вече... Като наркоман. С наркотик — гмуркане...

— Клин клин избива! — натърти Панчев. — С единия против другия.

— Но Минчо не издържа повече. Още не се е съвзел, както трябва.

— Тоя път сам! — реши Панчев.

Старият капитан опита да го разубеди.

— Сам — не!

Биологът сякаш настръхна.

— Капитане, аз изпитвам апарат за корабокрушенци. Които никой няма да охранява.

Стойчев не намери какво да възрази. След оная зловеща среща с морското чудовище акулското плашило бе усъвършенствано още повече. Освен това корабът разполагаше с няколко резервни плашила. Бяха поправили и смачканата противоакулска клетка.

Внезапно омекнал, както става с всеки алкохолик, Панчев промълви:

— Всички го знаете, аз нямам смисъл в живота. Остава ми само едно — да бъда някак си полезен. Да не съм съвсем излишен... Да има каква да е полза и от мен... Каква да е ползичка... А друго не умея...

Клетият! Как да му откаже? И капитанът сви рамене.

— Добре! Но само в клетката!

В клетка — без клетка, ама да е във водата!

Водолазът започна да се стъкмява. В същото време хидрофонът на изготвения от него апарат за примамване на акули бе спуснат извън борда.

Чакаха дълго, докато долу се мярна една перка. След това — още една. Напоследък акулите се явяваха все по-късно на повикванията. И все по-малобройни. Бяха сини акули, които се въртяха настървено пред спуснатата във водата звукова примамка.

Капитанът подметка:

— Едно време, яви ли се акула, вярвах, че някой ще умре. И се чудеа и маеха как да я пропъдят. Пък ние ги каним на гости...

— Какво ли ще стане, ако скоча сред тях без плашилото? — засмя се горчиво Панчев.

Не разбрал шегува ли се, или не, капитанът отвърна:

— Аз виждам две вероятности: после или ще те има, или няма да те има! Никой не може да предвиди поведението на тия гадини.

— А някога — добави Панчев, — преди идването на европейците, в Пърл Харбър на Хавайските острови се разигравали подводни гладиаторски боеве между акули и плувци, въоръжени с нож от акулски зъб. Дали и за тях са съществували две вероятности? Без железна клетка, без взривни харпуни, без звукови плашила...

Преди капитанът да отговори, а всъщност се чудеше какво да каже, от радиорубката излезе телеграфистът и докладва:

— Господин капитан, оня траулер хе там, на хоризонта, пита...

— Националност?

— Панамски.

— Все едно никаква! Всеки може да плува под това знаме. Впрочем какво пита?

— Има ли на кораба ни биолог?

Капитанът се засмя.

— Порасна ви работата на вас, биолозите. По-рано търсеха лекар или дърводелец, или водолаз, или оксигенист. А сега? Защо им е?

— Ще проверя, господин капитан!

Телеграфистът се върна след малко.

— Тралът им е пълен с умираща риба. Искат да знаят каква е болестта и дали трябва да я хвърлят обратно, или могат да я запазят.

Христо Панчев сам реши въпроса. Напоследък и той, че кой ли друг, бе забелязал необичайния мор по рибите, някаква невиждана панзоотия, както учените наричат масовите, в световен мащаб, заболявания по животните.

— Бих желал да ги видя! — рече той нетърпеливо.

Акулите долу можеха да почакаат.

Капитанът махна с ръка.

— Добре! Нека дойдат!

След половин час двата кораба се сближиха. От панамския спуснаха лодка, която, след като Панчев скочи в нея, бързо отплава

обратно.

Биологът се изкачи на чуждата палуба и се здрависа сърдечно с посрещачите.

Отведоха го начаса при вдигнатата до борда мрежа, в която едва потръпваха телата на купищата уловена сардина.

Панчев разгледа няколко екземпляра.

— Налага се микроскопско изследване. Но и сега съм почти сигурен, че е същата бактериоза, която установих и при нашия улов.

— Опасни ли са тези риби? — запита панамският капитан.

Панчев поклати глава.

— За хората — не! При условие че не са умрели отдавна, че не са почнали да се развалят. Както и при другите случаи.

Доволен от отговора, капитанът го поведе към своята каюта.

— Заповядайте! Да поседнем и на спокойствие да ни дадете повече подробности!

Без да подозира капана, Христо Панчев го последва.

В каютата ги посрещна як, набит мъжага с груба, отблъскваща външност.

Панчев, то се знае, не можеше да познава телохраниеля на Ричард Маккреди, дори не подозираше каква задача му бе възложил милионерът.

Бандата, към която принадлежеше Дан, не си бе губила напразно времето. Беше проучила точно къде се намира откривателят на акулската примамка, какъв е и какви са слабостите и предпочитанията му.

Тримата седнаха край масичката и капитанът извади шише уиски.

— За новото познанство!

Дан не пропусна погледа, който гостът отправи към бутилката. Алчен, настървен — истински поглед на алкохолик.

Това улесняваше задачата.

Капитанът вдигна чаша.

— За общия ни успех в бъдеще! На екс!

Нямаше нужда да повтаря. На един дъх Панчев пресуши своята чаша. Наляха му втора, обърна и нея. Чак тогава, усетил плъзналата по тялото му сладостна топлина, успокоила по магически начин напрегнатия до полуда организъм, биологът се усмихна. Заговори,

залавяйки се да обяснява надълго и нашироко предположенията си за рибешкия мор.

Преценил, че подходящият момент вече е настъпил, Дан подхвана отдалеч:

— Да не би вие да сте известният български учен, който е открил някакъв чудодееен начин за лов на акули?

Панчев се разсмя.

— Първо — не за лов на акули, а само за примамването им. И второ — не съм никакъв „известен учен“, ами един прост научен сътрудник. Един от хилядите, които чоплят песъчинките. И после от тези песъчинки истинските учени съзиждат величествените постройките на научните теории... Пастър, Дарвин, Айнщайн...

И замълча. Доверчив по природа, не допускаше, че го подвеждат, че искат да го предразположат повече. А съвсем нямаше такава нужда. Уискито го бе предразположило предостатъчно.

— Учен! — отново се разсмя българинът. — Един дебелак на сто и двадесет килограма! Хипопотама — така ме бяха прекоросали още в гимназията. Съкратено Хипо. То се знае, само зад гърба ми. Пред мен не смееха. Добре, че бях силен. Иначе, каквото съм мекушав, щяха да ми отровят живота. Момчетата са много жестоки на тая възраст. Още тогава, па и сетне — никой не би повярвал, че от мен ще стане нещо повече от борец или щангист.

Дан го прекъсна:

— Питагор е бил шампион по юмручен бой, Нилс Бор — футболен вратар...

Тъкмо вчера бе прочел това във вестника, в страницата за куриозите. Без да знае кой е този Питагор и кой — Нилс Бор.

Панчев се бе наслушал на подобни твърдения — за хармоничната личност. „Здрав дух в здраво тяло.“ Ала не толкова като неговото, хипертрофирано здраво тяло.

— И в гимназията, понеже си учех уроците, а не се шляех като мнозина, и после — в университета, мен винаги ме изпитваха по-заядливо от другите. Разбирах, все не можеха да повярват, че съм годен за наука. Дори и сетне, когато издържах конкурса за института. Като ме видял за пръв път, научният ми ръководител, професорът, рекъл: „Тоя щанги да вдига, а не...“. И не довършил мисълта си.

Панчев сам подаде своята чаша за още едно напълване. С много уиски и с малко лед.

— Накрая се примирих с това. Най-голям по килограми, най-малък по значение. Дето имаше шкафове да се местят, апаратура да се разтоварва, та и мебелите при пренасяне на колегите в новите им апартаменти — все аз. А пък за истинска научна работа — другите...

— Но сега им доказахте — пресече го Дан — какво представлявате.

— Много важно! Че какво съм направил? Случайно се повреди генераторът и аз забелязах какъв звук, от колко херца, примамова хищниците. Съвсем случайно...

Дан отново опита да го предразположи.

— Четох някъде: има случайни открития, но никое — от случаен откривател.

Панчев никога не бе хранил високо мнение за себе си. А когато се напиеше, го изгубваше съвсем. Такава е властта на алкохола — показва те какъвто си в действителност.

Той гаврътна и новата чаша.

— Откривател! Я не се шегувайте! Всеки на мое място щеше да го открие, стига да му се бе случила същата повреда.

А Дан все още не можеше да прецени дали е дошло времето да му постави решителния въпрос. И ако той дебелак усетеше клопката, ако млъкнеше, дали нямаше да се наложи да го прасне с дръжката на пистолета, за да го усмири? Иначе не виждаше как би успял да укроти тази грамада от мускули.

И запита:

— Щом е толкова проста работа, кажете и на нас каква е тая магия!

— Магия! — биологът вече фъфлеше, усетил как се замайва главата му, как омекват краката му, как се замъглява съзнанието му. И вътре неусетно се промъкваше едно-единствено желание: няма ли най-сетне да го оставят на мира, та да се изтегне в леглото... Да заспи... Да заспи...

— Магия! — повтори той. — Проста физика... Инфразвукът и при най-слаба мощност прониква надалеч... А по подводния звуков канал... На стотици, на хиляди километри...

Дан го изчакваше търпеливо.

— Значи инфразвук! Но на каква честота?

— Спи ми се! — прозина се пияният. — Ама ще ви я кажа, всичко ще ви кажа... Вие сте все симпатяги... Такива добри приятели...

Пиян, той виждаше в хората около себе си само доброжелатели. Злото, във всичките си прояви, изчезваше от алкохоличния му свят...

ЧОВЕК ЗА ЧОВЕКА — ВЪЛК

Мануел Лопес не загина. След като чудовищният кархародон бе нагълтал брата и другарите му, а яхтата обърна, Мануел лежа върху хлъзгавото й дъно дълго — стори му се цяла вечност.

Колко пъти му идваше да отпусне вкочанените си пръсти и да се изсули назад в плискащите отвред вълни. Ала не ги отпусна. Жизнено, жилаво се оказа тялото му — духът му се бе предал на отчаянието, тялото не се предаваше.

Едва привечер, малко преди заник, когато аленият блясък на океана започваше да прелива в лилаво мастило, чу бумтежа на преминаващ търговски кораб.

Колко често всичко зависи от случайността!

Ако случайно ония бяха минали стотина метра по-вляво, корабокрушенецът така и щеше да си загине сред водната пустош.

Но, види се, Мадоната се бе вслушала в молитвите му, бе се смилила над клетата му участ.

Отде се взеха тогава тия сили — да се изправи върху люшкащото се, облепено с лигави водорасли дъно, да размаха ръце, да изкрещи? Да изкрещи тъй, че да чуят от борда. По-сетне никой от спасителите му не можеше да каже — чул ли го бе, или го бе съгледал по-напред? Няма що, пак Мадоната ги беше насочила насам.

Когато го вдигнаха на палубата, залитащ от изтощение, корабокрушенецът прошепна благодарно:

— Санта Мария! Слава! Знам, вече ще ми помогнеш и да отмъстя.

А смръщеният капитан само процеди през пожълтелите си от тютюна зъби:

— Санта Мария! Ами имала глава още да пати!

Суров, намусен, обаче излезе човек. Не продължи пътя си, а с товарния кран закачи полупотъналата яхта и я обърна в нормално положение. После трима моряци изчерпаха водата от трюма с донесената помпа.

Чак тогава запита неволния си гост с грубиянска шеговитост:

— При нас ли ще останеш, или ще се върнеш на твоя удавник?

За Мануел нямаше място за шеги. Сега главната му грижа беше да провери дали е оцеляла стоката му. И той предпочете да се върне на своята яхта. Макар и сам. Малко ли самотни яхтсмени обикалят света? Получил няколко бидона нефта като приятелски дар, напусна спасителите си и пое към пристанището, където трябваше да продаде марихуаната.

На другия ден, след като ги изнесе на палубата, скъпоценните бали изсъхнаха така, че никой не би допуснал какво са претърпели.

Плантаторът контрабандист ги продаде, продаде и яхтата си, а с получените пари снабди едно рибарско корабче. Решил беше, макар и след смъртта му, да се вслуша в съвета на загиналия Алберто. Решил бе и той да лови акули за оня гламав милионер, който изкупувал хрилете им. Хем да печели, хем да отмъщава...

Обхванал го бе някакъв бяс. Всеки ден, почти без спиране, почиваше само при буря, корабът му пускаше акулските парагади с окачените по тях кървави примамки от нарязани риби тон, платноходи, мечове, корифени — каквото успееше да улови.

И то с такова настървение, че екипажът му, преуморен, вече два пъти го зарязва и той трябваше да търси нов по случайни пристанища.

Отначало вървеше добре. Кажии-речи всяка кука излизаше с окачена на нея акула. Но напоследък уловът взе да спада рязко. Мануел знаеше, че когато в някой район започне усилено преследване, хищниците бързо го напускат. Затова и той често променяше курса си в търсене на места, където наскоро не са идвали такива като него.

А такива като него се бяха навъдили толкова, че ги срещаше, дето се вика, на всяка крачка. И как да не се навъдят, като от новия лов се печелеше повече дори от вадене на мини. Не само родени рибари, ами и момчета, които за пръв път виждат море, се бяха втурнали да си опитат и те късмета наред със старите морски вълци.

Ето и последния му помощник от две седмици насам. Джими. Бил боцман на рудовоз. Ама и нему се приискало „да вкуси от меда“, както казваше. На борда имаше и един фалирал търговец, един студент по философия, двама шофьори, бивш водопроводчик.

Днес щастието отново ги бе споходило. Спуснатото въже, дълго почти два километра, с огромни въдици, поставени на разстояние

седем метра една от друга, едва се намотаваше по скърцащата макара. Опънато до скъсване от богатия улов, то извличаше от водата акула след акула: едни живи, блъскащи се бясно о борда, други вече умрели, задушени от неподвижността, на която ги бяха обrekli въдиците.

Джими стоеше, подпрян на фалшборда, с автоматичен пистолет в ръка и когато извадената акула се изравнеше с него, я застрелваше с точен прицел в черепа. Изключителен стрелец.

После двамата бивши шофьори я подхващаха с канджите, прехвърляха я на палубата, където търговецът и водопроводчикът разсичаха тялото ѝ, откриваха хрилете и с остри ножове отделяха нужната тимусна тъкан.

Когато брадвите и ножовете се изхабяха, а те се изхабяваха много лесно в твърдата акулска кожа, пак в нея ги наточваха — сякаш не кожа на живо същество, ами гласпапир.

Студентът поемаше кървавите изрезки и ги отнасяше тозчас в хладилната камера. Акулското месо е нетрайно, разваля се бързо. Затова останалата част, почти цялото тяло, биваше изхвърляна обратно във водата. Наистина жално беше да се похабява толкова храна, но като нямаше друг избор... Скъпи бяха тимусите. И никой рибар не би натъпкал склада си с евтино месо, когато можеше да го напълни с „червено злато“, както вече наричаха своята стока.

Студентът притичваше нагоре-надолу по стълбата за трюма и мърмореше:

— Толкова месо нахалост! А е вкусно, вярвайте ми! У нас, в Австралия, го обичат. Защото няма кости. И в Япония... Да го хвърляме, когато толкоз хора гладуват...

— Като не искат да гладуват — сопваше се Джими, след като отправеше куршума си в главата на поредната акула, — нека дойдат и те тук!

До вечерта опразниха всички куки и студентът доложи, че хладилникът вече е препълнен.

Чак тогава капитанът разреши на хората си да почиват, а когато те, хапнали надве-натри, се прибраха в кубрика, той сам пое руля. Насочи го към приемателния пункт, където щеше да предаде своя улов и веднага да се върне в открито море.

Ненаситен бе — вече не само за пари, банковата му сметка набъбваше при всеки завършил рейс, повече заради другото. Заради

отмъщението.

Колкото повече акули изстребеше, толкова по̀ нарастваше неговата ярост, ненавистта му към тия зъбати демони, които му бяха отнели брата.

Той се вираше в разлюшкания край него притъмнял океан. И мислеше. Мечтаеше. Вече мечтаеше само за мъст. Как да избие още повече акули...

И как — а дали щеше да му се удаде такова щастие! — да погуби и онова чудовище, оня ненавистен Левиатан...

Впрочем какво ли би сторил, ако го срещнеше пак, ако го хванеше на въдицата?

Автоматичният пистолет нямаше да свърши никаква работа. За оногова бе нужен направо топ...

Дали не трябваше да се сдобие с китобойно оръдие?

Внезапно Мануел зърна нещо, нещо тъмно сред мътния блясък на нощното море. Както изглежда — кораб, който се носеше на траверс с угасени светлини.

Та той щеше да се сблъска с неговия кораб!

Мина му през ума: „Дали не е оня, зловещият Летящ холандец?“

Мануел Лопес извъртя бързо руля... Още по-бързо...

Но оня се оказа по-подвижен.

И когато вече трябваше да последва сблъсъкът, двигателят на непознатия намали оборотите. В същия миг ослепителният лъч на прожектора му обля в светлина палубата на Мануел.

И от високоговорителя му прогърмя груб заплашителен глас:

— Стоп, машина! Не се съпротивлявай!

Мануел преценяваше трескаво. Какво да стори? Да пусне с пълна мощ моторите? Или да стреля?

Да стреля! Та той разполагаше с един обикновен револвер в джоба си. И един автоматичен — онзи, с който помощникът му убиваше акулите.

Всъщност къде ли беше той?

Тогава чу зад гърба си:

— Горе ръцете! Горе ръцете — ти казвам!

Лопес ги вдигна машинално. И се извърна.

Зад него стоеше „боцманът“ Джими, насочил заплашително автоматичното си оръжие.

— Спри машината!

Проумял мигновено всичко, Мануел се наведе над телеграфа. Дръпна на „Стоп!“ ръчката му.

Нямаше съмнение — нападение на пирати. Слушал бе, че са се навъдили много. Морското разбойничество в действителност никога не е изчезвало напълно. Но напоследък бе избухнало с нова сила. Сегашните пирати, както разправяха, обирали точно такива, акулоловците, чийто товар е малък по обем, обаче скъп.

А от честата смяна на екипажа ето какво се бе получило! Мнимият „бивш боцман“ се бе оказал член на бандата.

Моторът забави пулса си, шумът му утихна и спря съвсем. Корабът продължи по инерция още стотина метра. Чак тогава почна да се различава и плисъкът на вълните наоколо.

Лодката на пиратите достигна бързо до борда, пълна с въоръжени до зъби маскирани мъже, които се покатериха на палубата и се пръснаха навред. Един влезе в кубрика, за да държи в подчинение с автомата си събудилите се от глъчката моряци.

Нападателят се спуснаха в трюма, отвориха хладилната камера и започнаха да прехвърлят ценното ѝ съдържание в донесените за целта сандъци.

Лодката им отива и се връща три пъти, докато успее да пренесе всичко, което Мануел Лопес бе събирал с толкова усилия; всичко, за което Мануел Лопес очакваше да получи още хиляди и хиляди долари.

Тогава, след като хладилникът бе опразнен до дъно, пиратите вдигнаха обсадата. Преди да стъпи последен в лодката, Джими подметна:

— Драги Мануел, бъди така добър да си набавиш по-обемист хладилник. Та когато пак се срещнем, да останем по-доволни от теб.

Ограбеният не можа да сдържи гнева си.

— Негодник! — процеди той през зъби.

Оня отвърна развеселен:

— Бъди благодарен, че твоята Мадона те е срещнала с такъв великодушен човек. Като мен. Та още си жив...

И се разсмя:

— Че ти оставям и раздрънканото корито...

— По-добре да ни потопиш! — изръмжа Мануел.

— Брей! Че после да няма кой да ми лови „червено злато“! Ти чуваш ли се какво говориш? Кой убива кокошката, която снася златни яйца?

И вече отплавал надалеч, се провикна:

— На добър път! Желая ви успех! За благо на всички ни...

Дълго след като пиратите изчезнаха в мрака, загасили прожектора и отново без никакви сигнални светлини, Мануел остана като вцепенен, стиснал ядно руля.

Толкова усилия — напразно!

Нима щеше да стои така, със скръстени ръце? Нима щеше да се трепе досущ като глупак, за да отстъпва без борба придобитото на такива като Джими?

От осенилата го идея лицето му просветна.

Нима не можеше... Нима не можеше и той... Като него... Като Джими... Нима беше по-глупав, по-малко дързък...

РАЗКРИТИЕТО

Христо Панчев все не можеше да си прости това, което бе станало. От траулера на Дан го бяха пренесли до „Сирена“ на ръце мъртвопиян. Без съмнение той не помнеше нищо, не допускаше дори, че бе издрънкал всичко, от което се интересуваеше Ричард Маккреди. Затова именно телохранителят не го бе отвлякъл, какъвто беше първоначалният план, а го бе оставил да се върне, предоволен от леко получените сведения.

Биологът седеше в каютата пред радиото и слушаше предаванията за новите международни усложнения във връзка с риболова, който продължаваше да намалява катастрофално. Привеждаха се безброй обяснения за възникналите трудности. Даваха се изчисления за нуждите от енергия от биологичен произход на цялото човечество, пресметнати на $3,6 \times 10^{15}$ килокалории, срещу които цялата биосфера на Земята би могла да достави само $2,6 \times 10^{15}$ килокалории. А от това следваше, че и без приноса на настъпилото бедствие три четвърти от човечеството ще си недояжда.

Особено в морските страни. Гладни тълпи нападали магазини за хранителни припаси, разграбвали ги, водели истински сражения с полицията. Някъде дори войската не успявала да се справи с разбунтуваните. Падаха правителства, фалираха предприятия и изхвърляха на улицата нови милиони безработни.

Видни учени, световноизвестни ихтиолози градяха хипотези, предлагаша обяснения, мъчеха се да налучкат първопричината за гибелното явление. Сред животните и друг път са избухвали панзоотии, обхващащи цялото земно кълбо. Особено при морските обитатели, които всъщност са обитатели на една среда — единния океан, разделен само за географско удобство на множество взаимно свързани океани и морета. Известни бяха случаи на поголовен мор по отделни видове риби, по октоподи, калмари, раци, миди.

Ала не и това. Това не беше една панзоотия, това бяха безчет панзоотии, пламнали едновременно. Сякаш всички болести и всички

паразити си бяха дали среща върху злощастното рибно население. Едни обясняваха явлението с отслабване на защитните сили вследствие прекомерното замърсяване на околната среда (което съвсем не беше изключено), други допускаха появата на нови, по-вирулентни микроорганизми, породени от мутации в резултат на слънчеви петна или избухване на свръхнова звезда, или пък довеяни от слънчевия вятър от Космоса.

Но Панчев все оставаше с известни съмнения към представяните доказателства, все му се струваха недостатъчно убедителни. Не само защото бяха съвсем противоречиви. Понякога противоречието съдържа истината. Повече подсъзнателно. Разумът опитваше да анализира излаганите логични изводи, ала подсъзнанието му, независимо от разума, правеше свои постройки, следваше своя неуловим път към решението.

Защо едновременно и вируси, и бактерии, и червеи, и ракообразни паразити? Нима всички те бяха мутирали едновременно? Нима всички бяха довеяни от слънчевия вятър?

Или пък мутираха самите риби в посока на отслабване имунната им система? Това също не беше изключено. Нали подобно предположение представлява едно от обясненията за масовата гибел на мезозойските влечуги!

И не бързаше със своите заключения. Никога не бе бързал, още по-малко сега. А и не хранеше амбицията да прави епохални открития, пред които най-големите съвременни капацитети да остават безпомощни.

Движеше го единствено любопитството — искаше да разбере за себе си какво става. Непрекъснато си повтаряше мисълта на Алберт Айнщайн: „Аз нямам никакъв талант. Само — инат на магаре и неудържимо любопитство“.

Това несъмнено беше афоризъм. Кой ще отрече таланта на Айнщайн? Но кой би се решил да отрече и ролята на научното любопитство?

Воден от туй любопитство, Христо Панчев пак се гмурна във водата. Преди малко от кораба бяха пуснали противоокулската клетка. Капитан Стойчев беше забранил всякакво плуване без въпросното предпазно средство.

Още щом се огледа, водолазът се видя обкръжен от орляк едри морски змии. Пеламиди! Отгоре черни, отдолу жълти. И макар да знаеше, че те не са нападателни, при това така облечен в неопреновия костюм, почти неуязвим за техните малки уста, той усети трепет. Желязната клетка не можеше да го предпази от тях. Много едра беше решетката ѝ.

Обхванат отново от познатия покой на безтегловността и синия простор, от опиянението на подводния шемет, внезапно в мисълта му изплува въпросът: а защо са се намножили тъй и змиите? Има ли това някаква връзка с рибешкия мор?

Но сега нямаше време за тях — по темата щеше да мисли сетне. Сега трябваше да продължи експериментите с двата апарата: примамката и плашилото. Преди да направи окончателните си заключения, бе длъжен да провери всичко, до най-малката подробност. Ако ставаше дума само за инат, Христо можеше да се мери с Айнщайн. Проверяваше, проверяваше — та чак прякор му бяха прикачили колегите: Качествен контрол.

Панчев даде знак и другарят му Минчо, почти опрял гръб в него, за да не бъдат изненадани от някоя злонравна змия, включи призивното инфразвуково устройство.

Знаеха, че морските змии не са толкова опасни, макар че отровата им е сто пъти по-силна от кобрата и против нея няма изработен серум; знаеха също, че децата на Фиджи и Самоа си играят безнаказано с тях. Въпреки това предпочетоха да бъдат нащрек. Така дълбоко е вкоренен в човешкия род инстинктивният страх от всяко влечуго.

Не след дълго от далечината се зададе акула, едно противно страшилище — акула чук. С най-отвратителния изглед отпред: изтеглена нашироко глава, може би цял метър, от двете страни на която бяха сякаш прикачени очите, а отзад се виждаха разперените гръдни перки и размахваната несиметрична опашка.

Без да се озърне, без да погледне хората, без да изрази задоволство, че примамващият сигнал я бе довел тъкмо сред обилната трапеца, тя се залови равнодушно да нагълтва гънещите се наоколо златни ленти.

Но змиите скоро схванаха заплахата и като по обща заповед забиха почти отвесно в синята непрогледност. Можеха да издържат

така, без въздух, повече от час. Лишена от способността да потъва тъй бързо, акулата се засуети недоволна насам-натам.

И в тая лутаница се показва пред двамата водолази в профил. Изведнъж впечатлението се промени — от отвратително уродливо чудовище тя се преобрази в някакво олицетворение на сила и изящество. И стаена заплаха. Смъртоносна красота.

„Защо са толкоз красиви хищниците? — постави си Панчев въпроса, който всички си задават. — Защо кръвожадността се крие зад маската на красотата? Дали защото сила значи красота? Или обратното?“

Акулата все не се осмеляваше да ги нападне. Кръжеше по обичая си край тях и само ги оглеждаше с неправдоподобно поставеното си око.

Към повърхността премина малоброен пасаж скумрии, тигровидно нашарени. Премина някак неестествено бавно, като на забавен кадър от филм. Дори отдалеч биологът разбра, че са болни. Дори отдалеч се забелязваха подутините по телата им, предизвикани или от бактерии, или от загнездили се червеи. Виждаха се пълчищата облепили ги рибешки въшки, жълтите петна по хрилете от поникналите плесени, та даже и вгризалите се в телата им паразитни змиорки и миноги.

Тъй противна и толкова обикновена гледка напоследък!

Акулата чук изостави хората и се спусна подир рибите. Те трепнаха като ударени от ток. Ускориха ход. По-право ускориха ход само част от тях, по-здравите, стрелвайки се напред. Най-тежко увредените, умиращите, дори не направиха и опит за бягство. А продължиха все така вяло и безучастно досегашния си път.

Хищницата тозчас ги настигна и почна да ги нагълтва по две, по три наведнъж.

Панчев гледаше смаян. Сякаш за пръв път виждаше как акула яде риби. Висеше неподвижен в празното, забравил всичко друго, потресен.

Значи тъй...

Как досега не се бе сетил — та то изглеждаше толкова просто, тъй лесно обяснимо. Как не се бяха сетили и другите? Уж световни капацитети. Но построили хипотезите си в кабинетите, не тук, на мястото на трагедията...

Най-сетне той даде знак на другаря си да прекрати примамващото излъчване. И продължи да наблюдава как ненаситницата се доразправяше с изостаналите от пасажа риби. Спокойно, методично.

Внезапно акулата трепна. Поколеба се само за миг, после се стрелна на запад, за секунда изчезна от погледа му.

Панчев се озърна учуден. Погледна своя апарат, с който се тъкмеше да я пропъди, но който още не беше задействал.

Тогава защо тъй неочаквано побягна тя?

Дали от кораба, сметнали по погрешка, че водолазите са заплашени от нещо, не бяха пуснали второто акулско плашило?

Озадачен, той изплува начаса и се покачи по трапа на палубата.

— Много скоро се прибиращ — посрещна го Стойчев.

Вместо обяснение Христо запитва:

— Включихте ли акулското плашило?

— Нищо не сме правили — отвърна капитанът.

Бегло подозрение, отдавна спотайвано в подсъзнанието му, изведнъж се оформи, изплава на преден план.

— Веднага! — рече биологът. — Пуснете хидрофона!

И когато записът бе направен и превъртян на намалени обороти, ученият разпозна същите инфразвукови сигнали, които притежаваха свойството да примамват акулите, разпозна откритите от самия него сигнали.

— Капитане — обърна се той към Стойчев развълнуван, — трябва да разгледаме оня кораб. Там, към левия борд. Да разберем какво прави!

— Какво прави — сви рамене Стойчев. — Лови риба. Като нас.

Христо Панчев настоя:

— Да проверим, бе! Каква риба...

С приближаването до кораба инфразвуковите импулси, улавяни от хидрофона, се засилваха. Нямаше съмнение, че някъде там се намира генераторът им.

Скоро се изравниха с риболовеца, който така бе възбудил любопитството на учения. Плаваше под либерийски флаг. Но си личеше, че не е либерийски. По палубата сновяха руси и червенокоси моряци.

От борда му се източваше във водата проводник — ясно, проводникът на акулската примамка.

Панчев вдигна рупора и запита на английски:

— Ало, колега! Какво ловите?

— Не виждате ли? — отвърна му един, види се, капитанът. — Акулки!

От водата тъкмо се бе подала, окачена на въдицата, едра акула чук, навярно същата, която бяха наблюдавали нашите водолази. Ала вече мъртва, неподвижна, увиснала като полупразен чувал.

Акулите не умират тъй лесно. Те се блъскат, мятат се, а изкарани на палубата, щракат с челюсти и се мъчат да докопат каквото им попадне.

— Да, но как? — продължи да пита биологът.

Оня отгатък се разсмя.

— Модерно! Последна дума на техниката! Ама не казвам. Ако кажа, ще ми изстине мястото.

Капитан Стойчев дръпна приятеля си за ръката.

— Всичко ми е ясно! Не разпитвай повече! Пък и няма да ти обаждат. Конкуренцията е жестока.

Панчев пак вдигна рупора.

— Наслука! — провикна се той. — Желаем ви успех!

Когато „Сирена“ отново продължи пътя си, Стойчев посочи един странен предмет, към който бе прикачен телът на въдицата.

— Динамомашина! — обясни той. — Убиват с ток акулата, щом захапне куката. Без много труд, без бавене. И безопасно. Колкото и да е голяма — щрак! — и умира...

Двамата влязоха в командната рубка. Там Панчев почти прошепна:

— Аз съм една свиня, капитане!

Оня го изгледа слисан.

— Какви са те прихванали?

На море, сред суровата природа, и то в отсъствие на жени, неволно езикът загрубява.

Биологът поклати уморено глава.

— Като ти обясня... И ти ще се съгласиш, че не съм нещо повече от свиня.

— Нужни са доказателства! — усмихна се капитанът. — Веществени!

— Аз вече съм го доказал. Това подозрение отдавна се въртеше в главата ми. Оттогава, когато ме докараха пиян от оня траулер... Дето онези „симпатяги“ ме напиха... Гризеше ме отвътре, човъркаше ме... Че в пиянството съм издрънкал нещо... Кое то не е трябвало тъкмо пред тях да издрънкам... Сега се убедих. Издал съм сигнала-примамка. И те веднага са го вкарали в употреба. А тия омразни хищници, акулите, от които се чудехме как да защитим хората, вече самите се нуждаят от защита... И аз с моето напиване помогнах за унищожението им...

Стойчев опита да го успокои.

— Може да е случайно съвпадение. При толкова учени, при толкова изследвания...

— Не, не е случайно! Защо не с химикал, защо не с електричество, със светлина, както при другите риби, ами точно с инфразвук, и то тъкмо с моята честота... Защо?

— Дори да е така — рече капитанът. — Няма смисъл да се тревожиш чак толкоз.

И поддал се на вродената у моряка омраза към целия акулски род, прибави:

— Пък може да е за добро! Колкото по-малко, толкова по-добре. Да могат хората да си поплуват спокойно във всички води.

Панчев присви вежди.

— Капитане, учен човек си, начетен. Нима на теб трябва да обяснявам какво значи екология? С помощта на моето откритие се нарушава естественото равновесие в морето. По-право с него аз допринесох за това нарушаване. Изтребването на акулите беше започнало по-рано. С каква цел — не знам. Но го вършат организирано, системно, с размах...

Той закрачи напред-назад в тясната рубка. Развълнуван, смутен. И заговори така, без да се спира:

— Ама днес видях и друго. Открих друга връзка. Как акулата преследваше рибния пасаж. Тя не атакуваше безразборно, не се луташе безцелно, както ни се струва отстрани. Тя подплашваше пасажа и после догонваше и излапваше само изоставащите риби.

Панчев впери поглед в събеседника си.

— А какви са тези, които изостават? Болните, капитане. Заразените от микроорганизми, нападнатите от паразити. Обречените и бездруго на смърт. Акулата сякаш провежда своеобразна карантина. Разбираш ли какво искам да кажа? Каква връзка откривам с масовата гибел по рибите?

— Май че се досещам — свъси вежди Стойчев. — Искаш да кажеш...

— Искам да кажа, че тези панзоотии може би се дължат и на това, на безразборното избиване на акулите. Животът в морето, върху цялата ни планета, във вселената е взаимно свързан, взаимно обусловен. Откъснеш ли някое зърно, цялата броеница се разпилява. И сетне трябва отново да се нанизва на нов конец. Акулите всъщност са едно от най-важните звена в системата на океана. И хората посегнаха тъкмо върху тях. Вече няма други, които могат така успешно да отстраняват болните риби, та да не пакостят на здравите. Болни и здрави, непреследвани, лишени от този жесток, но целесъобразен отбор, плуват заедно. И се заразяват непрекъснато една от друга.

— А делфините? Не правят ли и те същия подбор?

— Правят. Ала и те вече са жертва на същото бедствие. Акулите „карантинират“ в стомасите си и заболелите делфини. Само че при тяхната липса неунищожените болни заразяват здравите. По делфините също върлуват панзоотии, вследствие на което и те заплашително оредяха. Те, другите „санитари на морето“. Намалването на броя на акулите води до подобно намалване и при делфините и като нова последица — до още по-широко разпространение на рибните панзоотии... Ами намножилите се морски змии?... Все поради факта, че няма акули, най-опасните им врагове... И кой знае още какви други промени ще настанат в тия сложни взаимоотношения. Не съм пророк, обаче ако не се сложи край на това, можем да очакваме дори по-тежки бедствия.

Той потърка чело.

— Ако си спомняш, преди време уловът на риба беше нараснал много. Вече ми е ясно защо — заради намалелите акули. Но само временно. Тогава рибите са се нахвърлили върху зоопланктона, своята главна храна. И са го изчерпали бързо. После е настанал глад и като естествена последица сред недохраненото рибно стадо — израждане и болести. Един зловещ затворен кръг.

Панчев замълча, представил си ясно картината на страшната катастрофа. Подир което добави:

— А сега, след изчезването на рибите, естествено пак ще се увеличи зоопланктонът, който ще се нахвърли върху фитопланктона. А пък той е главният доставчик на кислород в морето и един от главните — на въздуха. От това ще почнат да загиват най-чувствителните към кислороден глад организми. На едни от първите места — човекът... Представяш ли си какво още би могло да стане?

Стойчев махна с ръка.

— Я не пресилвай! Ти като древните пророци. Цял Апокалипсис... Краят на света...

— Може да не е краят на света. Животът не свърши и след гибелта на динозаврите. Природата притежава неизчерпаеми сили за възстановяване. Но екологични катаклизми — да. И то с непредвидими за нас последици.

Той стисна юмруци.

— И за всичко това вината е пак моя... Проклето уиски!... Как да изкупя тази вина? Как да залича от малко поне тия последици?... Кажете как... Как...

НЕУЛОВИМИЯТ

Левиатан се носеше като черен облак сред неизброимите съзвездия на бездната, които мигаха с най-различни светлинки, стрелкаха се едно срещу друго, бягаха едно от друго, водени от глада или от стадното чувство.

За древния кархародон тези живи звездички сякаш не съществуваха. Съществуваше само това, което може да се яде или което може теб да изяде.

Сетивата му, обоняние, слух, страничната линия, а поради мрака — най-малко зрението, остри и безпогрешни, умееха да определят навреме дали дадено същество е опасно, или годно за ядене. Макар и малко на брой, бездната криеше и такива страшилища, които имаха дързостта да премерват сили с него. Свръхкалмари, свръхоктоподи и главно неговите сродници не биха се поколебали да го раздробят на късове, ако го застигнаха ранен или зашеметен от друг враг. Както при хората, най-опасни и за кархародона оставаха събратята му.

Левиатан беше пак гладен. Стомахът му, отдавна смлял преполовения кашалот, почти бе разложил и нагълтания харпун. И сега настойчиво искаше храна. Ала не от тия дребосъци, които пъкаха наоколо, а плячка, годна да го напълни, да го засити добре.

Заяпал се някъде или пък болен, умиращ — акулата съвсем не възнамеряваше да го проверява, — на пътя ѝ се изпречи един крал на селдите, деветметрова жива лента. Само с две всмуквания Левиатан го нагълта. И продължи, все още гладен.

Ушите и страничната му линия едновременно уловиха далечното пухтене от водните помпи на множество калмари. По тия звуци, пониски, но по-мощни при едрите животни, и по-високи, но по-слаби при дребните, той можеше да определи не само вида на жертвата, а и габаритите ѝ.

Тези не бяха опасни. Достатъчно големи, за да му послужат за храна, и не толкова големи, че да представляват заплаха за него самия.

И Левиатан се стрелна нататък.

Ала влюбените калмари, събрани на брачния си ритуал, го усетиха навреме. И се пръснаха начаса, все още по двойки или единично.

Той не опита да ги гони. Не мислеше да се мери по бързина с техните водореактивни двигатели.

Страничната му линия показва, че водното налягане намалява. Значи приближаваше повърхността.

Още преди мракът да се разсее, светлините на бездната угаснаха. Водата изсивя, после започна да се насища с мрачно синьо мастило.

Морето приличаше на пустиня. Нямаше риби. Само медузи, парливи физалии, морски змии.

Или не, имаше и риби. Понякога профучаваше като сребърна торпила риба меч или марлин. Гигантската акула би нагълтала с удоволствие всяка от тях, обаче за беда те бяха прекалено бързи и прекалено пъргави за нея.

Кархародонът виждаше, че съществуват, но несъмнено не беше в състояние да си обясни защо не измираха тъй масово, както другите риби. Не можеше да свърже тяхното оцеляване със самотния им начин на живот, при който липсваше възможността да се заразят, както ставаше със стадните организми.

А това?

Сетивата му се напрегнаха.

С шум и плисък се нападаха и отскачаха една от друга шестметрова акула мако и акула трион.

Виж, тия бяха достатъчно едри да заслужат вниманието му. Ала те, макар и настървени в боя, също го усетиха навреме. И се пръснаха в две противоположни посоки.

Този път ушите му първи доловиха ултразвуците на подвикващите си косатки — тия хапливи твари, твърде жалки в сравнение с неговата величина, но за сметка на това тъй дръзки и нахални, че Левиатан обикновено отбягваше да има вземане-даване с тях.

Не и сега обаче. Защото сега откъм тях лъхаше на сладостни вълни мирисът на прясна кръв. Някоя косатка, види се, беше ранена при някаква свирепа схватка и едва следваше стадото си.

Кархародонът се насочи право към нея. Синината на морето избледня, превръщайки се в течен лазур, над който нагънатата

повърхност заискри в безброй отблясъци с всички багри на дъгата.

Ето и нашарената в черно и бяло ранена самка, след която се виеше аленият шлейф на пулсиращата през раните кръв.

В същото време отминалите напред косатки уловиха с ехолокаторите си приближаващото чудовище. И свърнаха назад.

Но Левиатан ги превари. Метна се с цялата си исполинска мощ и захапа жертвата, помъкна я надолу накълцана, обезобразена като от огромен банциг. От разсечените ѝ гърди излетя подобен на розов балон голям кървав мехур.

Хищникът не свари да избяга. Не му се удаде да се засити и с тая плячка. Освирепелите косатки го подгониха и започнаха да го блъскат с глави в хрилете, най-уязвимото място на всяка акула. Хич не се опитваха да го хапят. Знаеха от горчив опит колко твърда и колко бодлива като стъргало е кожата му.

И без това наранени от безбройните паразитни раци, хрилните му пластини се разкървавиха още повече. Кръвта му замъти водата.

Не му оставаше друго, освен да побегне позорно пред тия разярени дребосъци, които отбягваха чевръсто от всичките му опити да ги докопа със зъбатите си челюсти.

И той изостави плячката си, потъна надолу, едва преглътнал една-единствена хапка.

Настървените отмъстители не го преследваха дълго. Убедени в безполезността на своята саможертва (нали видяха преполовената си, вече мъртва сродница?), те обърнаха нагоре, за въздух.

Наглед безчувствен и равнодушен към всичко наоколо, Левиатан продължи да плува близо до повърхността. Нямаше право да спре. Такава беше орисията му — да се движи от раждането, та до смъртта. За да не потъне, за да не се задуши.

Забравил вече схватката си с косатките, той долови нова примамка — познатия инфразвуков призив.

Скоро обонянието му долови и втория дразнител — миризмата на кръв.

С пълна сила кархародонът се насочи нататък.

Огромната морска костенурка го бе усетила навреме, но скоростта ѝ се бе оказала недостатъчна. Яката коруба ѝ служеше като надежден щит срещу другите акули.

За зла беда, не и срещу тази.

Левиатан безцеремонно я нагълта с черупката. Вътре в стомаха му тя щеше да се смели заедно с месото и костите, при това къде по-бързо от още недостопения харпун.

Всички сетива му подсказваха отдалеч картината, която щеше да се появи пред него — едно желязно чудовище с отблъскваща миризма и бумтяща опашка-витло, което лови жертвата си подобно на калмарските тентакули. Само че с много по-тънки от тях приспособления. За кархародона въдицата представляваше нещо като ловно пипало.

И го видя.

На края му се мятеше, обезумяла от ужас, деветметрова синя акула.

Виж, това се казва сполука!

Левиатан се стрелна нататък с раззинати челюсти.

В този миг синята акула трепна и замря. Вцепени се.

Нападателят усети нещо подозрително, някакви смущаващи електромагнитни трептения, но не спря. Когато атакува, акулата не може да бъде спряна от нищо, дори от смъртта.

Той налага уловената на въдицата гигантска риба. И в същия момент нещо го удари по главата, сякаш срината скала. Мъчителен спазъм разтърси могъщото му тяло.

Припомни си начаса как някога, много отдавна, в неопитното си детство, бе нагълтал едро електрическо торпедо. Сега му се стори, че бе лапнал наведнъж сто от тия опасни рибища.

Откъде можеше да допусне дивото морско животно на какви хитрости е способен човекът? Откъде можеше да се досети, че той си бе наумил да изтреби целия й род, като го примамва със звукови сигнали и убива с телени въдици, по които пуска ток с високо напрежение?

Макар и зашеметено, мощното тяло успя да намери в себе си сили за последния решителен скок. И теленият електропроводник, нагоден да издържи опъването на сравнително по-дребна плячка, се скъса.

Почти безжизнена, гигантската акула потъна бавно надолу.

ИЗЧЕЗНАЛА

Жан Дюрер прекара цялата нощ в лабораторията заедно с най-близките си сътрудници. И тъкмо се канеше да се прибере у дома, доволен, че е постигнал отдавна очаквания успех. Вече имаше право да твърди, че е готов да получи единица сквалотимузин от сто пъти по-малко суровина, което означаваше, че бе поевтинил производството повече от сто пъти.

А напредваха и другите паралелни опити — на първо място за разгадаване структурата на хормона с оглед на бъдещото му създаване по синтетичен способ. Това вече щеше да бъде епохално откритие, тъй като ще даде неограничени възможности за получаването му и за лечение на стотиците хиляди болни по света. Защото на всички бе известно, че доставчиците на живата тъкан — акулите, бяха на изчезване.

Имаше частични изгледи за напредък и в друга насока — по пътя на клонинга, чрез изкуствено развъждане на клетки от акулски тимуси, вследствие на което да отпадне нуждата от лов на нови акули. Или пък — чрез присаждане на гена от акулския тимус, отговорен за изработката на сквалотимузина, върху дезоксирибонуклеиновата киселина на някоя безвредна стомашна бактерия у човека или най-малко — върху някой поддаващ се на индустриално производство микроорганизъм.

Имаше толкова много пътища. Кой ли щеше да се окаже верният?

Тъкмо обличаше пардесюто си, забързан да направи поредната инжекция на Силвия, когато телефонът иззвъня.

И от вдигнатата слушалка се обади гласът на секретарката:

— Доктор Дюрер, при мистър Маккреди!

Той се съблече и взе асансьора за етаж, където се помещаваше кабинетът на милионера.

Маккреди го посрещна, видимо разгневен.

— Докъде стигнаха опитите ви с промишления синтез на препаратата?

Ученият отвърна:

— Аз ви докладвах. Има надежда, че това може да стане скоро. Засега сме постигнали поевтиняване с около деветдесет и девет процента.

— Но все още трябва да ловим акули, така ли?

— Все още — да! Обаче по-малко!

Ричард Маккреди му подаде вестникарска изрезка, по-право изрязана цяла страница от сутрешния вестник.

— Вижте!

Дюрер пое листа. И зачете:

„ДА ЗАЩИТИМ ХИЩНИЦИТЕ ОТ
ХИЩНИЧЕСТВОТО НА ЧОВЕКА!“.

Какво ли означаваше това гръмка заглавие?

„Враждебното отношение към хищниците е атавизъм, неизживяно наследство от далечните ни безпомощни прадеди. А ако някога борбата срещу тях е била оправдана за оцеляването ни сред суровите условия, днес тяхното унищожение е направо престъпление срещу човечеството.“

Охо! Пак силни думи!

„Човекът доказа, че е в състояние да изличи от лицето на Земята всеки животински вид, върху който спре избора си неговото алчно око. Да си припомним мамутите и пещерните мечки, съвременници на кроманьонеца, да си припомним бизоните в Северна Америка, туровете и

зубрите в Европа, ламантините, епиорниса, гренландския кит и много-много други.

А всеки изчезнал вид означава скъсване на брънка в сложната верига на взаимоотношенията в природата. В ония реки на Африка, където хората избили хипопотамите, изчезнала рибата, която се храни с планктон, а пък хипопотамските фекалии служат за храна на този планктон.

В живата природа властват два закона: симбиоза и антибиоза, сътрудничество и съперничество. Привидно противоположни, но всъщност не толкова различни. Средно положение няма, няма неутрални едни спрямо други видове. Във всяка биоценоза всеки влияе по някакъв начин върху другия.

И симбиозата, и антибиозата са еднакво полезни за процъфтяването на видовете. При симбиозата и двата вида имат безспорна изгода от взаимното си подпомагане. Не знам дали тая антибиоза не допринася дори още по-голяма полза.

Хищниците играят главна роля при това съперничество. Те ограничават прекомерното размножаване на жертвите си, които иначе, при последвалата пренаселеност, биха загинали от глад и болести. Даже по-зле — биха се изродили.

В доста области на Африка избиха леопардите. Особено при съществуващата мода сред богатите дами да се сдобият с палта от леопардова кожа. Вследствие на това се навъдиха повече павиани, ограбващи посевите на хората.

В Гранд каньон от пренаселеност елените издребняха, а смъртността се увеличи. В Таймир унищожиха вълците, както почти навред в Европа — заболяванията по елените нараснаха от два на тридесет и един процента. Получи се смъртност, много по-висока от вълчите нападения.

Преди десетина години, впрочем това се наблюдава в още по-значителен размер днес, беше отбелязан взрив в

числеността на октоподите край Австралия, които обираха капаните за лангусти поради засиления тогава лов на акули.

В природата съществува равновесие — можем спокойно да го наречем Великото равновесие, което поетите величаят като Мирова хармония. То навярно щеше да съществува вечно, ако не се бе появил човекът.

Човекът днес застрашава да подкопае това Велико равновесие. Застрашава да унищожи живота на Земята. Непряко — чрез неподобното замърсяване на околната среда, и пряко — чрез масовото избиване на цели животински видове. И както е тръгнал, не се ли опомни навреме (ако впрочем и той оцелее?), в бъдеще негови спътници ще останат единствено плъховете и хлебарките, с които е безсилен да се справи.

В света, при установената устойчивост, броят на хищниците и жертвите им е строго пропорционален. Всяко стадо северни елени бива следвано само от няколко вълка. Зверовете не го заплашват с унищожение, понеже, ако го унищожат, и те ще трябва да загинат от глад. Вълците провеждат подбора на най-жизнеспособното, като бракуват болните и непълноценните индивиди. Защото тъй е наредила майката-природа. Хищникът не може да се справи с жертвата си, докато тя е здрава, докато е с яки крака, съобразителна и предпазлива.

Днес все още само се приказва за опазване на природата. А не се върши нищо или почти нищо. Отделни хора, единици, почват да вникват в естествените закони. Някъде се правят плахи опити да се прекрати безразсъдната човешка намеса. В Шотландия става дума да се заселят вълци за подобряване на стадата от сърни. В Арканзас докараха черни мечки за борба с глиганите, заели се да изкореняват младите горски насаждения. В Швеция вълкът вече е поставен под охрана. В Африка пък внасят лъвове дори от европейски зоологически градини, за да се ограничи броят на антилопите, които са се наплодили така, че има опасност да измрат от глад. В Индия вече е забранен

износът на змии, отровни и неотровни, както и на змийски кожи, защото броят на гризачите е нараснал застрашително.

Нещо повече. Хищниците са създали, ако щете, и нашия далечен працядо. Те са го превърнали от маймуна в човек, принуждавайки го чрез провежданата от тях селекция да развие своето най-силно оръжие — ума си. Без пещерната мечка, без саблезъбия тигър, без вълка той навярно още щеше да подскача по клоните на джунглата.

От няколко години насам се провежда един небивал по размах лов на акули, организиран от мощни изкупвателни предприятия. Целта на тоя лов не ми е известна — известни ми са само последиците от него...“

По-нататък следваше описание на наблюденията върху акулите като „морски санитар“, връзката между панзоотиите по рибите и изстребването на тези хищници.

И накрая — заключението:

„Трябва да се вземат неотложни мерки за незабавното прекратяване на въпросния лов, като на първо време, до възстановяването на популациите, се наложи пълна забрана, и то безусловно под международен контрол“.

Когато доктор Дюрер привърши четенето и вдигна очи, Ричард Маккреди рече:

— Е?

Ученият не отговори. Мълчеше замислен. Премисляше всичко, което бе прочел; всичко, което знаеше във връзка с това. И лицето му помръкваше все повече.

Милионерът подметна:

— Автор — Христо Панчев! Един полуучен от Балканите! Ще ни поучава!... И ще вдига ръка срещу мен, срещу Ричард Маккреди. Исква да унищожи лекарството ми, да унищожи мене самия... Тъкмо когато

съм устроил такъв лов, какъвто човечеството не познава: електрически въдици; тралове, влачени от подводници; самоходни тралове...

Доктор Дюрер най-сетне проговори:

— Той може би има право!

Милионерът се сопна:

— Тогава, щом като има право, ние да прекъснем своята работа, така ли? Да преустановим получаването на хормона, да се оставим на милостта божия...

И вторачил в него поглед, повтори:

— Така ли?

Дюрер стискаше зъби. Той също бе учен, съзнаваше ясно какво е искал да каже в статията си другият, българският учен. Нещо повече — сам Жан отдавна се досещаше за това, подозираше тая жестока връзка и неволно се чувстваше някак гузен, с подсъзнателно потискана вина.

Какво трябваше да стори? Да се откаже ли от започнатото дело? Да зареже милионера? Колкото и егоистично да изглеждаше, такава перспектива не го засягаше особено. Но да загуби и Силвия? Неговата Силвия!

Само това не!

Готов беше да пожертва не просто всички акули, не просто всичко живо в океана, готов беше да пожертва целия свят. Ала да запази Силвия...

И той отвърна тихо, но решително:

— Преди да забранят лова ни, аз трябва да получа синтетичния хормон! Трябва... Ако ще да работя ден и нощ... Увеличете обаче средствата ми! Да привлече нови сътрудници. И ще видите. Или пък аз ще умра преди вас от изтощение...

Милионерът познаваше своя служител.

— Добре! — рече той. — Давам ви пълна свобода на действие...

Но преди това ще запуша устата на оня българин...

Така разговорът им привърши.

Дюрер изтича към къщи. Щеше да направи инжекцията на Силвия, щеше да хапне надве-натри и да се върне отново в лабораторията, да подготви новите спешни проучвания върху упорито изплъзващата му се структурна формула на лекарството.

Още на входа го посрещна разтревожена прислужницата.

— Мисис я няма! Изчезнала е!

Първоначално изненадан, той не разбра.

— Какво казвате?

— Мисис... Снощи си легна... А тая сутрин, когато влязох в стаята ѝ, я намерих празна...

Обезумял от страшно предчувствие, ученият обиколи тичешком цялата къща. И нищо — ни следа от Силвия!

Дали я бяха отвлекли?

В такъв случай, разбира се, би трябвало да има някакви следи: разхвърляни мебели и вещи, прислужницата щеше да чуе виковете за помощ...

Той скочи отново в колата и подкара обратно. Хвана асансьора и влетя в стаята на телохранителя.

— Мистър Дан — заговори задъхан, — Силвия... Изчезнала е...

Дан беше обещал, че ще я пази. Дан беше длъжен да му даде каквото и да било обяснение.

Телохранителят се изправи смаян:

— Как? Кога?

Още не дочакал отговора, той включи радифона. И подир няколко гневни ругатни прекъсна връзката.

— Наблюдателят не е забелязал нищо. Но ще проучи веднага. И ще докладва.

След кратко размисляне добави:

— Изключено е да е отвличена! Никой не би се осмелил...

Не довърши. Ала Дюрер се досещаше защо никой не би посмял да я нападне. Бандата, на която служеше Дан, нямаше да му прости. Всяка банда си има свой точно определен район. И нарушаването на тия граници означава война, която всички всячески се стремят да не допуснат.

Силвия го беше напуснала доброволно. Изпълнила бе заплахите си. Преструвайки се, че уж се е примирила, бе подготвяла своето бягство. И тъй, без да знае, лекомислено се обричаше на скорошна мъчителна смърт.

Радиофонът иззвъня. Щом изслуша доклада на подчинения си, Дан препредаде думите му на разтревожения съпруг:

— Мисис Дюрер е прескочила стената зад къщата, неусетена от наблюдателя откъм улицата. След това дирите ѝ се губят.

Ученият притича до кабинета на милионера.

— Мис, моля, докладвайте, че трябва неотложно да говоря с него!

Секретарката се върна подир минута.

— Влезте!

Задъхан, Дюрер промълви:

— Мистър Маккреди, помогнете ми! Жена ми е изчезнала. А без инжекциите тя ще умре след не повече от три седмици... Помогнете да я намеря!... Иначе...

Не каза, че ще спре проучванията си. Но милионерът беше достатъчно досетлив, за да го разбере. И реагира спокойно:

— Вие продължете вашата работа! А аз ще говоря с Дан. Няма къде да се дене. Ще я намерят! Наградата, която ще определя, ще ги стимулира да я открият...

ПИРАТЪТ

Мануел Лопес изпълни заканата си. Продаде своето акулоловно корабче, изтегли още пари от банката и закупи като старо желязо един бракуван торпеден катер. Механикът му, човек със златни ръце, го ремонтира тъй добре, че възвърна напълно предишната му мощност и издръжливост. Въоръжи го тайно с няколко картечници и едно двадесетмилиметрово оръдие. И вече напълно подготвен, Лопес се отдаде на новото си поприще. Насочи се право към приемателния пункт за акулските тимуси, където започна да обикаля в океана в радиус от шестдесетина мили.

Така все щеше да пресрещне някой акулоловец с препълнен хладилник, който да опразни и прехвърли при себе си. И то само за няколко минути — вместо да се трепе дни и седмици наред. Особено сега, когато акулите бяха оредели съвсем. И дори примамващите апарати, с които фирмата купувач бе снабдила ловците срещу задължението да предават единствено на нея улова си, се оказваха в много случаи безполезни.

Свечеряваше се. Синият цвят на морето, който издава, че водата тук е бедна на живот, все едно морска пустиня, постепенно изсветляваше, побелявайки, сякаш по повърхността се наслаяваше тънка ледена корица.

Начеващият пират седеше на бака, подпрял ръце във фалшборда, загледан в безжизнената бяла вода, която се разцепваше от вълнореза като от ледоразбивач.

Не! Не бе забравил клетвата си той! Така щеше да отмъщава още по-жестоко на акулското племе! Вместо сам да избива проклетите хищници, щеше да принуждава другите към това — вместо него десетки, стотици, хиляди ловци...

А и прикритото оръдие не беше предназначено само за грабежи. Повече — за по-различна цел. Мануел Лопес се надяваше, че все ще му се удаде да се срещне отново с омразния Левиатан... И да нашари гърба му с бронбойните снаряди...

Беше слушал и за други срещи с чудовището, и за други негови подвизи: скъсани електрически въдици, преобърнати лодки, отвлечени китоловни харпуни. Дори да не бе все същият Левиатан, но който и да бъдеше, Мануел го считаше за свой личен враг и щеше да отмъсти!

Нещо повече. Мечтаеше и за още нещо. След като натрупаше достатъчно пари, щеше да организира цяла експедиция. Би дал всичко, което имаше, защото на него сега пари не му трябваха, обаче щеше да издири врага си и да го унищожи. С няколко китобойни кораба, с електрически харпуни, с хеликоптери, с примамващи устройства...

Левиатан нямаше да му избяга!

А Ернандо нямаше да остане неотмъстен!

Покрай борда изостана някакъв странен мехур, сякаш от седеф.

Физалия!

Прекрасната, но тъй коварна физалия! Понякога по-опасна за леководолазите и от акулите. Веднъж Мануел, след тежка работа по обезвреждането на една мина, с изпразнени балони на акваланга, се издигаше бързо към повърхността. И попадна в нейните парливи пипала. Така става то. Водолазът, когато изплува, не гледа нагоре.

Другарите му едва го измъкнаха от тия огнени обятия. И седмица след това трябваше да пази леглото в болницата...

Ето, из водата взеха да се мяркат като легендарни морски змейове дългите стотина метра стъбла на водораслите макроцистис. Морската пустиня беше свършила.

Тогава слънцето започна да потъва зад хоризонта. Върху доскоро бялото море заискриха пурпурни отблясъци.

А това? Някакви черни плавници разсичаха пламналата повърхност в дълги оловни следи.

Делфини!

Повъртяха се и изчезнаха.

Отново настана покой. Слънцето се гмурна в океана. И мракът затисна света. Но за кратко. Най-първо в запенената дия от витлото заблещукаха безброй разноцветни огънчета. После тия огънчета се намножиха, обвиха целия корпус, разгоряха се като крилата на жарптица край корабния нос. Сякаш бе навлязъл сред езеро от лава.

Тъкмо тогава наблюдателят от мачтата съобщи:

— Виждам кораб!

Мануел Лопес погледна натам и тозчас даде заповед на рулевия да промени курса. Насочи го срещу набелязаната цел. С угасени лампи.

Скоро го наближи — малък риболовен съд, чиито светлини издаваха големината и посоката му.

Но както изглежда, и ония оттатък го бяха забелязали. Някой изкрещя:

— Ей, вие там! Пияни ли сте?

В този миг Мануел насочи прожектора си върху тях. Ослепи застаналите на борда моряци. И по липсата на нагънати мрежи, по неприбраните още от скрипците въжета с огромни въдици и по непокрития електрогенератор се убеди, че наистина бе попаднал на акулоловци.

Той вдигна мегафона.

— Не се противете! Ако ви е мил животът...

Картечарят пусна един предупредителен откос във водата.

Ала някой от нападнатите успя да изстреля сигнална ракета, преди пиратският кораб да опре борд в техния борд. Екипажът му се приготви да се прехвърли отсреща, въоръжен до зъби, при уплашените от неочакваното нападение рибари.

Тогава наблюдателят, на когото от предвидливост Мануел бе наредил да следи за някоя непредвидена опасност, видя светналите дири на двата бързоходни кораба.

— Катери! — изкрещя той. — Без светлини!

Мануел прецени начаса. Полицията и бойните единици не се движат така. Безспорно — пирати! Двама срещу един!

Не би устоял!

И той промени нареждането си:

— Обратно на борда! Машина, пълен напред!

Торпедоносецът му се отлепи от жертвата и с рязък тласък полетя, разпенил водата в две плющящи огнени ветрила.

Вахтеният от мачтата опитваше да надвика грохота на моторите и плисъка на вълните:

— Единият остана при рибарите... Другият ни преследва...

В това предателски фосфоресциращо море никой, макар и затъмнен, не можеше да се укрие. Грейналите дири от витлото дълго

след туй издаваха посоката на движението му като белите опашки на реактивни самолети.

Гонитбата се проточи доста. Изглежда, преследвачът си бе наумил на всяка цена да настигне и унищожи новопоявилия се конкурент. Но за негова досада мощността на двигателите им беше еднаква. Изходът щеше да се реши от това чие гориво ще се изчерпи по-рано. Или чий мотор ще се повреди по-напред от пресилването.

Обърнал оръдието назад, Мануел се колебаеше дали при тая скорост и при голямото отдалечение би могъл да улучи врага си, когато усети, че вълните се усилват. Те пресрещаха кораба и се блъскаха в него подобно на подводни скали. Разтърсваха корпуса, сякаш се заканваха да го разбият на парчета. Кренът стана все по-рязък. Вълнението ги подмяташе ту килово, ту бордово. Вече не можеше да се мисли за далечна стрелба.

В черната нощ талазите налитаха ясни и релефни, зловецко релефни, с преливащи в сребро гребени, между които зееха като бездънни пропасти мрачните им провали.

Ясно! Наблизо вилнееше ураган. И корабите навлизаха в неговия обсег.

Обаче Мануел не мислеше да забавя ход, не мислеше да се връща, не мислеше да се отклонява от курса. Променеше ли го, неприятелят щеше да му пресече пътя. А сега той беше по-опасен от бурята.

Надяваше се, че ония след него ще се уплашат, че от алчност ще се върнат обратно да участват в делбата. Но не се отказваха. Безспорно бяха си разпределили ролята — единият да ограби плячката, другият да унищожи съперника.

Дали да приеме боя?

Тогава над мачтата профуча изстрелян снаряд и се пръсна на стотина метра напред.

От по-голям калибър! От по-дългобойно оръдие!

Не! Безсмислена изглеждаше всяка съпротива!

Мануел Лопес беше храбрец, ала не и самоубиец. Той искаше да живее. И заради самия живот. И заради отмъщението.

В тоя миг съгледа нещо, което никога преди не бе виждал. Нещо, за което само бе слушал. Нещо, при чието споменаване видели и патили моряци пребледняваха.

На миля-миля и половина пред него от водата почна да се надига някакво светещо хълмче. Върхът му енергично се източил нагоре, изостри се като огромен огнен свредел, насочен към облачното небе.

Смерч!

Всеки кораб бърза да се отклони от неговия път — ако успее да го предугади. Чудовищна въздушна помпа, която всмуква в своето ненаситно гърло вода и риба, та дори китове и кораби!

Отгоре, от пронизваната от мълнии черна облачна завеса, се спусна насреща му друг свредел, двата опряха върхове и се сляха в едно.

Смерчът се въртеше със страшна бързина, понесен на траверс от курса на корабите, като някаква адска колона, огромна огнена колона от светещ планктон.

Злоещо красива! И заплашителна като смъртта!

Преследвачът се поколеба. Намали ход. После свърна встрани.

А Мануел не спря. Продължи напред.

Напред! Сега това означаваше или гибел... Или спасение...

ЗЛОКОБНАТА ЗАПОВЕД

Научният секретар бе пуснал по телевизора видеозаписа от вчерашното предаване.

Камерата показва заседанието на Комитета по опазване на природата към Организацията на обединените нации и — специално избраното изказване на българския представител.

След подробни, изчерпателни обосновки той предложи на международната организация да въведе пълна забрана върху лова на акули.

Когато екранът угасна, Ричард Маккреди се обърна към седналия до него Жан Дюрер:

— Не ви ли прави впечатление твърде голямото сходство в това изказване и доводите на нашия познайник Христо Панчев от статията, която четохме преди известно време?

Ученият отвърна:

— Ако приемем неговото схващане за правилно, неминуемо всеки по-късно трябва да стигне до същите изводи.

— А вие приемате ли ги?

— Разумът ми — да!

— Кое не ги приема?

— Чувствата! — Гласът му придоби отново трагичен тон: — Мистър Маккреди, какво става със Силвия?

Милионерът се извърна към застаналия зад тях телохранил.

— Отговорете, мистър Дан!

Дан сви рамене.

— Все още нищо! Никаква следа! Въпреки всички положени усилия...

Доктор Дюрер въздъхна.

— Мистър Маккреди, казах ви, че ако я изгубя, вие ще изгубите мен. Не мога повече да работя. Нямам желание за работа, когато знам, че Силвия... Че вече агонизира, че може да е мъртва...

— Впрочем — прекъсна го делово милионерът — докъде стигнаха опитите със синтеза на сквалотимузина? От нас се иска да сме подготвени срещу всяка възможност. Не дай боже, тия да успеят! Да прекъснат притока на суровината... Ние преди това трябва да сме готови за изкуственото му получаване!

Ученият поклати глава.

— Казах ви... Не мога да работя... Без Силвия не мога... Липсва ми само едно звено, една-единствена реакция... А не съм в състояние да се съсредоточа... Да преодолеем тази последна пречка, да разкрием последната структурна връзка...

Милионерът го изгледа продължително. И по израза на лицето му разбра. Неговият служител говореше истината. Действително беше отчаян. До полуда. А пък отчаян човек не е годен за научна работа, още по-малко за такава сложна, отговорна задача. Ричард Маккреди беше добър психолог. Той не опита да заплашва, опита да го успокои.

— Мистър Дан — обърна се той назад, — съобщете, че утроявам наградата за откриването на Силвия Дюрер!

И сложи ръка върху рамото на учения.

— Надявам се вече да сполучим!

Ала Дюрер не се надяваше особено. Твърде много време бе изминало от деня на изчезването ѝ. За това време болестта можеше да се усложни непоправимо. А беше безсилен да направи нещо повече.

Милионерът нареди на научния секретар:

— Покажете втория кадър!

Върху екрана се появи кораб. После камерата приближи и се насочи върху фигурата на изправения на юта снажен мъж. Христо Панчев. Зад него върху спасителния пояс ясно личеше надписът: „Сирена“.

Маккреди промърмори:

— Тоя дебелак дръзва да препречва пътя ми! Той иска да ме убие.

— Несъзнателно! — добави Дюрер.

— И кроталът хапе несъзнателно, но въпреки това го смачкваме. Защото имаме право, защото сме длъжни да се самоотбраняваме. Така ни е създала природата.

Облечен във водолазен костюм, готов за гмуркане, българският биолог очакваше предстоящите въпроси.

— Мистър Панчев — запита репортерът, — поддържате ли още предположението си, че масовото измиране на рибите е обусловено от усиления лов на акули?

Панчев отговори:

— Това вече не е предположение, то е убеждение. Няма съмнение, че причина за такова бедствие е изчезването на едни от най-важните „санитари на морето“. Никой друг от останалите хищници не е в състояние да окаже подобно влияние, каквото оказваха безчислените акулски множества в миналото. Нито рибите тон, нито рибите мечове, нито дори делфините, тъй като и те при отсъствието на акули бяха нападнати от жестоки панзоотии и броят им е станал незначителен.

Репортерът:

— А няма ли надежда рибите да придобият имунитет към тия, както ги наричате, панзоотии?

Панчев:

— Има! Съпротивителните сили на природата са неизчерпаеми. Аз самият вече установих отделни видове с имунитет спрямо отделни заболявания. Но това съвсем не е достатъчно. Рибите не са само няколко вида, пък и броят на болестите е огромен. Докато всички риби си изработят имунитет срещу всички болести, класът им може да изчезне. Тъй както са изчезнали динозаврите. Безследно. И безвъзвратно.

Репортерът:

— Какви последици предсказвате при тези ваши предположения?

Панчев:

— Последици, каквито отсега не сме в състояние да предвидим. Ние забелязваме само тия, които най-много ни засягат в момента. Но има и доста други. Намножиха се морските змии и октоподите. А дали няма да се получи екологичен взрив в тяхната численост? Увеличи се зоопланктонът, докато фитопланктонът застрашително намалява. Няма ли това да се отрази върху съдържанието на кислорода в атмосферата? И то най-напред във водата, където да причини още по-голяма смъртност сред морските обитатели. После — относително нарасналият въглероден двуокис няма ли да предизвика „парников ефект“ върху планетата, да се повиши средната температура,

вследствие на което да се стопят ледниците, да се надигне нивото на океана, да потопи безброй крайморски градове и плодородни площи, да се разширят пустините...

Репортерът:

— Не е ли това прекалено черногледство?

Панчев:

— Ще повторя мисълта на един мой сънародник: „По-добре черногледство, отколкото късогледство“. Първото нещо, което ще последва и което вече наблюдаваме, е гладът. Човечеството и бездруго не си дояжда. Надеждите ни бяха да набавим недостигащия животински белтък чрез увеличен добив на морски животни. Особено за развиващите се народи, които направо гладуват.

Тук Ричард Маккреди не можа да се сдържи. И апострофира врага си на екрана:

— Още по-добре! Те и без това са се наплодили извън всяка мярка. Както показват демографските изследвания, след десет поколения тия тъй наречени „развиващи се“ ще представляват деветдесет и три процента от цялото земно население. А когато то нарасне на петдесет милиарда, градовете ще заемат площ десет милиона квадратни километра, колкото са сега всички обработваеми земи. До началото на нашата ера на всеки човек са се падали по петнадесет хиляди декара земна площ. Днес тя е намалела на четиристотин и тридесет декара, включително Антарктида, пустините, тундрите.

Репортерът от екрана продължи да пита:

— Ами няма ли надежда част от акулите да се укрият в големите дълбини на океана?

Панчев:

— Малка надежда! Инфразвуковата примамка прониква до всички кътчета. И никоя акула не може да устои на призива ѝ.

— Чудесно! — усмихна се Маккреди.

Репортерът:

— Не допускате ли, че накрая те биха осъзнали каква опасност крие за тях тая примамка?

Панчев:

— Това е малко вероятно! Има друга надежда. Някаква мутация. Акули, нереагиращи на примамката. Най-вероятно — естествен

подбор на глухи акули и с дефектни странични линии, които няма да долавят примамващите сигнали. Такъв подбор на привидни дефекти съществува, което всъщност представлява приспособяване към условията. На Кергеленските острови чрез подобен подбор са се развили безкрили насекоми, тъй като нормалните, без дефекти в крилата, биват отнасяни в океана от силните ветрове. Но за такава промяна е нужно много време. Еволюцията не е пригодена към унищожителната бързина на човека.

Репортерът:

— Значи поддържате първоначалния си призив за „защита на хищниците от хищничеството на човека“?

Панчев:

— Не само го поддържам. Мъча се да го внуша на всички. И вече все повече хора, все повече правителства се присъединяват към този призив.

Милионерът процеди през зъби:

— Ще трябва да млъкнеш, дебелако!

Не можеше да се владее, когато виждаше твърдоглавия опит на тоя балканец да попречи на лекуването му; на тоя фанатик, който като че ли си бе поставил за цел да го погуби.

Панчев продължи:

— Повикът ми е не само да спре избиването на акулите. Това вече изглежда недостатъчно при създаденото опасно положение, когато броят им е спаднал под критическия минимум за съществуване и размножение. Нещо повече — отправям апел за изкуственото им развъждане. Чрез инкубатори за снасящите яйца акули и океанариуми за живораждащите, където малките да бъдат веднага отделяни в специални сектори за предпазване от канибализма на възрастните и от многобройните им естествени врагове на свобода, докато отраснат достатъчно, та да се пазят сами. И тогава да се заемат с отредената им от природата роля...

Милионерът трепна.

— Доктор Дюрер, отбележете! Това е интересно, особено интересно! Нова идея! За изкуствено размножаване на акули. В новородените животни тимусите са най-големи...

Репортерът:

— И все пак аз не съм учен, аз съм обикновен човек. Не мислите ли за стотиците, за хилядите хора, които стават жертва на тези хищници — на тези „зъбати демони“, както ги наричат?

Панчев:

— Усъвършенстваното от нас акулско плашило е напълно сигурно и достъпно. То може да предпази от нападение всеки, който навлиза в морето.

Замълча и добави:

— Уви! Напоследък се говори много за опазване на природата. Защото е модно. Всеки се упражнява в красноречие. Дали когато почнем и да действаме, няма да бъде твърде късно?

С това интервюто свърши. Научният секретар изключи апарата и излезе от кабинета.

Милионерът се обърна към доктор Дюрер:

— Виждате, нали, че сме принудени да бързаме?

Запитаният потвърди с кимване. Виждаше, но в същото време виждаше и много други въпроси, които все повече го смущаваха. И главно — въпроса за неговото участие в този катаклизъм сред морските обитатели.

Ричард Маккреди се наведе към ухото му; убеден, че вече имат еднакви интереси:

— С репортерите на кораба е бил и човек, който се е срещнал неофициално със съответната особа. Познавайки неговата слабост, му подарил каса с бутилки уиски. И, представете си, тоя пияница отказал!

Жан Дюрер никога не бе изпитвал слабост към напитките, обаче постъпката на българина не го учуди. Та нали и той самият при подобни обстоятелства също би отказал?

Милионерът добави:

— После му предложил съблазнителна сума, при условие че ще престане да вдига шум по въпроса.

— Е?

— И този балкански дивак, този недодялан мечок едва не го хвърлил в морето.

Доктор Дюрер замълча. Почваше все по-силно да уважава непознатия чужденец. И заради характера му, и заради наблюдателността му, па и заради упоритостта му. И неволно — да му завидва за всички тия качества, които той беше потиснал у себе си.

Сякаш съвсем неволно, без да променя тона, Маккреди промълви така, като че не държеше някой да го чуе:

— Как не можа да му се случи нещо! Я корабокрушение, я по-своенравна акула... Та да не ни се пречка на пътя...

Само толкова! Нищо повече!

Ала ученият успя да зърне в екрана на телевизора отражението от лицето на телохранителя, който неволно присви устни в недоволна гримаса. Но бързо се овладя и покорно кимна.

Жан Дюрер беше сигурен в това. Най-невинният намек на милионера всъщност представляваше безусловна заповед.

Дан бе приел заповедта...

НЕТЪРПЕЛИВИЯТ ПЛЕМЕННИК

След несполучилия опит да изнуди доктор Дюрер за своите планове Джордж Маккреди съвсем не се отказа от намерението си. Финансите му бяха в такова състояние, че само преждевременната кончина на богатия чичо и съпътстващото я наследство можеха да го отърват от затвора. Защото в стремежа си да се издигне сам, със собствени сили, бе прескочил позволените граници на законния бизнес. Той не беше толкова наивен, та да не знае, че и бизнесът в някои случаи, и вулгарната кражба представляват все едно и също — отнемане на нещо, което притежава другият. Или с пистолет, или с борсова спекулация.

Бе вложил парите си във фирма, чиято задкулисна дейност не биваше да излезе наяве. Доставки на оръжия правят мнозина: и редовни частни предприятия, и държавата. Но заради политическите си машинации, прикриващи алчността им, те пречеха на по-дребните фирми да им се месят в сделките. Винаги има някаква държава, на която по разни съображения големите спират продажбите. И тъкмо на тях доставяше оръжие дружеството, в което бе акционер и Джордж Маккреди. Това безспорно засягаше интересите на големите, спъвайки плановете им за изнудване. И те обвиняваха малките си конкуренти в незаконна търговия, даже в противодържавни действия.

Ако фирмата му фалираше, всичките ѝ операции щяха да излязат на бял свят. И акционерите — да се озоват зад решетките. За да не стане така, бяха нужни само десет милиона.

А нямаше откъде да ги набавят.

Банките, подушили вече нещо, отказваха да ги кредитират повече.

Би могъл да ги даде чичо Ричард. Ала не даваше старият скръндза. Предпочиташе да ги пръска по акулските магии на оня хитрец Жан Дюрер.

Пък кой знае дали въобще беше болен? Дали докторът не го мамеше и така му измъкваше паричките, по-право изсмукваше го като

вампир?

Джордж Маккреди трябваше да пресече веднъж завинаги туй прахосничество. Та ако то продължеше още малко, след смъртта на чичото, която рано или късно щеше да дойде — дали от рак, или от нещо съвсем друго, — за племенника нямаше да остане нито пукнат цент.

При това милионите му бяха нужни веднага, в рамките на месец-два. После щеше да бъде твърде късно.

Дълго бе мислил младият Маккреди, преди да се реши. И когато се убеди напълно, че друг изход не му остава, отиде в кантората на адвокатата си.

И след обичайните взаимни осведомявания относно здравето и куп подобни дреболии, след като чу обясненията за някои лични второстепенни дела, Джордж пристъпи направо към въпроса, който го бе довел тук.

— Мистър Джонсън — рече той с израз на пълна откровеност, — моят чичо е напълно побъркан.

Лицето на адвокатата изведнъж прие леден израз.

— Какво точно имате предвид?

— Въобразил си е, че е болен от рак. Типична психастения! И раздава милиони долари месечно за някакви знахарски магии, разни чудодейни лекарства, някакви средновековни панацеи. И както е тръгнал, допускам, че след две-три години ще бъде опропастен напълно.

Джонсън сви рамене.

— Как да му попречим на това?

Джордж се оживи.

— Като докажем, че е невменяем. И го вкараме в... — щеше да рече „лудницата“, но се въздържа. — В санаториум. А оня мошеник, който го изнудва — в затвора!

То се знае, не спомена, че са му необходими час по-скоро милионите на този, когото искаше да обезвреди така.

Адвокатът помисли малко, после кимна с тъжна, както подобава на случая, усмивка.

— Мистър Маккреди, откажете се от тази идея! Твърдението ви е недоказуемо. Всеки има право да харчи парите си както пожелае. Познавам чичо ви — напълно нормален е. Уверявам ви. Пък и да

допуснем, че не е — чуйте какво ще ви разкроя: дори лудостта не се вижда, щом разполагаш с пари. Тогава в най-лошия случай се нарича „ексцентричност“. Съветвам ви искрено, откажете се! Защото ако чичо ви научи нещо, вас ще прати в лудницата...

И за довиждане, вече на прага, му подметна:

— Измислете друг начин! Не тоя!

Седнал в колата, стиснал волана, Джордж се замисли. Друг начин? Но какъв да бъде той?

Изглежда, оня хитрец, адвокатът, бе прозрял в най-скритите му помисли. Помисли, които племенникът дори пред себе си не смееше да признае.

Ала вече нямаше друг избор.

И той зави към познатото му частно детективско бюро, към чиито услуги застрашената му фирма понякога прибегваше.

Там поиска лична среща с директора, който несъмнено не можеше да откаже на такъв клиент.

И когато секретарят излезе и дръпна подире си тапицираната врата, Джордж Маккреди пристъпи направо към причината за своето посещение.

Директорът държеше клиентите му да бъдат напълно откровени с него. Дискретността му бе добре известна в обществото. Той трябваше да бъде наясно по всички подробности.

— Необходимо е — рече Джордж — чичо ми да изчезне от сцената поне за месец-два!

— Само отвличане? — запита делово директорът.

— Да, само отвличане! Без никакви насилия върху него! Просто да отсъства, та хората да повярват, че е загинал.

— Искате да кажете, след изчезването му полицията да намери неузнаваем труп с неговите документи, докато той си живее в някаква хигиенична, но зорко охранявана вила?

Джордж кимна.

— Точно така!

И тук не спомена, че разчиташе на чичовото наследство, за да заплати дълговете на фирмата, да оправи цялото си положение. Още по-упорито премълча, че се надяваше през това време болният, оставен без лекарството си, да умре от своята собствена смърт.

Ала директорът поклати глава.

— Много ви моля да ме извините! Невъзможно ми е да изпълня тая ви задача! Абсолютно невъзможно!

Джордж Маккреди сметна, че е схванал намека.

— Хонорарът ви ще бъде такъв, какъвто го определите вие!

Обаче онзи отвърна:

— Не! Не е до размера на хонорара!

— Тогава?

— Да ви кажа откровено! Не искам да се задявам с ония, които го пазят. Разберете ме!

ОТВЛЕЧЕНИЯТ КОРАБ

„На лудите и бог помага“ — така обичаше да казва често Мануел Лопес.

Впрочем какво друго, ако не лудост, го бе насочило срещу стихията на урагана, когато го преследваха другите пирати?

Но бог помогна! И Мануел Лопес успя да се провре в пролуката между двата смерча, между двете побеснели водни колони, сякаш стълбове пред портала на Ада.

И да се спаси. Макар със счупена мачта, макар с отнесена рубка, макар и с огънато кормилно перо. Обаче без човешки жертви.

И когато най-сетне бурята бе отминала, а катерът достигнал с големи трудности спасително пристанище, собственикът бе подложил на пълна преоценка и последното си начинание.

Явно нямаше изгледи за успех. Пиратството, особено в наши дни и особено по отношение на тая всекидневно, всекичасно поскъпваща стока, не беше вече дело за самодейци. В конкуренцията се бе наложил някакъв мощен престъпен тръст, чието съществуване в наивността си новоизлюпеният пират бе пренебрегнал. И този тръст без съмнение нямаше да позволи никому да му мъти водата.

Нужно бе друго решение. Или Мануел сам да му предложи услугите си като прост наемник, или, ако искаше да остане независим, да измъдри нещо ново.

Това всъщност не беше толкова ново. Беше му хрумвало много отдавна, когато и той като обикновен акулоловец доставяше ценните хриле в приемателния пункт. А този пункт представляваше голям хладилен кораб, който вземаше доставената стока и я отнасяше някъде.

Ей тая мисъл, осенила го, когато го бе видял за пръв път, пак завладя изцяло съзнанието му. Защо, вместо да гони сто малки корабчета, вместо да рискува живота и свободата си сто пъти, не поемеше само един риск — да завземе хладилния кораб? И да реши изведнъж всичките си проблеми...

Убеден беше, че е добре охраняван. На неговата палуба винаги се мотаеха дузина намръщени здравеняци, чиито вид и суетене издаваха, че съвсем не са моряци.

И тъкмо този риск го примамваше. Искаше му се да премери с тая сила своята изобретателност, своята хитрост.

Скоро целият план се обособи в главата му. До най-дребната подробност. Оставаше само да го приложи на дело. Благоприятна изглеждаше и прогнозата за времето, която представляваше едно от най-важните звена в дръзкия замисъл.

Пътюм към пристанището, където се надяваше да завари приемчика, той налови, колкото можа, акули. После допълни камерата си със закупени из пътя тимуси и така натоварен, акостира до хладилния кораб „Утринна зора“.

Знаеше реда. Хората на закупчика сами слизаха на неговия съд, сами отнасяха в своя трюм получената стока. Единствен капитанът продавач имаше право да стъпи на чуждата палуба, за да се попазари и да получи чека с полагаемата се сума.

Заедно с моряците, които носеха последния сандък с тимуси, на кораба им се качи Мануел Лопес, който почти усещаше по гърба си дебнещите погледи на подпрелите се във фалшборда пазачи.

И когато минаваше покрай радиорубката, неговият рулеви оттатък извърши замислената маневра. Той изви рязко кормилното перо, вследствие на което допълзлялата вълна го подхвана и заедно с него отхвърли настрана кърмата на катера.

Двата борда се блъснаха с трясък.

Безспорно никой не пострада. Хората на „Утринна зора“ дори не усетиха някакво трепване на огромния корпус. Това беше замислено само като звуков ефект. И на този ефект се поддадоха всички — стражите също. Обърнаха се към мястото на сблъсъка едва за няколко секунди. Но тия няколко секунди се оказаха достатъчни за Мануел, опитния пиротехник, да мушне незабелязано донесената под якето му радиомина под покрива на рубката. А след туй веднага да притича до трапа и оттам да наругае „некадърния“ си екипаж.

После всичко мина по реда си. Чекът бе подписан, Мануел го прибра в своя портфейл и се върна на кораба си, който веднага пое към открито море, като се забави само толкова, колкото да остави на брега един наблюдател.

Така Мануел изчака на стотина мили от пристанището два дни. На третия радистът получи съобщението от оставения за целта наблюдател, че „Утринна зора“ е вдигнала котва в посока изток-югоизток.

Мануел тозчас се спусна да ѝ пресече пътя. И когато най-сетне я забеляза, се насочи право към нея.

Край борда гъмжеше от милиони, милиарди полуметрови калмари, тяло до тяло. Някаква жива пихтия, която шумолеше като буря в гората и преливаше във всички отсенки на седефа. Сякаш ситно надробен лед. И една-единствена акула сред тях, която като ледоразбивач цепеше с перката си тая чудновата пъстра каша.

Пресрещна го радиозаповедта на „Утринна зора“:

— Спри или ще стрелям!

И той спря на разстояние, което преценяваше като недостижимо за картечна стрелба.

Оттам, сметнал се в безопасност, на свой ред отправи заповед:

— Не прави глупости! Минирал съм кораба ти! При първото неподчинение ще те взривя!

Оня отгатък отвърна грубо:

— Върви по дяволите!

И няколко малокалибрени снаряди профучаха над мачтата на нападателя.

— Слушай! — предаде Мануел. — Най-напред ще взривя радиорубката ти! За предупреждение! Продължиш ли да се противиш, ще пратя кораба на дъното!

И натисна ключа на специалния радиопредавател. В същия миг видя как част от надстройката на „Утринна зора“ литна във въздуха, как антената се прекатури и увисна извън борда върху вантите. Едновременно с предупреждението жертвата беше изгубила и връзката си със света, откъдето би могла да иска помощ.

Ала това не беше съвсем успокоително. При прекъсване на тая връзка собственикът на кораба щеше да прати самолети и други кораби да го търсят.

Вече устремен нататък, Мануел чу долетелия най-сетне гръм на експлозията. И когато достигна необезпокояван на разстояние, колкото да прозвучи ясно мегафонът му, той извика през него:

— Не се шегувам! Другите ми мини са в трюма. Спуснете веднага спасителните лодки! Веднага!

Той видя как моряците се втурнаха към лодъчната палуба.

— Да се качи цялата охрана! Без изключение! Открива ли някой от тях на борда, ще го разстрелям начаса! Също — капитанът и помощникът му! Само с компас, вода и малко храна. Без никакво оръжие! Останалият екипаж да се върне на постовете си! Под моя команда!

Ето, цяла тълпа се нахвърли в лодките, които бързо достигнаха повърхността и се отблъснаха с греблата от борда.

Мануел Лопес даде нова заповед:

— Отплавайте без никакво бавене на запад!

Неговият кораб доближи съвсем „Утринна зора“. Спуснатите автомобилни гуми умъртвиха удара от сблъсъка на двата борда.

Половината от нападателите се покатериха по щормтрапа върху чуждата палуба, насочили автоматите си. Другите продължиха да наблюдават поведението на отдалечаващите се лодки.

Мануел стоеше все още на своя мостик с ръка върху ключа на радиопредавателя, имитиращ готовност при съпротива да възпламени останалите мини, с които уж беше зареден трюмът на жертвата му.

Плененият екипаж не оказа никаква съпротива. Види се, много не го интересуваше чии команди ще изпълнява. Нали опазиха кожата? Други пирати постъпваха по-безжалостно. Избиваха всички до крак. Богатата плячка и страхът от преследване събуждаха безразсъдна жестокост.

След като бяха претърсени всички кървети и всички оръжия прибрани, Мануел Лопес се качи на завладения кораб. Там той провери дали наистина са пълни хладилните камери и заповяда на рулевия новия курс.

Най-после щастието му се бе усмихнало! Беше станал притежател на милиони, на десетки милиони!

Нямаше съмнение, че го очакваха още много препятствия, още много опасни стъпки до момента, когато ще прехвърли стойността на тия кървави късове от хладилника в банковата си сметка. Но успешното начало му вдъхваше надежда и увереност в собствените сили.

Сега първата му задача беше да откара незабелязан пленника в избрания затънтен залив, да го скрие в обраслата с мангри делта, за да не го намери никой, докато получи определения откуп.

Дори небето се смили над него. Сякаш да го притули от всяко чуждо око, откъм юг се зададе мрачен облак, който бързо захлупи целия океан, от хоризонт до хоризонт. Море и облаци се сляха в едно неразличимо цяло. За щастие, метеоролозите тоя път бяха познали.

Скоро плисна и дъждът, като кристална завеса, през която не можеше да се види на сто метра разстояние. Водата заприлича на настръхнало тъмно чудовище.

Мануел се прекръсти доволен:

— Благодаря ти, Мадона!

НЕУСПЕШНО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

Мозъкът на Жан Дюрер като че ли наистина беше направил засечка. Изчисляваше, чертаеше вероятни структури, проверяваше в лабораторията всяко свое хрумване. И не постигаше нищо. Сякаш накъдето и да тръгнеш, все се блъсваше в някаква мека, но непробиваема преграда.

Като омотана в паяжина муха.

Изглеждаше му, че синтезът на сквалотимузина ще се окаже недостижим блян, нова жестока химера.

Ала това май не го засягаше вече. Щом я нямаше Силвия... Защо да се мъчи, като беше осъден да я загуби... Тази своенравна, невярна Силвия! Която не съзнаваше как се самоубива с безразсъдството си...

Разумът му го убеждаваше, че неговото откритие е предназначено не само за един човек, а и за милионите други страдалци, които с леден трепет очакваха това откритие, все едно чудо, способно да ги спаси от смъртната присъда на коварната болест. Разумът му налагаше заради тия милиони хора да се стегне, да съсредоточи силите си, да не спира... Толкова близо до успеха...

Но, види се, за голямото дело не е достатъчен само разумът. Нужно е и чувство, което да раздвижи тоя разум, да изстиска от него всичко, на което е годен. Тази тайнствена мозъчна тъкан, тъй малка на вид и с такива неподозирани възможности понякога...

Не му се работеше. Седеше в кабинета си, освободил своите помощници, и прелистваше получените медицински списания.

И защо ли? Нямаше надежда да намери в тях нещо. Вършеше го просто да запълни времето си.

„Затлъстяването — болест на века!“

Той неволно сви устни. Колко нелепо наистина! Когато по-голямата част от населението на Земята направо гладува, известна част

преяжда и с това застрашава собственото си здраве.

Статията започваше с цитат от един древен папирус отпреди три хиляди и шестстотин години:

„Човек яде твърде много. Той живее за сметка само на една четвърт от онова, което изяжда, а от останалите три четвърти живеят лекарите“.

Колко съвременно звучеше тази мисъл! Но и тогава, както сега — все за определено малцинство. Види се, някогашният мъдрец, написал папируса, е смятал за човек единствено тоя, който е имал възможност да преяжда. Не и ония, мнозинството, гладуващите...

Кой ли беше казал и следните думи:

„Докато има поне един нуждаещ се, разкошът е престъпление спрямо човечеството“?

Май че Даламбер, енциклопедистът от XVIII век.

Умни хора, умно приказват. И само толкова. А неправдата се шири. А човеците гладуват. И той, доктор Жан Дюрер, неволно допринасяше да станат повече гладуващите, лишавайки ги от малкото достъпна за тях храна: рибата.

Има три етапа за синтез на органично вещество върху планетата. Първият — абиогенният синтез, осъществяван преди появата на живите същества. Вторият, настоящият, траещ повече от милиард години — на зелените растения. И третият — на химическия синтез.

Дали би могло да се постигне това? Трябваше, разбира се, макар че повечето учени го смятат направо за утопия. Иначе слабодействащият хлорофил, който асимилира по-малко от един процент на постъпващата слънчева енергия, няма да изхрани човечеството.

За да бъдат задоволени всички хора, растителната продукция би следвало да се увеличи два пъти, а пък животинската — три пъти. Човекът и бездруго се проявява по-глупаво от най-глупавия вълк, който

днес издушава цялото стадо овце, а утре няма какво да яде. Като най-безотговорен разточител и прахосник на богатата, които природата е съхранила до неговото идване.

Той също — многознаещият доктор Жан Дюрер! Не по-свестен от споменатия вълк. Ако наистина е толкова умен, човекът не бива да изсмуква всичко от природата, ами да види какво му подсказва тя, какво е изобретила преди. И след това само да ѝ подражава, да произвежда като нея, а не да унищожава произведеното. Щом тя е синтезирала сквалотимузин, да го синтезира и той...

Жан Дюрер все повече се убеждаваше в правотата на оня непознат български учен, все по-ясна му ставаше разрушителната роля, която неговото изобретение беше изиграло.

ВЕЛИКОТО РАВНОВЕСИЕ — тъй го бе нарекъл Христо Панчев. Изцяло с главни букви. И то не толкова като възхитителна самоцел, а като единствена възможност за оцеляване на човека.

Прекалена власт бе дала техниката в ръцете на недораслия нравствено за нея хомо сапиенс, който още не е успял да проумее основните закони на природата. Днес действието изпревари знанието. Патологично деен е днешният човек. Лишен от физически натоварвания, в които да оползотвори енергията си, той я насочва изцяло към все нови и нови начинания, възлагани на машините. И полезни, и вредни...

Сега този български учен, който бе разкрил една от неизброимите сложни връзки във взаимоотношенията сред природата, беше осъден на гибел.

Доктор Дюрер не се съмняваше. Много ясен беше тогава намекът на милионера за корабокрушения и акули, още многозначително — поведението на Дан, щом чу тия думи, та да остане каквото и да е съмнение в истинността на заплахата.

Жан Дюрер съзнаваше колко низко е паднал, след като се бе съгласил да лекува само двама души, когато милиони страдаха; след като се бе съгласил да бъде нарушен целият порядък в морето; след като за издирването на Силвия разчиташе на бандити.

Изобщо не се съмняваше кой стои зад Дан, не се съмняваше кому щеше да предаде Дан желанието на Маккреди и какво ще сполети нищо неподозиращия, доверчив и честен българин.

Нима щеше да падне още по-надолу? Нима имаше право да мълчи, когато знаеше какво престъпление се подготвя?

А знаеше и на какъв риск се излага, ако опита да попречи. Ония не си поплюваха.

Но не можеше да мълчи. Всъщност той нямаше защо повече да живее. Силвия, види се, бе изгубена. Толкова време без лечение...

А пък да живее заради себелюбието на милионера — това съвсем не ласкаеше съвестта му. Да поддържа живота на един безподобен егоист и така да причинява глад и страдания на цялото човечество...

Каквото и да се случеше, той беше длъжен да опита. Никой друг не би могъл да попречи.

Ученият метна шлифера и излезе на улицата. Не взе колата си, за да не буди подозрения. Така и друг път бе притичвал до отсрещното кафене да се ободри.

Ръмеше ситен дъжд, от който асфалтът блестеше с хилядите отражения от светлините на минаващите автомобили и мигащите фойерверки на рекламните.

Една, две, три пресечки. Ето и сградата на българското представителство!

Не можеше да си представи друг начин. Щеше да съобщи на служещите там, а те трябваше да намерят връзка с кораба „Сирена“.

Унесен в мислите си, той не усети спрялата до него кола.

Не свари дори да извика за помощ. Двама мъжаги го грабнаха за ръцете, запушиха му устата и го вмъкнаха в автомобила си, който в същия миг се стрелна напред.

ПОКУШЕНИЕТО

Без да подозира дебнещата смъртна заплаха, едва излязъл от водата, още не свалил неопреновия костюм и акваланга, само извадил назъбника му и вдигнал на чело маската, Христо Панчев бе поседнал на кърмата, замислен както винаги. Другарят му Минчо пък се бе заловил да оправя рамката на своята маска, която пропускаше малко вода.

В непрестанен труд, ту в гмуркане, ту над писмената маса, в обмисляне на неочаквано разкрилия се пред него съдбовен проблем, младият биолог като че ли бе позадушил тъгата в сърцето си. По-право не я бе задушил, бе я осмислил. Някой беше казал: „Няма по-голямо щастие от това да се чувстваш полезен“. Той безспорно вече не можеше да бъде щастлив, но сега, със съзнанието за добросъвестно изпълнявания дълг, изпадаше в някакво тихо, безропотно примирение, близко до покой. А може би туй се дължеше на умората, на всекидневното, ежечасно напрежение, което не му оставяше нито минутка за друга мисъл освен за тия, свързани с работата му.

Проблеми, които доскоро му изглеждаха като изтъркани въпроси от конспект за изпит, вече му се представяха в цялата си пълнота, с всичкото си неподозирано до момента значение.

Понятия, за които помнеше само зазубрените дефиниции, сега се изправяха пред него в цялата си неотложна съдбовност, заплашваща да разстрои доскоро властващата хармония в окръжаващия го свят.

При вида на бушуващата екологична катастрофа в океана той си припомняше многото други подобни катастрофи, променяли облика на живота върху планетата. Наистина, без да го затрият (твърде жилав беше той), но затова пък — да го подменят основно. В ущърб на едни, в полза на други.

И все пак като че ли истинските катастрофи започват с човека. И първата от тях — може би, когато неандерталците или кроманьонците, или всички заедно, са унищожили мамутите, косматите носорози, пещерните мечки, гигантските елени.

После — когато скотовъдът се заел да опожарява горите за пасища, а земеделецът след него да изорава пасищата му. Тъй, както е възникнала Сахара и до днес продължава да настъпва на юг, понеже на север вече няма къде да настъпва. Защото едно от последните й препятствия нататък е отстранил „премъдрият“ цар Соломон, който за строежа на храма си изсякъл ливанския кедър. Същата участ, там пък благодарение на козите, сполетяла малко след това и Гърция, Италия, Сицилия, Испания. И колко още други, напълно подготвени за пустини! Великият цар Кир, понеже конят му се удавил в река Диала, заповядал да я бият с камшици, а сетне да я пресушат с триста и шестдесет канала. Последницата, няма съмнение — отново пустиня. Преди два века Байрон казал: „Човешкият път е белязан с разрушение, но властта му стига само до брега“. Уви! Тогава, по онова време — може би. Днес за беда на цялата планета, та и за собствена негова беда, разрушителната мощ на човека прекрачи бреговата линия. Навлезе и в морето. И то с не по-малка стръв. Опитва се да го превърне в помийна яма за отпадъците си, като преди това бърза да опустоши живота му богатство. Пак по негова вина и океанът ще стане пустиня.

Вдигнал случайно поглед, младият изследовател видя задалия се на хоризонта кораб, който бавно приближаваше насам. Нарастваше, очертанятията му ставаха по-ясни, докато накрая пролича, че е също траулер, изглежда, решил да си пробва и той късмета тук, в близост до българския риболовец.

Видя го и тозчас го забрави, унесен в своите си мисли.

Колко ли души на Земята знаят какво значи екология — науката за взаимоотношенията между организмите и околната среда, колко ли са чували за екологичната пирамида? За Триединството на природата, като Триединството на бога в евангелието: растения — растителноядни животни — хищници. И отново... И отново...

Хиляда тона трева ще изхранят тридесет милиона скакалци. Те са достатъчни за деветдесет хиляди жаби, с които могат да се заситят триста пъстърви — точно за един човек годишно.

Този пример трябва да бъде изучаван още в началните класове. Най-отдолу на пирамидата — растенията, на по-горното й стъпало — животните вегетарианци, най-отгоре — хищниците. При прехода от едно стъпало на друго по тая пирамида се губят деветдесет процента от енергията.

Ако вместо тези триста пъстърви готвим жаби, ще изхраним десетки хора; ако ги заменим със скакалци — стотици. А ако ядем растения — хиляди хора. Така някак си вегетарианството се оказва екологично обосновано, при условие, разбира се, че успеем другояче да си доставим незаменимия животински белтък или да променим генетичната си месоядна нагласа.

В океана екологичната пирамида е обърната с върха надолу. Теглото на животните превишава десетки пъти теглото на растенията, които за сметка на това се размножават с огромна скорост. И там основа на живота са растенията, главно фитопланктонът, който служи за храна на зоопланктона (ракообразни, личинки и други). От него преживяват планктоноядните риби, а и китове, които накрая стават жертва на хищниците.

И там на всяко ново стъпало от хранителната пирамида се губят същите деветдесет процента. И се получава така, че до човека достигат хилядни от веществото, синтезирано от фитопланктона. Ето защо мнозина обръщат погледи към тази цел — да използват неизползвания досега планктон за прехрана на човека, да вземат от океана хиляди пъти повече органично вещество. Това опита Ален Бомбар, същото провериха и нашите Папазови. Но уловът на планктон е труден, все още съвсем нерентабилен.

Казват, че на Земята ежегодно се получават осемдесет и три милиарда тона растителна маса, от които петдесет и три милиарда на сушата и тридесет милиарда в морето. Това е всичко, с което разполага човечеството, самопровъзгласило се за негов стопанин — целият му основен капитал. До двадесет тона на глава. След като бъдат преработени от рибите и домашните животни, за хората остават от едно на хиляда до един процент от туй количество или от двадесет до двеста килограма на човек за година. Най-много двеста килограма! Пределът!

И при този предел, поставен ни от природата, някои опитваха да създадат безпорядък в океана, да намалят и без това недостатъчните хранителни източници за гладуващото земно население. Кой бяха те, каква цел преследваха?

Христо Панчев се сепна, чул глъчка извън борда. Погледна и видя чуждата лодка. Безспорно — от легналия в дрейф наблизо

траулер. Един от дошлите моряци се изкачи бързо по щормтрапа на палубата.

Без да става, Панчев разбра за какво се говори. На оня кораб имало ранен човек с тежка инфекция, а нямали антибиотици.

Капитан Стойчев тозчас нареди да дадат нужното количество от неговата аптека.

С големи благодарности и поклони гостът им слезе в лодката, която веднага пое обратно.

Стойчев пристъпи към учения.

— Странно!

Панчев го изгледа въпросително.

— Дано да е излишна мнителност! — добави капитанът. — Но все ми намирисва на нещо нередно. Как е възможно — без антибиотици? Така добре екипиран кораб...

Приближил се до тях, Минчо подметна:

— Чорбаджията прави икономии от лекарствата.

— И друго. Защо спуснаха лодката от отвъдния си борд? Да не я видим или... Морякът трябва да си отваря очите на четири. Особено напоследък. Наблюдавах ги с далекогледа. На палубата им имаше водолаз, който изчезна някъде. Когато тяхната лодка тръгна насам, преброих седем глави. А стигнаха до нас шест...

И сви вежди.

Тримата говореха, облакътени върху фалшборда, загледани в засенчената от корпуса водна повърхност.

Христо Панчев се усмихна.

— Преди два-три века, като видели акула наблизо, ѝ хвърляли хляб да я омилостивят. Ако не си отидела, спускали някой як моряк на въже да я изгледа заплашително. Иначе тя щяла да прегризе кораба...

Той трепна:

— Ами това?

И посочи надолу, към водата, където на дълбочина няколко метра се мяркаше някаква неясна сянка.

Акула или пък...

— Та това е водолаз! — възкликна Панчев. — С кислороден апарат, за да няма мехури.

И се обърна към другаря си:

— Веднага!

Нагласи маската и се хвърли по гръб в морето. Ако паднеше по лице, можеше да счупи стъклото ѝ.

И когато се оправи сред обградения го при падането облак от въздушни мехури, погледна надолу. Не бе сгрешил. В синята прозрачност, на десетина метра под себе си, видя друг водолаз, който бързаше да избяга с усилено размахани плавници.

Какво диреше тук, край кораба?

Ученият приближи до корпуса. И откри залепената за него мина.

Искаха да ги взривят... Но защо, защо...

Той даде знак на доплувания Минчо, за когото знаеше, че е служил като подводен сапъор. Минчо щеше да се справи и с тази мина.

После се спусна подир беглеца. Силата му бе пословична. Нека най-сетне получише някаква полза от нея, а не само задявки. Плавниците му, цял метър, го понесоха устремно напред.

Атентаторът едва се забелязваше в синята далечина като размазано черно петно, по-право — размятаните му плавници, оттук подобни на уплашена траурна пеперуда.

Гонитбата продължи много, повече, отколкото се надяваше преследвачът. Оня се оказа не по-слаб плувец. При това, види се, страхът му придаваше нови сили. Знаеше какво заслужава, ако бъде настигнат.

Той опита да увлече врага си в дълбочината. Панчев го последва без колебание. Десет метра, петнадесет, двадесет... Още повече...

Луд ли беше тоя? С апарат като неговия не се слиза повече от двадесет метра. За да не се получи кислородно отравяне.

Или е добре трениран...

Морската пустиня изглеждаше замрежена в сиво-синкав дим. Всичко в един цвят, като прегорял черно-бял филм. Водната повърхност не се виждаше. Единствени мехурите от акваланга му издаваха къде може да бъде тя. А водата — мрачна и в същото време удивително прозрачна. Сред царящата наоколо тишина, нарушавана само от бълбукането на мехурите му, Панчев дочу някакво особено туптене.

Какво ли беше това?

И тозчас си отговори. Какво — пулсът на собственото му преуморено сърце!

Другият, убедил се, че не е постигнал нищо с тази уловка, се понесе нагоре.

Съвсем безразсъдно, без никакво спиране, без никаква декомпресия!

Или пък — не толкова безразсъден! Навярно имаха барокамера, където щяха да го оправят. А Христо Панчев, ако им паднеше, нямаше да оправят.

Не се подвоуми, продължи да го гони.

И скоро зърна над главата си дъното на чуждия траулер. И — изчезващия отвъд блестящата ципа на повърхността атентатор.

Какво трябваше да предприеме сега?

Застоя се на място поколебан. Цялото преследване губеше смисъла си.

През това време Минчо навярно бе обезвредил мината. Иначе, ако тя бе избухнала, Панчев би чул. Във водата звукът се разнася надалеч.

Вече се готвеше да се връща, когато съзря първата акула, която се носеше насреща му, сякаш грейнала с ореол в тъмната вода. Главата ѝ потрепваше в резки поклащания наляво-надясно, а по нейното тяло преминаваха видими нервни тръпки. Явно бе възбудена до краен предел. Пред нея прърхаше рояк от риби лоцмани.

По обичая си тя се завъртя около него, да види, да усети, да провери всичко, преди да нападне.

Панчев измъкна водолазния си нож. Но дори в сегашното си положение, почти беззащитен, не можа да овладее своето възхищение от зловещата хищница. Тя като че ли не плуваше, тя все едно течеше, струеше в празното, изящна и царствено величава.

Като пришълка от друга ера, каквато беше всъщност. Никога не бе откривал в действията ѝ каквато и да е логика. А навярно имаше логика, присъща на нея, акулска логика. Щом като съществуваше...

В съзнанието му сега властваше една мисъл. Безразсъдният страх превръща човека от достоен противник в лека плячка на хищницата. Трябваше да ѝ докаже, че е именно достоен противник!

Тя не го изчака.

Изведнъж, привидно съвсем безпричинно, акулата плесна с опашка и побягна.

Какво ли ѝ стана?

В следната секунда разбра. Не само очите, не само разумът — цялото му същество го разбра, сковано в леден ужас.

От синята бездна се зароди някакво апокалиптично видение, мрачен облак, който нарасна бързо.

Не можеше да различи нищо друго — само неговата огромност, но го позна. Не можеше да не го познае.

Древният кархародон! Ако не същият, с който вече се бяха срещали, то негов братовчед!

Не живо същество, а литнала базалтова скала, от която стърчаха като набучени колове трите ѝ перки: двете гръдни и гръбната, подобни на погледнат отгоре триножник. Облепена с безброй прилепала, сякаш обрасла със странни лишеи.

И тая литнала грамада, все едно зареян в космоса астероид, се разпука. Пукнатината ѝ скоро се превърна в черна пещера.

Панчев нямаше време да размисли, да прецени. Увлечен от водния поток, предизвикан от всмукването на огромната уста, той усети как въпреки всичките си усилия да се отклони, безпомощно потъва в зейналата пещера.

ЧЕСТНА СДЕЛКА

Ричард Маккреди, който обикновено понасяше всяка несполука в бизнеса с олимпийско спокойствие, този път едва се владееше. Направо изглеждаше побеснял. Защото вече не се отнасяше за обикновена търговия, за хиляди или за милиони; вече се отнасяше за живота му.

Първо — оня твърдоглавец Дюрер отказваше да работи, докато не му докарат глупачката Силвия. Второ — някаква банда беше отвлякла кораба с последната пратка тимуси. И трето — дърдорковците от Обединените нации, които почти никога не стигаха до единодушно решение, сега по чудо единодушно бяха подписали договор за опазване на акулите. Не помогнаха нито връзките му в деловите и в политическите среди, нито щедро пръснатите подкупи. Оказа се, че при съществуващата забрана за Маккреди ще бъде по-изгодно да купува на черна борса, отколкото да се опропастява с рушвети, за да си осигури законни доставки.

А цените щяха да скочат още повече. Щом има риск, трябва да се плаща и за него. Както е било по времето на „сухия режим“, когато спиртните напитки са се продавали на десеторно по-високи цени. Както се продават наркотиците, които, ако не бяха забранени, щяха да струват стотици пъти по-евтино.

Телефонът иззвъня. И се обади секретарката:

— Търси ви мъжки глас. Във връзка с „Утринна зора“. Да ви включва ли?

„Утринна зора“! Отвлеченият хладилен кораб!

— Веднага! — нареди той.

В следната секунда се чу гласът на Мануел Лопес:

— Мистър Маккреди, „Утринна зора“ е в мои ръце.

Не беше толкова трудно за милионера да се досети, че има насреща си изнудвач. Не шегобиец. И реши да се държи както подобава.

— Малко ще остане във ваши ръце! — отвърна той. — Докато си го взема. А вас ще тикна зад решетките!

Не разчиташе на полицията, повече — на своите платени покровители. Нали затова им отделяше като редовен данък част от печалбата си?

Мануел рече с уверен глас:

— Допускате ли, че не съм си изпитал, както трябва, работата? Че съм се впуснал безразсъдно в начинание, където при несполука мога да загубя главата си? Вашите юначаги, които натоварих на лодките, не ви ли обясниха, че съдбата ви е срещнала със сериозен партньор в тази игра?

Маккреди не отговори, премисляйки какво предстои да направи. Дали да извика със звънеца дежурния си телохранител, заместника на Дан, който да установи от кой телефон се води разговорът?

Но махна с ръка. Нямаше смисъл. Изнудвачът безспорно се обаждаше от обществена кабина.

Мануел запитва:

— Слушате ли ме?

— Слушам! — сопна се милионерът.

— Предлагам ви нелоша сделка. Ще ви съобщя местонахождението срещу десет милиона.

Маккреди изруга:

— Десет милиона! Да не сте луд?

— Не, мистър — отвърна оня оттатък. — Добре съм изчислил всичко. Решил съм от утре да заживея почтено. Като вас. И понеже не познавам алчността... Те ще ми стигнат. А вие, не се съмнявам, ще ми ги дадете. Защото иначе ще загубите стоката. Додето ме издирвате, тя ще се скапе. И аз ще загубя, то се знае, ама и вие няма да спечелите. Пък може би вашата загуба ще бъде по-голяма.

Маккреди съобразяваше трескаво. Впрочем в бизнеса, при всеки бизнес, това е най-важно. Убеден беше в доводите на изнудвача. Трябваше час по-скоро да получи тимусите, преди да са се развалили.

— Кажете конкретните условия! — отвърна той, отново овладял деловия си тон.

— Ето какво — натърти Мануел. — Първо — ще изтеглите десет милиона от банката. Ще ги сложите в херметично затворен сандък. Ще ги натоварите в изправна моторница, която ще оставите без никакъв човек на борда сред залива. Само това — другото е моя работа.

— А „Утринна зора“? — запитва Маккреди.

— Когато взема сандъка, след като го проверя и се уверя, че не сте ми устроили клопка. Чувате ли — никакви клопки! Аз имам начин да ви известя къде да го търсите.

Милионерът се усмихна криво.

— Прекалено доверие искате от мен.

— Нямате друг избор, мистър. Ако отказвате — край! Свикнал съм на бедност. Но вие... Вие какво ще правите без акулската гаранция?

Изнудваният се въртеше неспокойно на мястото си. Не отговаряше.

И Мануел добави кротко:

— На мен ми трябва милионите, не стоката. Аз, направо казано, не знам какво да сторя с нея. Тя струва пари само за вас. Бъдете сигурен, ще ви се обадя! Обаче повтарям, без клопки!

И заключи:

— Довечера! В шест! Насред залива!

Ричард Маккреди остана цяла минута неподвижен. Като зашеметен. Дали да приеме условията на този бандит? Или да опита някаква съпротива?

В кабинета влезе секретарката.

— Мистър Маккреди — рече тя, — по време на разговора ви извиках... когото трябва... Отвърнаха, че оня се обадил от улицата... Докато пристигнат, избягал...

Като истинска секретарка жената бе подслушала преговорите на шефа си. И бе проявила инициатива.

Маккреди поклати глава. Знаеше кога има смисъл да се бори и кога — да отстъпва.

— Моля, извикайте финансовия директор! — заповяда той. — И телохранителя!

На всеки от тях даде своите нареждания и въпреки че бе станало време за важно заседание, каза на секретарката да го извини с внезапно неразположение, а той остана в кабинета си.

През петнадесет-двадесет минути му се обаждаше ту единият, ту другият, за да докладват как върви изпълнението на нарежданията му.

Към пет часа финансовият директор предаде последното си донесение:

— Сумата, сто хиляди банкноти по сто долара с описани номера, поставена в непромокаем сандък, е откарана с моторница на определеното място.

— Благодаря ви! — прекрати разговора Маккреди и вдигна слушалката на радиотелефона, та да изслуша обясненията на телохранителя.

— Благодаря за стореното! — повтори и на него същите думи. — Отсега разчитам на вашата съобразителност. Но главно — колкото по-малко шум, толкова по-добре!

Още не свършил с този, на третия телефон се обади отново Мануел Лопес:

— Мистър, забелязвам раздвижване по пристанището и на летището ви. Несъмнено — не без ваше знание. Спазвайте условията! Иначе... Ако се случи нещо с пратеника, който ще получи парите, бъдете сигурен, че ще взривя „Утринна зора“! Навярно вече сте наясно — аз съм отчаян човек. За мен има само: или-или...

Сложената слушалка на другия край щракна.

Ричард Маккреди остави бавно и своята слушалка. Замислен. Не му беше толкова до парите. Тях той вече беше прежалил. Определил ги бе единствено да удължи, колкото може, живота си. Дразнеше го другото, потиснатото честолюбие, че е изнудван, че е победен от някакъв си...

А бе уверен, че оня ще изпълни голямата си заплаха. Тогава? Какво щеше да прави, докато чака браконьерите да му доставят нужното количество тимуси?

И той отново включи радиотелефона:

— Не предприемайте нищо! Изчаквайте до момента, когато аз ще ви нареда повторно! Само докладвайте какво става!

В шест часа и пет минути се позвъни.

— Мистър — обади се гласът, — току-що над лодката се застоя вертолет. По стълбичката слезе човек. После вертолетът се върна на сушата, а човекът подкара моторницата на изток. Какво ще наредите?

— Ето какво. Следете го с радар и самолет отдалеч, незабележимо! Да знаем всеки миг къде е. Установете какъв е хеликоптерът! И докладвайте!

След още петнадесет минути чакане същият глас докладва:

— Машината е частна. Наел я чужденец от латиноамерикански тип. Мексиканец навярно. Казал, че някой срязал въжето на яхтата му и течението я отвлякло. Пилотът го отвел там. Чужденецът му платил, поръчал му да го почака малко за всеки случай и слязъл. Побавил се в кубрика, проверил и мотора, след което му махнал с ръка, че е свободен.

— Значи непознат? И на вас?

— Напълно непознат, мистър!

— Добре! Бъдете готови за преследването, когато наредя!

— Един момент! — обади се повторно гласът. — Ново донесение. Моторницата е пресрещната в открито море от рибарска ладия. След това — изоставена сред вълните неуправлявана, а пък ладията с опънати платна свила на юг.

Вече се бе мръкнало съвсем, светлинните реклами заблестяха в умопомрачителната си феерия, прозорците на небостъргачите започнаха да светват и да гаснат като игра на побъркан електротехник, а изнудвачът все мълчеше.

Маккреди не би се учудил, ако въобще не се обадеше. Подготвен бе и за това. В играта или се печели, или се губи. Цял живот се бе разправял с такива: и извън закона, и закриляни от закона.

Разузнавателната му служба следеше курса на грабителя. Не го изпускаше радиомрежата на локаторите.

Чак към осем часа телефонът отново звънна. Отново Мануел Лопес:

— Проверих, парите не са фалшиви. Вие изпълнихте условието си. Изпълнявам и аз своето. „Утринна зора“ се намира в блатистия залив с координати...

Милионерът грабна стилото да ги запише тутакси.

Когато пак взе слушалката, мембраната бе замлъкнала.

Тогава той вдигна радиомикрофона.

— Започнете веднага преследването! При успех — премия двадесет процента!

Това правеше два милиона...

НЕПРАВДОПОДОБНО СПАСЕНИЕ

Всичко стана почти без участието на Панчев. Сякаш невидим режисьор бе ръководил този изключителен каскадьорски номер.

Човекът нямаше нито сили, нито време да направи нещо по свой избор. Заедно с всмукнатата вода той влетя в огромната уста на древния кархародон. Успя да зърне над себе си и под себе си само грамадните акулски зъби като наточени ножове на великанска сенокосачка. Беше светло. И изведнъж мръкна. Обгърна го най-непрогледният мрак. Чудовището беше затворило устата си.

В главата му не бе останала никаква мисъл, никаква цел, никакъв план. Само един див, неподозиран нагон за живот. Ужас — когато инстинктът за самосъхранение се вижда обезумяващо безпомощен.

И в същия момент го оглуши някакъв гръм. Отхвърли го напред.

Мигновено си даде сметка. Чудно, как бе могъл да прецени това, в такова отчаяно състояние! Зъбите на акулата, докоснали балона със сгъстен въздух на акваланга, го бяха пробили. И през дупката сега излиташе въздухът под налягане сто и петдесетина атмосфери. И го тласкаше напред като ракета, обгърнат от облак клокочещи мехури.

Този неочакван взрив, точно в устата му, смути чудовището, наруши реда на гълтателните му рефлексии. Целия му ред.

Изведнъж Панчев съзря в черната бездна една светла пролука, все едно амбразура в мрачен замък.

Хрилните цепнатини!

Като светкавица в неговото съзнание се мярна споменът за онова, което бе прочел неотдавна. Преди години огромен рифов костур, тежък половин тон, нагълтал непредпазлив бисероловец. Но той не изгубил самообладание и се измъкнал през хрилете му.

Хрилете — последна надежда в пълната му безнадеждност!

Със сетни сили Христо Панчев се метна натам. Ала за беда проходът се оказа прекалено тесен за едрата му снага, пък и с акваланга на гръб.

Усетили чуждото тяло, хрилете се размърдаха. На нещастния човек му се стори, че бе попаднал в режещия барабан на силажокомбайн.

Нямаше друг изход. Христо моментално откачи ремъците на дихателния апарат, а понеже липсваше каквато и да е възможност да отмахне зад главата си двата въздушни шланга, с рязък замах на ножа ги срязва. И се изсули напред.

Миналата година бе опитвал да се промуши през дупката в постницата на свети Иван Рилски. Безуспешно, то се знае.

Сега успя. Тая дупка не беше от камък, ами жива, гъвкава плът. При това вече се отнасяше за живота му, а не за предпазване от присмеха на колегите.

С ръце, с крака водолазът се изхлужваше все по-навън и по-навън. Обаче лишен от живителните глътки на акваланга, почваше да се задушава.

Докога ли щеше да издържи? Дали нямаше да се удави, вече полуизмъкнал се от тая мека, но коварна примка?

Досега не смееше да употреби ножа, да не дразни и без туй раздражения исполин, който се мяташе тревожно наляво-надясно.

Повече не можеше да чака. Той заби оръжието си в нежната плът на хрилете. Развъртя го. Тъмен кървав облак го обгърна изведнъж.

Наистина стана точно това, от което се боеше. Хрилете се сгърчиха, притискайки бедрата му като менгеме. Стори му се, че натрошиха таза му.

В следната секунда се отпуснаха. Човекът се измъкна от хрилната цепнатина и почти задушен, полумъртъв, се стрелна към повърхността.

Ето я! Още малко, още съвсем малко! Тя се гънеше нейде горе като изтъкана от брилянтени нишки.

Толкова желана! И сякаш недостижима!

Никога не бе мечтал тъй жадно за родния въздух, никога не бе искал тъй стръвно да се освободи от водната стихия. Никога...

Най-сетне главата му отскочи над повърхността. Дробовете му, полуотровени от набрания въгледвоокис, шумно поеха дъх.

Веднъж — дважд — три пъти — четири...

Ето защо китовете пухтят така, когато изплуват.

Дишаше, дишаше, без да се замисля, забравил, че заплахата е все още редом.

Тогава чу, по-право усети шибашците край тялото му куршуми. Погледна. И видя наредените по борда чужди моряци, видя насочените в него дула.

Той размаха ръце, завика нещо. Ругаеше ли, умоляваше ли?

Трябваше да се гмурне под водата, за да се предпази от стрелбата. Трябваше! А нямаше сили.

Въпреки това се гмурна.

И тозчас застина в ужас. При борбата в тесния проход на хрилете не бе свалил маската си. И сега забеляза налитащата повторно исполинска хищница. Явно разгневена, още по-настървена отпреди.

Зърна как отново се отваря устата ѝ, безпощадна, злокобна, като черна дупка в космоса.

Вече нямаше сила да се бори повече! Никаква сила!

И никаква воля за съпротива!

Да става каквото ще...

Но чудо! Чудовището внезапно трепна, сякаш спънато от невидима мрежа. После зави встрани, зави като тровава подводница. Покрай човека се източи огромното му тяло, прорязано от петте хрилни цепнатини, из една от които продължаваше да се вее като розов воал кръвта от получената рана.

После — гигантската крива опашка.

И... Нищо... Безподобната синя пустош...

Панчев изплува за въздух, готов да опразни дробовете си още под водата като делфините, а на повърхността само да вдъхне и отново да се гмурне.

Обаче видя, че никой от борда не насочи насреща му пушката си. Стояха и го гледаха изумени.

Докато той се чудеше какво да стори — та нали „Сирена“ беше тъй далеч? — до него приближи спуснатата от чуждия кораб лодка. Два чифта ръце го извлякоха вътре, където Панчев се просна на дъното, изгубил съзнание.

Събуди се в някаква необичайна обстановка. В нещо като цилиндър, в който светлината проникваше през грейнало кръгло прозорче.

Какво ли беше това?

И тозчас се досети. Декомпресионна камера!

При бързото му изплуване от дълбините разтвореният в кръвта му азот бе кипнал като отпушена бутилка шампанско. И от плъзналите по кръвоносните му съдове мехурчета можеше да получи опасна газова емболия. Парализа, дори смърт...

Декомпресионната камера, възстановила налягането, при което той бе прекарал толкова време под вода, щеше да позволи на азота да се отдели от кръвта му бавно и да предотврати пораженията от кесонната болест.

Но кой го бе поставил тук, кой се бе загрижил толкоз за него?

Телефонът до главата му звънна. Машинално Панчев поднесе слушалката към ухото си.

— Как се чувствате? — обади се оттам някакъв глас на чист български език.

Странно! Кога пък бяха сварили да го пренесат на „Сирена“? Помнеше, че бе изгубил съзнание в неприятелската лодка.

Тогава видя през илюминатора човека, който говореше с него. Познато лице, ала не от екипажа на „Сирена“!

Кой ли беше той?... Кой... Кой...

Дали не е онзи „симпатяга“, който го бе повикал на траулера си уж да се съветва относно мора по рибите и който го бе напил до безчувственост... А след това ловците на акули започнаха да примамват плячката си със сигнала, открит от Христо Панчев...

Нямаше съмнение, той беше. Но българският език? При първата им среща разговаряха на английски.

— Откъде знаете езика ми? — запита биологът.

Оня отвън се усмихна с кисела гримаса.

— Та аз съм българин... Като вас...

— Тогава... Защо... — Вече нямаше причина да бъде толкова внимателен. — Защо искахте да ме убиеете?

На това Дан отвърна:

— Изкарвам си хляба, господин Панчев.

— А няма ли друг начин?

— Няма! — тросна се Дан. — За такива като мен няма. Или ще изпълняваш всичко, което ти се възложи, или мри от глад! Че и по-лошо...

Биологът не схващаше нещо.

— Тогава защо не ме оставихте да загина? Защо ме спасихте? Та чак и в барокамерата...

Дан сви устни.

— Сам се питам: защо? А не можех другояче. Не можах. Сърцето ми не даде. Отпреди бях разбрал, че сте българин. Но заповедта си е заповед. Пратих човека да минира кораба ви. Впрочем да си го знаете — заради вас, не заради друго. Много бърбите — за тия акули... И пречите... Пречите много на някои, които са силни. И искат да ви запушат устата...

Дан се озърна неволно.

— Мога да говоря спокойно с вас. Тук никой не владее езика ни, никой няма да ни подслушва. Осъден сте, да знаете... Вие подгонихте сапъора ми. Какво трябваше да сторя? Със звуковата примамка повиках акулите. И дойде онова чудовище... Невиждано... А вие успяхте да му се измъкнете... Как... По какво чудо? Хората ми, както се полагаше, почнаха да стрелят по вас. И щяха да ви пратят на дъното... Ако не беше езикът, тоя език — родният... Дето ти къса сърцето... Все сред чужди... И изведнъж думи на родния език... Викахте нещо: „Помощ! Мръсници!“... Български думи, българска реч... Не устоях. Спрях стрелбата. И пуснах акулското плашило... Ето, това е...

Панчев премисляше. Досещаше се какъв може да бъде сънародникът му, който се захваща с такива задачи.

— Но вие? Вие какво правите? Като ви е толкова неприятна работата, защо не се върнете? Даже с мен сега...

Дан поклати глава.

— Не може! Хем ме е страх, хем и заради другото. От честолюбие. Всички знаят, че съм богаташ тук. А да се върна? И да разберат, че съм ги мамил. И майка ми. И баща ми. Не... Няма да стане... Избягах — да забогатя. А пък умеех две неща: да карам трактор — в стопанството, и танк — във войската... Получих награда — екскурзия за отличници трактористи. И не се върнах. Смятах, че тук само мен чакат... Веднага... На тепсия... И то скъпо платена работа... Вила... Мерцедес... Лукс... А то? Отидеш тук, почукаш там... „Какво умеете?“ — питат. „Карам трактор“... И пак поемаш по нови врати... Тук фермерите сами си карат тракторите. Или жените им, децата им... Но виж, като танкист намерих място... Пратиха ме в Индокитай...

Какво съм преживял — аз си знам. Обаче оживях. Върнах се от ада. Научил още нещо — да убивам...

Дан махна с ръка.

— Защо ли ви занимавам с моите работи? Я си почивайте!

— Не, не! — подкани го Панчев. — Продължавайте! Такава съдба!

— Това не е съдба, ами проклятие! — изфуча Дан. — В България бях Йордан, няма да си кажа презимето, няма да издам и откъде съм. Тук станах Дан... Върнах се от войната с малко парици. Отворих бензиностанция. По точен ценоразпис. А цената на бензина скочи. Нали знаете как си играят с тия цени: и производители, и спекуланти... Фалит! То било толкова просто! И — отново на улицата... Тогава ме среща един и пита: „Без работа?“. Кимам. „Добър стрелец?“ Пак кимам. Най-сетне намерих работа. Те-ло-хра-ни-тел! На чорбаджиите. Пазя и тях, и парите им. Всъщност — наемник на ония, дето обират парите им. Такова е кръвообращението на парата. Бизнесменът я изсмуква от дребосъка, бандитът я измъква от бизнесмена. И я пропилява сред дребосъка. После отново... Ако не се числи към силна банда, никой телохранител не би опазил „обекта“ си. Какво е единицата, та и най-отчаяният юначага, какво са десет такива юначаги срещу цяла банда? Ясно ли ви е вече? На такива като мен възлагат всякакви задачи. И такава като днешната. Цупиш се, не цупиш се — ще слушаш. Защото иначе...

— А родителите ви? — прекъсна го Панчев.

— Клетите! Пращам им всеки месец снимки: ту съм в ранчото си, ту в мерцедеса си, ту с жена си, ту с децата си... То се знае, все чужди, само за случая. Да се радват клетите, да не знаят. По-добре да не знаят... Затуй крия и своето име...

Той въздъхна тежко.

— Ех, братко! Да знаеш... Само да знаеш... Дойде на турне български ансамбъл... С песни, с хора, с ръченици... Разплаках се в салона... Аз — да се разплача! Два дни подир това съм плакал... По-добре да не знаеш...

И преглътна, свъсил вежди, помрачнял, затворил се отново в мълчанието си.

Христо Панчев запита:

— Ами аз? Какво ще правите с мене?

Дан се сепна.

— Че знам ли? Заповядано ми бе да ви убия. Не успях. Нямам друг изход — ще ви отведа със себе си. Нима мога да ви върна на кораба ви? И да се разбере кои сме, да се вдигне шумотевица?... Те навярно ви смятат за загинал. А какво ще стане с вас — ще реши шефът. На него пречите, не на мен... Ако зависеше от мен...

Не довърши.

— Сега кротувайте! Да се оправите! Не мислете за бъдещето, както и аз се научих да не мисля...

ПОДПАЛВАЧИ

Джордж Маккреди се бе смаял какво да предприеме. Падежът на проклетите заеми приближаваше. Безпощаден като смъртна присъда. Ако длъжникът не успееше да се добере до нужните десет милиона, по-добре... По-добре да скочеше в океанариума на острова, където чичо му започна да развъжда акули, след като международният комитет забрани избиването им в океана.

Банките ставаха все по-безпощадни. Тия сухоземни хищници подушваха затрудненията и не искаха да помогнат, не искаха да рискуват, когато имаше толкова по-сигурни, по-прилични и по-кредитоспособни предприятия.

Оставаше само чичото — този стиснат чичо, по-безчувствен от всяка акула. Колко пъти му бе подмятал клетият племенник, колко пъти направо го бе молил. И все напразно. Веднъж дори се бе изпуснал да му подметне:

— Та нали след тебе всичко ще остане за мен? Защо не ми дадеш част от това, което ми се полага, сега, а не тогава, когато ще бъде късно?

В отговор проклетникът се бе ухилил ехидно.

— Ако държиш да станеш човек, разчитай на себе си! Аз не съм разчитал на никакъв чичо да ми разчиства пътя.

И толкоз! Само тая дълбокомъдрена сентенция! И нито цент за прибавка!

А не беше некадърник Джордж, знаеше го; не беше и прахосник, нито комарджия, нито развратник. Просто неудачник. Не му вървеше и туйто... Щом не върви... Инак толкова му се искаше да се издигне, искаше да направи и той нещо, да се покаже също достоен за фамилното име. Нима старият Ричард бе действал винаги според закона? Шушукаше се, че по време на войната доставял лекарства на противника. От Родезия в разрез с наложените ограничения изкупувал билки — суровина за някакъв медикамент. Да не говорим за

доставките към всяка страна, която се обади, безразлично дали е приятелска, или враждебна.

— Това са лекарства! — бе отсякъл веднъж чичо му гордо. — Не толкова бизнес, повече хуманност... Не е търговия с оръжия...

Хуманност! У чичо му!

Та и сега. Въпреки международната забрана за лов на акули Ричард Маккреди продължаваше да изкупува хрилете им. На черна борса. Само че по-скъпо...

Джордж очакваше важен разговор.

И ето, телефонът иззвъня.

Той вдигна нетърпеливо слушалката.

— Мистър Джордж Маккреди? — запита някакъв глас, познат глас, не този, който очакваше.

— Същият! — отвърна разочарован Джордж.

— Насреща е Дан — прозвуча в слушалката. — Знам, че се надявахте да чуете друг. Но той е възпрепятстван...

Какво искаше да каже тоя нахалник? Тоя пълномощник на бандитите?

Смътно подозрение прониза съзнанието му. Нима...

— Мистър — продължи да предава мембраната, — ние ги заловихме...

— Кого сте заловили?

Вече знаеше кого. Още от първата дума се бе досетил за станалото.

А смяташе, че е подредил всичко, както се полага. Смяташе. Ама кога на неудачника може да провърви?

Беше го приел за добър знак. Помислил, че съдбата, тази мръсница, веднъж поне му се бе усмихнала.

Случайно се бе оказал при секретарката, когато бандитът съобщаваше по телефона местонахождението на отвлечения хладилен кораб. И секретарката, която явно не скриваше симпатиите си към него, му продиктува координатите. Да си ги запише. За всеки случай. Без и той да знае тогава за какво са му притрябвали.

Но щом излезе на улицата, още не седнал в автомобила, се досети каква възможност му предоставяше съдбата.

Ако изчезнеха тия акулски хриле, доктор Дюрер нямаше от какво да извлича лекарството си. И чичо му, ще не ще, трябваше да се

примири със своята участ. Да се приготви за срещата със свети Петър. Да се махне от тоя свят, в който се бе вкопчил със зъби и нокти.

Трябваше да избърза, да превари хората на чичо си!

Познаваше двамина тъкмо за такава работа. Когато преди време ги бе подканял да премахнат стария, те решително бяха отказали. Бояха се от електрическия стол. Ала щом не ставаше дума за убийство, виж, това можеше...

Намери ги тозчас и ги изпрати със самолет на определеното място. С една-единствена задача, нищо повече. Само да плиснат в хладилника бензин. И да го запалят. Само хладилника...

— Мистър — сепна го отново гласът на Дан, — не ви чувам.

Джордж се бе поовладял малко.

— Кажете, Дан! Колко искате за дискретността си?

Не се и съмняваше, че телохранителят го изнудва.

— Аз ли? — обади се оня. — Нищо не искам. Просто да ви известя, че сте се свързали с най-долните негодници. Нито за работа ги бива, нито да мълчат. Като ги пипнахме, веднага посочиха кой ги е пратил.

— Не се и съмнявам — изръмжа Джордж и повтори: — Кажете колко искате...

Дан отвърна:

— Нищо! Само това — натоварен съм да ви предам нещо. Чичо ви, мистър Ричард, моли, ако имате възможност, да го посетите. Той сега не е тук. Ще ви чака на острова. Нали знаете, където развъждаме акулите... Само това! Да го посетите! Дочуване!

Мембраната щракна и заглъхна. Разговорът беше приключил. А Джордж продължаваше да стиска в ръка слушалката. Потресен. Озлобен.

Тая мръсница — съдбата! Още един път се подигра с него... Тъй безсрамно...

Защото знаеше: Ричард Маккреди не прощаваше...

ОПИТНО ЗАЙЧЕ

Ричард Маккреди долетя на острова си с двойно намерение. Хем да получи поредната доза сквалотимузин от Жан Дюрер, когото беше докарал тук уж да укрепи разклатените си нерви — но повече в изгнание заради опита му да предупреди българското представителство; хем да види как вървят работите по химическия синтез на хормона и да поговори с пленения български учен, който му бе създал толкова грижи и който, както изглежда, можеше да му създаде и други, по-големи.

От самолета се запъти право към личната лаборатория на учения, която бяха пренесли ведно с него на острова.

Доктор Дюрер го посрещна още при влизането с упрек.

— Няма ли каквото и да е сведение за Силвия?

Милионерът не отговори. Не беше свикнал да се обръщат към него с такъв тон. И то — някакъв негов служител. Направи се, че не го чува, и се зае да разглежда с изпитателен поглед залата.

— Кога очаквате резултат от вашата работа, докторе? — запита Маккреди на свой ред, научен той да пита, не — него.

Жан Дюрер също не отговори, а повтори въпроса си:

— Има ли сведения за Силвия?

Милионерът продължи странния разговор с нов въпрос:

— Какво си въобразявате вие? Че ще търпя безкрайно своенравието ви? Синтетичният препарат ми е нужен час по-скоро. Естествен вече не постъпва. Кога ще го получите?

— Защо не ми споменавате нищо за Силвия? Да не е мъртва? Кажете! Не мога да работя в такава тревога. Не мога, разберете! Знам, остава ми малко, съвсем мъничко, една крачка може би. Но не съм годен да я направя. Съзнанието ми се опразва, щом стигна до тая крачка. Ясно си представям цялата огромна молекула на сквалотимузина. И съставните ѝ елементи, и броя на отделните атоми. И двата основни компонента, като нейни две половинки. Само едно не

мога да открия — как са свързани. Къде? Посредством чия валенция?... Кажете ми нещо за Силвия!

Милионерът намръщи вежди.

— Избягвам израза: „Не знам!“. Обаче си е така. Ако беше жертва на престъпници, хората на Дан щяха да я открият. Те познават способите на своите колеги.

Нямаше защо да крие повече това. На доктора безспорно всичко му беше ясно.

— Безпомощни са да се оправят в постъпките на една... — искаше му се да каже „неуравновесена“, но се сети навреме. — Една капризна жена... Нищо, съвсем нищо...

— А защо ме държите тук като затворник? Защо не ме оставите сам да я търся?

Маккреди се усмихна, сякаш не беше чул последния му намек.

— Защо ме карате да мисля, че тъкмо вие съзнателно сте я отстранили? Та да не дели с вас и без туй вече дефицитния препарат. Дори такива работи започват да ми минават през ума...

Милионерът отвърна кротко, нещо рядко за него:

— Вие не сте затворник. Докарахме ви тук, за да ви предпазим от шайката, която възнамеряваше да ви убие. Не мога да позволя това — да ви изгубя.

Съзнаваше, че ученият не вярва на подобна басня, но се забавляваше с безпомощния му гняв.

— Тогава защо ми забранявате да се срещам с другия пленник?

— С кого?

— С българина Христо Панчев.

Милионерът поклати глава.

— Не бива! Лошо влияние оказва той върху вас.

— Панчев е учен. И аз искам да поговоря с учен. А това, че понякога сме на едно мнение, е нормално. Истината е една. И истинските учени рано или късно стигат до еднакви заключения.

— За екологичната катастрофа ли?

— Тъкмо за нея! Панчев само насочи вниманието ми към тоя проблем. Повече не беше нужно. Той е вече главната причина за желанието ми да получа синтетичния препарат. Не да спестя милионите ви...

— Благодаря за откровеността!

— Знаете ли каква е разликата между животните и човека? Единствената. Не разумът, не речта. Само това, че животните не са в състояние да нарушат природното равновесие. Като човека. Като вас и мен. Все за тия неща си мисля напоследък. Не е ли човекът за цялостната природа онова, което е ракът за организма?

— Оставете тези проблеми! Говорим за препарата.

— Точно за него! Защото именно той причини цялата катастрофа. Спомняте ли си какво казва Шилер: „Природата е винаги съвършена, ако за беда в нея не е стъпил човекът“. А Гьоте възкликва: „Природата е винаги права!“. Прави ли сме ние тогава да нарушаваме реда ѝ?

Милионерът опря юмруци в масата.

— Прав съм аз! Не ме интересува нищо извън мен! Светът съществува, докато съществувам аз, субектът, който го възприема. Изчезна ли аз, няма какво да възприемам. Значи и светът е изчезнал...

— Философия на най-елементарния егоизъм! — изпусна се да изрече мислите си Дюрер. Но не спря. Беше започнал. — Философия на канибала: „Какво е добро? Да те изям аз. Какво е зло? Да ме изядеш ти!“.

Маккреди се владееше добре.

— Както изглежда, вие сте алтруист. Както изглежда, за мен, за цялото човечество извлякохте сквалотимузина — не за Силвия, което ще рече, за вас...

— Укорът ви е напълно основателен. И аз го приемам. Но същността не се променя. Алтруизмът не е мое изобретение, нито на религиите, нито на моралистите. Той е изобретение на самата природа, един от лостовете на еволюцията. Само такава животинско стадо оцелява, в което членовете му са годни на саможертва, за да оцелее стадото.

— Кой твърди това?

— Науката.

— Науката чрез устата на своите жреци. А помните ли един куриоз? За Аристотел, който твърдял, че мухата има осем крака? Аристотел, който до немного отдавна е бил неин главен жрец. Чийто авторитет не е оспорван хилядолетия...

Дюрер се изправи.

— Въпреки вашата ирония вие разчитате пак на тая наука, за да живеете.

— Точно тъй! Искам да живея! И вие сте длъжен да намерите средство за това! Синтетичният препарат ми трябва, преди да е пресекнал притокът на акулски тимуси. Вие на всяка цена трябва да го получите по-рано...

Ученият вдигна рамене.

— Не мога! Безсилен съм.

— Ще можете! — натърти милионерът.

— Не мога! Докато не издирите Силвия, няма да мога!

Ричард Маккреди удари по масата.

— Какво — изнудвате ли ме?

И впи в него поглед.

— Последно предупреждение! Искам формулата, искам рецептата... Иначе... Насила ще ви принудя... В състояние съм...

И излезе разгневен навън.

На път към постройката, където беше затворен другият му пленник, мина покрай пространната лагуна, насечена с бетонни прегради на множество басейни, в които се стрелкаха плавниците на уловените акули. За всяка възраст и големина — отделен басейн. Срещу канибализма. Да бъдат с еднакви размери. От най-малките, току-що излюпени или родени, до най-големите, готови да снесат яйцата си или да родят рожбите си, които веднага щяха да бъдат преместени в специалните „акулски детски ясли“.

Отвъд лагуната започваше морето. Тихо и блестящо като атлазено покривало. Едва се усещаше кадифеният полъх на бриза. Вълните приплясваха кротко върху белия пясък. И всяка от тях изплиташе върху него своя неповторима дантела, заличавана лекомислено от следващата вълна.

Маккреди седна на пейката пред къщата и нареди да му доведат българина.

Щом го видя, той неволно се озърна да провери дали телохранителите са на техните места. Само са помисли: „Наистина балканска мечка!“.

А го приветства учтиво:

— Заповядайте, мистър Панчев! Седнете да си поговорим!

Пленникът сви рамене и седна.

— Впрочем има един-единствен въпрос, по който следва да говорим. Защо съм тук? И какво искате от мен?

Милионерът се облегна назад.

— Въпросите ви са кратки, но се нуждаят от дълги обяснения. За да ги съкратим малко, се налага и аз да ви попитам нещо... Вие защо ми пречите?

— Аз! — Панчев се учуди искрено. — Който ви виждам за пръв път...

— Да, да! — кимна Маккреди. — Тъкмо вие! С вашата упорита борба срещу лова на акули.

Биологът почна да се досеща.

— Охо! Каква била работата! Преча на бизнеса ви.

— Не, млади господине! Не на бизнеса. Направо на мен. Искате да ме убиете.

— Какво говорите? Чувате ли се?

— Много добре! Трябва и вие да го чуете! Ако щете, наречете го изповед. Да сме наясно. Аз съм болен от рак. И само веществото, извлечено от акулите, ми продължава живота. Спра ли да ги унищожавам, това значи да се самоунищожа аз.

Панчев го изгледа смутен. Не бе очаквал такъв обрат. И се мъчеше да се ориентира в сложната плетеница от въпросителни, която омотаваше съзнанието му.

Наистина прав ли беше той, Христо Панчев, да попречи за лечението на един човек? И прав ли беше пък този човек да съсипе заради няколко години повече от своя живот цял животински разред? Кое беше по-ценно: един човек или толкова животни? Ами и другото — не само акулите?

И той подметна:

— Не се съмнявам, че знаете съображенията ми. С намаляването на акулската популация нарасна смъртността на рибите. Вие предизвикахте цяла екологична катастрофа...

Милионерът го прекъсна:

— Моля, омръзна ми вече тая екологична истерия! Става дума за някакви си примитивни твари...

Българинът поклати глава.

— Примитивни! Това е равностойно на прости, а „простото“ пък е равностойно на „гениално“. Така „просто“ ги е устроила природата.

Смятаме ги за низши риби. Но мнозина не са съгласни. Аз също. Хрущялът е по-късно изобретение на еволюцията. За олекване на тялото. Размножението им е по-съвършено — предимно живо раждане. А мозъкът им превишава мозъка на рибите, та дори на земноводните и на повечето влечуги.

— Още по-зле! — обади се Маккреди. — Значи са по-опасни. Ей това правя между другото аз — отървавам човечеството от един ужасен хищник. Даже паметник трябва да ми издигнете, че съм спасил толкова корабокрушенци и плувци от тая зъбата напаст. Тоя кошмар на океана...

Панчев отвърна веднага:

— Известно ли ви е колко души загиват от акули? От пет милиона къпеци се, от пет милиона влезли в морето, пострадва от акула само един. Шансът е колкото да бъдеш ударен от мълния. Годишно няколко десетки души. А колко биват прегазвани от автомобили?

— Специалността ми не е статистика.

— Ще ви кажа аз. От началото на нашия век, когато се е появил, автомобилът е избил или осакатил около двадесет милиона души! Или средно за година повече от двеста и петдесет хиляди! Като числото расте застрашително, обаче не го наричаме „кошмар“. Дори смятаме живота си невъзможен без него. Без този истински убиец, прикрит зад своя блестящ лак. Да не говорим за газовете, с които ни трови всяка минута...

Милионерът го гледаше с присвити очи.

— Противник на прогреса?

— Ако автомобилът олицетворява прогреса.

— Прогрес значи технизация.

Панчев сви устни.

— Не само това. Човекът е частица от биосферата, нейно произведение. А сега се създава нова среда, да я наречем техносфера. Там обаче не е неговото място, там е място за работи, не за хора. Вие споменахте за паметник. Наистина трябва да изградим такъв, но друг — паметник на съвременната ера, Хеопсова пирамида, хиляди Хеопсови пирамиди от захвърлени бутилки, изтърбушени консервни кутии и пластмаси...

— Драги Панчев, всичко това е многократно повтаряно. Да призная, омръзнаха ми тия еколози, които вече печатат некролога на човечеството.

— Ако хората с власт, като вас, не го разберат навреме, действително ще има нужда от такъв некролог. Само че тогава няма да има кой да го разлепи.

Маккреди рече:

— Няма да спорим. Това е ваша специалност, моята е друга.

— Напротив! — разгорещи се Панчев. — Сега всеки културен човек, пък и некултурен, е длъжен да знае какво е „популация“, „биоценоза“, „екологично равновесие“...

Милионерът скръсти молитвено ръце.

— Изглежда, така ми е писано днес — все да ме поучават!

Биологът натърти:

— Говоря най-вече за специалистите небиолози, защото те нанасят най-голяма вреда на природата. С подобряване на жизненото си равнище човекът влошава околната среда. Още Леонардо го казва: „Ще падне на земята голяма част от дърветата. Нищо няма да остане неунищожено и неразвалено“. И ето ви един пример: за вестник със стохиляден тираж е нужен годишният прираст на пет-шест хиляди декара гора. А не може ли това, което пишат едновременно всички вестници, да се съобщи по радиото или по телевизията? Та да не се сече гората, доставчикът на кислород за планетата. Маркс казва...

— Я зарежете вашия Маркс!

— Нищо няма да ви стане! Чуйте го! „Ако се развива стихийно, културата оставя след себе си пустиня.“

— Дори да е така — отвърна по-примирено милионерът. — В случая не е засегната цялата природа, ами някакви си хищни риби.

Събеседникът му възкликна:

— Че кое ли животно вече не се нуждае от защита?! И като че ли най-вече човекът — да бъде защитен от него самия. Щом като говорите тъй, значи, за жалост, не сте разбрали за какво е ставало дума досега. Вие изстребвате акулите, като последица на което измират рибите. А няма ли риба, гинат от глад хора — стотици, хиляди, милиони хора...

Домакинът махна с ръка.

— О, хората! Те няма да се свършат, бъдете спокоен! Всеки ден ни донася петдесет хиляди нови гладници. Преди осем хиляди години

е имало пет милиона хора, преди три века — петстотин милиона, днес — повече от четири милиарда. Ако продължава така, през двадесет и първи век броят им ще стане безкрайност. Ще се раждат само за да умрат тозчас от глад.

— Значи и вие — статистика!

— Защото е във връзка с бизнеса ми. Длъжен съм да зная вероятните си клиенти. Но, драги, ние се отклонихме от главния въпрос, който възнамерявах да обсъдя с вас.

Биологът неволно се сви в очакване на коварен удар.

— Първо — рече Маккреди, — да ви благодаря за акулската примамка!

Панчев сумтеше гневно. Чувстваше, че му се подиграва. И като го гледаше, му идеше да го цапардоса само веднъж. Ала телохранителите уж съвсем небрежно се разхождаха зад тях.

— Второ, благодаря ви и за идеята да развъждам акули, а не да ги ловя. Това правя и аз. Погледнете „рибарника“ ми! Моите спасители! Произвеждам си ги тук. Вече няма нужда да ги гоня из моретата. Значи обвиненията ви отпадат.

— След като ги унищожихте — сопна се Христо Панчев.

Маккреди наведе виновно глава. Явно ирония.

— Необходимо беше. Всеки има право да се бори за живота си. Върша го от крайна необходимост. И никой юрист няма да ме обвини. Всъщност, драги, това, което правя, е опит, един грандиозен опит. В името на прогреса, за доброто на милионите раково болни, за днешните и за утрешните. В действителност аз съм „опитно зайче“. Върху мен се провежда един изключителен експеримент. И вие, ученият, опитвате да попречите на този експеримент...

Той положи дружелюбно десница връз рамото му.

— Мистър, защо искате да воюваме? Защо не си подадем ръка да го изведем докрай? Няма да съжалявате, аз плащам пребогато.

Панчев усети как лицето му пламва. Сякаш от плесница. И би смазал с пестниците си тоя, който му отправяше такова предложение, ако в същия миг и двамата телохранители, по професионален усет, не се бяха приближили съвсем.

— Какво! — направо изръмжа той. — Кражба на мозъци, така ли?

— Може ли да се говори за кражба, когато „откраднатият мозък“ ще бъде позлатен? Ще ви позлатя, мистър. Само дайте съгласието си!

— Съгласие? Но аз даже не знам за какво!

— Съвсем просто. Едно малко опровержение, една самокритика, че досегашните ви заключения относно причините за рибените пандемии са се оказали погрешни.

Панчев свъси вежди.

— Дори да го оповестя, вече няма значение. Всички са убедени в правотата ми. Обаче аз няма да го сторя. Няма да плюя върху лицето си.

Маккреди извади вестник. И му посочи очертаното с червен молив съобщение:

„При проучване биологията на морето е изчезнал българският учен Христо Панчев. Двудневните претърсвания на района не са дали никакъв резултат, поради което същият може да се счита за загинал“.

— Виждате ли? — натърти милионерът. — Всички са приели, че сте загинал. Вие още не сте, още сте жив... Но ако упорствате и не се съгласявате с предложението ми...

Не довърши, а поклати тъжно-заплашително глава.

УМИШЛЕНО КОРАБОКРУШЕНИЕ

Мануел Лопес не си правеше илюзии, че ще го оставят безнаказано да се измъкне с десетте милиона в сандъка. Затова бе избрал този бърз риболовен платноход, наемайки го с лъжливо обяснение срещу неголяма сума. Шкиперът му може би се досещаше, че сделката не е чиста; че навярно го замесват в някаква контрабандна история, но нямаше право на избор — риболовът вече не носеше доходи. Пък имаше и друго — от памтивека не е съществувала особена разлика между моряк и контрабандист, та и пират. Ето защо Лопес бе организирал акцията си така, че да използва цялата нощ за заличаване на своите следи.

Отначало пое на юг. При пълна тъмнина и загасени всички опознавателни светлини след час сви право на запад, където го чакаше старият му торпедоносец. Разплати се с шкипера, прибра си сандъка и съучастниците, после завъртя кормилото обратно. А риболовецът съгласно уговорката продължи по същия курс да заблуди вероятните преследвачи. Шкиперът смяташе, че такива могат да бъдат единствено полицаи, ама от тях не се боеше, тъй като вече нямаше нищо подозрително на борда.

Мануел Лопес не предвиди само едно — че когато го настигнат бандитите, рибарят ще се уплаши от тях повече, отколкото от полицаите, и ще издаде целия му замисъл.

Той промени още веднъж посоката — пак на юг, по-далеч от местопрестъплението. И едва на зазоряване, когато утринният здрач над хоризонта превърна морето в разлюлян живак, поуспокоен, реши да се прибере в своята каюта, да си отспи след толкова преживени вълнения. Заслужаваше си го.

Тогава вахтеният от мачтата изкрещя:

— Два катера! Откъм левия борд!

Мануел насочи натам далекогледа. И ги видя. Те се носеха с пълна скорост към него, вдигнали с вълнорезите си две водни вълни като бели крила и повлекли подире си дълги шлейфове от пяна.

Той притича до командната рубка, разсънил се начаса, и изкрещя в разговорната тръба:

— Пълен напред!

Катерът се разгърси от прибавените обороти и досущ като изпуснат кон се хвърли напред.

— Тридесет градуса вдясно! — заповяда капитанът на кормчията.

Там след двадесетина мили щеше да се покаже брегът. А той го познаваше, тъкмо там се бе родил, знаеше на пръсти всичките му плитчини и подводни рифове. Трябваше да опита това, друго не му оставаше — да ги вкара в лабиринта, който навярно не бяха проучили така добре като него. Убеден, че нямаше изгледи да се състезава с тях в бързина.

Разгърсван от мощните си двигатели, катерът се подхвърляше над вълните, като отмяташе встрани огромни водни маси, сякаш гигантски плуг ореше някаква фантастична изумрудена целина.

А ония зад него го настигаха бавно, но уверено. Нарастваха видимо.

Ето, профуча граната, обаче не премерила добре в гонитбата, вдигна гейзер на половин кабелт вляво.

— Тридесет вляво! — заповяда Мануел, бързайки да изпревари корекцията на вражия артилерист.

Навел се, едва не загребал с борда си вода, торпедоносецът се измъкна от следващото попадение, което се стовари на мястото, където щеше да бъде, ако не бе променил курса.

Мануел Лопес хапеше нервно устни. Загазил бе здраво. Но трябваше да се измъкне! Както винаги досега! Само че как?

Ето, земята се провидя в омарата. Натрошени скали и рифове, в които се пенеше прибойт.

— Петнадесет вдясно! — нареди той.

След малко:

— Още петнадесет!

Катерът се втурна право към брега, обстрелван все така неуспешно от преследвачите.

Ала нямаше надежда да им се измъкне. Мануел вече беше сигурен в това.

Той се насочи фронтално срещу първата опасна плитчина и току пред нея рязко сви вляво, заобиколи я и отново взе стария курс, като се надяваше, че неприятелите в бързината, избирайки по-краткия път да му пресекат маршрута, ще се натъкнат на издигнатото дъно.

Не се поддадоха на уловката му. Заобиколиха и те.

Мануел опита нова маневра. Пак без успех! Ясно, ония се оправяха не по-зле от него в тази част на крайбрежието.

Той изтика кормчията и сам хвана руля. Запровира се между кипващите ту тук, ту там гребенчета над коварно прикритите почти до повърхността рифове.

Ето, силен удар разтърси корпуса. Но не го спря.

— Има ли теч? — изкрещя Мануел в тръбата.

И като получи отрицателен отговор, продължи да се провира между опасните препятствия, подобно на воден слалом.

Удари се втори път, трети път... Отляво, отдясно... Здрав излезе катерът. Издържаше.

Ала и враговете бяха не по-малко опитни. Макар че вече не го догонваха, те не спираха да го следват неотлъчно. И да го обстрелват от време на време.

Беглецът не опитваше да отговаря на огъня им. Знаеше, по-късобоино беше неговото оръдие. Нямаше защо да хаби мунициите. Можеха да му потрябват после, когато...

Съдбата отново му изигра лоша шега.

Един снаряд избухна зад кърмата. Не повреди корпуса, само огъна кормилното перо, направи го неуправляемо. И както се носеше с пълна скорост напред, катерът изведнъж очерта полукръг.

Капитанът изкрещя:

— Стоп, машина! Стоп, машина!

Преди механикът долу да чуе заповедта, корабът връхлетя върху една подводна скала. Отекна страшен трясък, корпусът се разтърси така, че мачтата се пречупи от удара, а хората се натъркаляха по палубата.

После ония, които бяха в трюма, излетяха през люка с викове:

— Пробойна! Водата нахлува!

Мануел Лопес вече беше съобразил какво му предстои. А може би тая идея се бе зародила отдавна в подсъзнанието му. И разчиташе на нея.

— Сандъкът! — извика той. — Извън борда! Веднага!

Без да питат повече, неколцина хванаха херметично затворения сандък и го изхвърлиха във през десния борд, невидими за приближаващите отляво преследвачи.

— Постави аквалангите!

Екипажът изпълни за минута и тази заповед.

— Скачай във водата! — Мануел опита да надвика трясъка от вражеската стрелба и зловещото скърцане на нанизания в рифа стоманен корпус.

Един след друг хората му се гмурнаха надолу, все откъм тоя десен борд, последвани накрая от главатаря си.

Той огледа подводната околност. То се знае, не забеляза в какво царство на красотата бе попаднал. Съвсем не му беше сега до красота, до възхита от неописуемата хармония на пъстроцветните морски обитатели: неподвижни корали, гъби, горгонии, лилии, анемони и пръсналите се при приближаването на хората риби, по-ярко обагрени от пеперудите на сушата.

Мануел търсеше спасение, не красота.

И го откри.

В разядената коралова грамада зееше тясна пролука. Но достатъчна да приюти всички. Пръв се вмъкна да провери за всеки случай капитанът. Обаче тозчас се измъкна назад. Точно насреща му се раззина огромна уста. Като издънено буре. Кръгла, с дебели месести бърни.

Морски костур! Може би дълъг повече от три метра. С неправдоподобна за ръста му паст, способна да нагълта цял човек наведнъж.

Ловецът дори не опита да го прогони. Тези отшелници рядко напускат именията си, а насила — никога. Даже много по-малък от тоя, при това пронизан от харпун, не излиза, държейки се с хрилните си капачки за стените. И не се пуска.

В този миг с оглушително проскърцване и бълбукане на нахлудата вода катерът се килна назад, загреба с кърмата и плавно, сякаш беше не от желязо, а от мека мукава, полегна на дъното, вдигнал край себе си облак мътилка.

Мануел откри втора пещера. И поведе нататък хората си. Отворът бе хоризонтален, неудобен за укритие на друг костур.

Но когато понечи да влезе, насреща му се стрелна злобно озъбена глава на едра петниста мурена.

И тя е упорита, и тя не изоставя дома си. Ала Мануел въобще не мислеше да я гони отгук. Имаше място и за нея, и за водолазите. Той застана отпред с острието на харпуна, а другарите му се намъкнаха вътре под тая закрила.

Целта му беше ясна на всички. Трябваше да се заврат в пещерата, та мехурите от аквалангите да не достигат повърхността, да не издават на враговете къде са се спасили бегълците. Да ги смятат загинали. И да се пръждосат...

Обаче не се пръждосваха.

Във водата звукът се чува многократно усилен. Сякаш току до тях долетя трополенето от веригите на спусканите котви. Значи възнамеряваха да останат задълго тук.

Попривикнала с близостта на неканените си съседи, мурената се престаши и излезе от своята дупка. Заплува пред тях плавно и уверено, като че да им демонстрира цялото изящество на движенията си. И — цялата злоба, изписана в изражението на главата ѝ, на страшната уста и щръкналите навън зъби.

После замря на място.

Защо ли?

Около нея се завъртяха няколко дребни риби, които по някаква причина тя не закачаше. Те я щипеха по тялото, по главата, навираха се между зъбите ѝ дори, а пък тя не трепваше.

Водолазите, надникнали от скривалището си, гледаха смаяни. Отде можеха да знаят и това — че тия риби се наричат „чистачи“ и че живеят в своеобразно съдружие с другите морски обитатели? Техните пациенти не ги закачат, а чистачите премахват от телата им впилите се досадни паразити.

Мануел се подаде от пещерата. И видя носещата се по повърхността лодка, по-право дъното ѝ, като половин балон. Проклетници! Недоверчиви бяха, идваха да проверят.

И той мигом се дръпна назад, да скрие издйническите въздушни мехури.

Налагаше се да се спотайват, да чакат. Но докога? Въздухът в балоните не беше неизчерпаем. Ами после? Какво щяха да правят после, когато свършеха въздуха...

ПРИЛИВЪТ

Христо Панчев се ползваше с известна свобода на острова. Напълно забранен му беше само достъпът до пристанището и аеродрума. Не се съмняваше — по какви причини.

Така, обикаляйки навред, а като биолог той се навърташе най-често покрай океанариума, изучи цялата му уредба. Възхити се от целесъобразните му инсталации, от прекрасната организация на производствения процес: от инкубаторите на хайвера до родилните басейни, та чак до дисекционната зала, където биваха отделяни тимусите и останалата част от жертвите използвана за храна на онези, на които още не бе дошъл редът.

Изучи и „капана“ — изкуствено устие към морето с обърнати към сушата шипове, подобно на огромен кош за риболов. Оттам преминаваха привличаните от примамката акули от океана и вече не успяваха да се върнат обратно.

Мисълта, която му хрумна, не можеше да се нарече гениална, нито дори достатъчно умна. Ала той, може би от скука, може би от неовладяно желание да напакости на милионера, а повече от искрено желание да помогне на изчезващия акулски род, реши да направи опасния опит.

Да, беше уверен, че е твърде опасен.

Но Христо Панчев отдавна бе претръпнал на опасности. Не го вълнуваха. Даже да се случеше най-лошото... Та какво от това? Отричаше само безсмисления риск, за перчене, за самоизтъкване. Другият оправдаваше — щом цели да принесе някаква полза.

Той издебна, когато диспечерът излезе за малко от будката си, и се вмъкна вътре. Огледа командното устройство. Опита един-два бутона. И се справи лесно. Надписите върху тях бяха ясни.

Натисна клавиша „изпускателен шлюз“.

И погледна през стъклото навън.

Автоматичната преграда се надигна бавно, освободи излаза към открито море.

Панчев тозчас притича нататък.

След кратко колебание акулите в басейна бяха разбрали какво става и без никакъв ред, с яростно блъскане се бяха устремили към свободата.

Прехласнат от тая гледка, доволен от стореното, той не усети пристигането на телохранителите, петима здравеняци, които се метнаха отгоре му и въпреки яростната му съпротива успяха да го притиснат към земята и да го овържат здраво.

После го отведоха при милионера.

Седнал на пейката пред вилата си, Маккреди изсумтя недоволно:

— Злоупотребихте с гостоприемството ми, мистър!

Панчев се сопна.

— Без ирония! Не смесвайте пленничеството с гостоприемството!

— Това в случая няма значение! Важното е, че въпреки откровения ни разговор вие продължавате да ми пакостите. А знаете ли какво значи „опит за убийство“?

— Аз мисля за човечеството — натърти арестантът. Стори му се, че думите му звучат малко наперено, обаче не успя да намери други по-подходящи. — Не за отделния човек, та бил той и милионер...

— Охо, втори Месия! Готов да пожертва един човешки живот заради цялото човечество... Но ако той човек е друг, не ти.

Панчев беснееше вътрешно. И поради неуспеха, и поради подигравките, които трябваше да понася.

— Не само когато се отнася за друг — почти изкрещя той. — Но и за мен, и за вас, и за него! — той посочи телохранителя Дан, който стоеше отстрани с приведен поглед.

И добави:

— Несъмнено не го знаете. Ние имаме един поет. Той го е казал: „Какво тук значи някаква си личност!“. И то не за другого, а за себе си. И то не седнал пред луксозната си вила, ами пред собствения си разстрел...

Маккреди продължи намръщен:

— За мен по-важно от поезията и патетичните декламации е друго. Смятате ли да ми се мотае в краката, да ми пречите още, или ще приемете протегнатата от мен ръка?

— Да поема протегнатата ръка! — изглежда го възмутен пленникът. — Която ме е овързала така!

— Тя, както ви е вързала, така и ще ви отвърже, ако се съгласите с предложението ми.

И понеже българинът все мълчеше, допълни:

— Повтарям! Вие ще публикувате съобщение, че се отричате от досегашните...

Панчев го прекъсна:

— Това не! В никакъв случай!

— Ще съжалявате!

Биологът сви рамене.

— Аз съм загубил всичко. Останало ми е само това — почтеност ли, добросъвестност ли, глупост ли — както искате го назовете. Само то... Не искам да загубя и него... Един мой приятел бе преиначил малко мисълта на Декарт. Вместо: „Мисля — следователно съществувам“ другото, по-човешкото: „Полезен съм — значи съществувам“. Значи не вегетирам напразно. Не хабя благата, които ми дава природата и които произвеждат другите хора; тия блага, които и така са толкоз малко. Не съм някакъв паразитен консуматор — от хилядите, които задръстват планетата.

Милионерът се изсмя:

— Тия като мен... Спомняте ли си какво казва Кеплер, големият астроном? Според него Земята е живо същество, което диша с приливите и отливите си. А живите същества върху нея, воглаве с човека, са нейни паразити...

Той изведнъж стана сериозен.

— Не съм толкова лош, мистър! Не само вие се тревожите за човечеството. За същото може да мисли и един паразит. Нали така се изразихте? Ще ви го доверя под секрет.

И пошепна в ухото му:

— След моята смърт всичко, което притежавам, аз завещавам на специална фондация за борба с рака. Всичко, до цент...

Панчев не можа да се стърпи и този път:

— Да, но само след смъртта. Не преди това...

Ричард Маккреди скочи от пейката, почервенял от гняв.

— Имам власт да ви принудя!

— „Няма власт над оная глава, която е решила сама да се отдели от раменете си.“ Това го е казал също българин...

Милионерът сгърчи устни насмешливо.

— За днес стига! Надухте ми главата с геройски празнословия. Когато видите какво съм ви приготвил, ще издекламирам друг стих...

И отново възвърна суровия си вид.

— Приемате ли?

— Не! — отвърна тихо, но решително Панчев.

Маккреди посочи блесналия пред тях океан.

— Тогава... Водете го!

Пазачите го изблъскаха грубо към брега. Нагазиха из още неизсъхналия от предишния прилив пясък, осеян с мидени черупки и мъртви морски звезди. Пред краката им се разпълзяха пълчища едри raci отшелници, тътрузейки разноцветните си раковини, облепени с морски жълъди и водорасли. Над близкия панданусов храсталак се разлетяха гнездещите там птици.

До самата водна ивица стърчеше забит железен кол. И мъчителите му вързаха здраво към него пленника си.

Какво ли замисляха?

Откъм вътрешността на острова се зададе второ шествие. Неколцина от същите юначаги водеха още един мъж. И без да губят време, го вързаха от другата страна на кола, с гръб към гърба на Панчев.

Ричард Маккреди се обърна към новодокарания:

— Доктор Дюрер, оставям ви тук да размислите. Надявам се, че когато приливът настъпи и почне да залива главата ви, когато видите обикалящите ви акули, ще се сетите за въпросната формула.

— Искам да намерите Силвия! — пошепна Дюрер. — Без Силвия няма да получите от мен нищо!

Милионерът отвърна:

— Ще видим! Това, което ви тъкмя, не съм го измислил аз. Някога по африканското крайбрежие така са правели жертвоприношения на морето. Да го умилоствият.

После кимна към българина.

— Давам ви последен шанс. Когато склоните да изпълните условията ми, извикайте! Ще ви извадим. Само гледайте да сторите това, преди водата да е заляла устата ви!

Сетне си тръгна с телохранителите към брега, пред вече настъпващите вълни на започналия прилив.

Без да се виждат, двамата осъдени заговориха.

— Кой сте вие? — запита доктор Жан Дюрер.

Другарят му по участ отвърна:

— Казвам се Христо Панчев. Българин. Биолог...

— О! — възкликна Дюрер. — Ученият, който разклати самоувереността на Железния Ричард! Възхищавам се от вас! Такава находчивост! И такава смелост — да се опълчите срещу един Маккреди!

Панчев отговори скромно:

— Не съм направил нищо особено. Забелязал съм и аз нещо, което сто души преди мен са били вече установили. Впоследствие прегледах публикациите им. Само че аз имах щастието моето правителство да разбере важността на проблема. И първо да внесе предложението в Организацията на обединените нации.

След това запита:

— А вие? И защо сте тук?

— Аз пък съм този, заради когото стана нужда да бъде забраняван ловът на акули. От техните тимуси приготвих лекарство, възпиращо разрастването на раковата тъкан.

— Та вие сте благодетел на човечеството!

— Уви, само на Ричард Маккреди! Акулите на всички океани едва стигат за лечението на Маккреди.

— Тогава той какво повече иска от вас?

— Иска синтетичен сквалотимузин. Какъвто и аз искам. Особено след като проумях какви беди съм причинил на морските обитатели. Но не мога. Мозъкът ми сякаш е засякъл. Озовал се на едно място. И не мърда повече. А шефът смята, че отказвам да му разкрия тайната. Може би се страхува, че ще я продам другиму.

Водата прииждаше все по-бързо и по-бързо. Вече се плискаше около глезените им. Откъм океана се носеха равни водни дипли, които с приближаването си до брега нарастваха, издигаха се, изостряха се. Все нови и нови, белнали се като обрасли с подрумче синори. В плитчината те изведнъж политаха напред, сякаш спънати от невидимо препятствие, политаха и се стоварваха с грохот върху пясъка.

Ето, почнаха да обливат коленете им. После — и бедрата. Стигнаха до кръста.

Дюрер закрещя, за да надвика грохота на приближаващия прибор, разпенен, задъхан от ярост.

— Надявам се, че няма да ни убие! Той още има нужда от мен!

Панчев не отговори, разбрал вече, че милионерът съвсем не се шегува. Преценяваше, диреше трескаво начин за спасение. Нима трябваше да се отърве от толкова прекеждия, нима трябваше да се измъкне от устата на древния кархародон, та да загине тук като удавено мръсно куче?

Не че му беше толкоз мил животът... При това бе дал на хората всичко, което можеше да им даде. Не очакваше, че е способен да направи нещо повече. Не беше гений. Онова, което му се бе удадо, бе проста случайност. Няма значение какво твърдят някои — че „има случайни открития, но нито едно — от случаен човек“...

Приливът напредваше застрашително. Достигна гърдите им. Талазите ту се вдигаха нагоре, ту се спускаха надолу. Водните пръски плискаха лицата им, стичаха се от косите им в солени ручей.

А приборът приближаваше с рев като къдраво бяло чудовище.

Приближаваше самата смърт!

Внезапно Дюрер изкрещя:

— Открих! Открих!

Панчев извика откъм гърба му:

— Какво?

— Формулата! Търсената формула... В структурата има два компонента... Смятах, че трябва да бъдат скачени по особен начин... Лице с лице, както си ги представях аз... Но сега ми хрумна... Те са свързани гръб с гръб... Като нас двамата...

И задавян от плискащите в устата му вълни, продължаваше да крещи:

— Мислиш, мислиш... И изведнъж — щрак!... Всичко отива на мястото си...

Той напъна всички сили:

— Помощ! Помоооц!

Извил глава към брега, Панчев не видя никакъв човек. Нямахше никой, който би могъл да ги чуе и да им помогне.

— Я престанете! — рече той. — Те са ни обrekli... Примирете се!

А доктор Дюрер не спираше:

— Досега можех... Без Силвия... Дал, каквото успял, на науката... Сега нямам право... Нямам право... Защото отново имам какво да кажа на хората... Трябва да им го кажа...

— Ще минат и без нас, и без нашите знания... „Какво тук значи някаква си личност?...“

Дюрер не преставаше да се дърпа, така омотан във въжетата, и да вика:

— Добре де! Нека да умра, но преди това да направя достойно откритие си...

— Ако не днес — пресече го българинът, — то утре друг ще го открие... Не си въобразявайте, че сме незаменими...

— И все пак... И все пак — една година по-рано, един ден по-рано... Това значи хиляди, стотици хиляди спасени живота... Ако не можах да помогна на Силвия, то поне на другите... Да помогна...

ПОТЪНАЛАТА МИНА

Манометрите показваха, че въздухът в аквалангите е на привършване, а вражеските кораби не даваха никакъв признак, че имат намерение да се махнат. Още една лодка се присъедини към първата, която се въртеше над потъналия торпедоносец.

Мануел Лопес трябваше да измисли нещо. Но какво? Да извърши подводен абордаж върху един от неприятелските кораби, да го завладее и да бяга с него? Ама как, като нямаше оръжие? Само водолазните ножове. И то срещу тъй добре въоръжени бандити.

Тогава видя побягналия октопод и преследващата го мурена. Изхвърляйки залпове вода през реактивната си помпа, главоногото се стрелкаше ту наляво, ту надясно, дано се отърве от гънещата се подире му зъбата панделка. Обаче щом се убеди, че това няма да му се удаде, почти пред устата ѝ избълва мастиленото си облаче. А той, избледнял мигновено, се хвърли на дъното и се сля с него. Изчезна. Измамената хищница се вгриза в туй мътно облаче, размята се гневно, разбрала измамата, полута се нетърпеливо насам-натам с притъпено обоняние от октоподовата чернилка, но скоро изостави напразните си дирения и побърза да се шмугне в своята дупка. Да дебне оттам, на сигурно, нова жертва.

Мануел гледаше нататък, където изчезна осморъкият хитрец. И все не можеше да го открие.

Ала съзря друг. Ами това? Какъв беше тоя странен корал? Познаваше повечето видове от тях, но такъв не бе виждал — съвсем кълбовиден, с правилни издатини по него.

Като „рогата“ на мина!

Дали пък не беше истинска мина, през годините обрасла с корали, така загубила плаваемост и потънала на дъното?

Трябваше да провери! Не само от любопитство...

Мануел изплува от пещерата и достигна каменното кълбо. Побутна го. То се поотмести леко. Явно не бе могло да срасне с пясъка отдолу. А не се съмняваше, че е мина. Нищо, че бе покрита с кора от

корали. Един по-силен удар в запалките щеше да освободи скритата в недрата ѝ огнена смърт.

Нямаше време да размисля повече. Мануел Лопес беше човек на делото, не на умуването. Дето се казва, преди да го е намислил, той се залови да осъществи намерението си.

Щеше да я завлече до най-близкия кораб, където да я върже за котвената верига. И да бяга. При първото по-силно поклащане някоя запалка щеше да докосне борда. И...

После другият кораб щеше да избяга сам, за да не го постигне същата участ...

И тогава...

Мануел ненавиждаше убийството. А знаеше, че сега му се налага да избие много хора. Но нямаше изход. Или той тях, или те него! При това трябваше да запази парите си, които бяха в сандъка. Никой не си дава парите. Да ги придобиеш е по-лесно, по-трудно е да ги опазиш. Всеки си ги пази: с пистолети, с алармени устройства, с каси, дори с кобри в касите.

Сега му оставаше да я отнесе до котвата!

Водолазът опита да я вдигне. Напразно. Макар че всички тела във водата олекват, това тяло беше облепено с много дебел каменен слой и силите на един човек не стигаха.

Той се върна в пещерата, за да съобщи на другарите си за своята странна находка. Сякаш изпратена му от самата Мадона. И да ги повика, та заедно, с общи усилия, да я отнесат където трябва.

Но при вида на тая маскирана смърт хората му, уж все смели моряци и главорези, не помръднаха от местата си, притиснаха се поплътно до стената.

Ако не беше под вода, Мануел щеше да ги наругае, да ги псува, да ги кълне. Сега се налагаше да мълчи. Само си рече наум: „Ако ще паднеш, в борбата падни!“. Махна презрително с ръка към тях. Трябваше сам да осъществи своя замисъл. И щеше да го осъществи...

Той заплува към потопения си катер, намъкна се в кубрика и извади оттам голям пластмасов чувал. Отнесе го над мината, върза го за халката ѝ, после пъкна в него мундщука на акваланга си, натиснал изпускателния клапан. Въздухът започна да пълни торбата. Все повече и повече, превръщайки я в един прозрачен малък балон.

Ала макар и малък, подемната му сила се оказа достатъчна. Мината се разклати бавно, сетне леко, неусетно се надигна, увисна във водата.

Това беше целта. Водолазът хвана халката и повлече опасния си товар към посоката, където очакваше да намери най-близкия кораб.

Тогава насреща му връхлетяха баракудите. Не една, не две, а цяла глутница! Сякаш метнат от древна балиста залп сребърни копия. Със зловещо озъбени глави, с издадени напред булдожки долни челюсти, осеяни с остри като пирони зъби. Някои ги смятат за по-опасни и от акулите.

Но дори да не закачеха човека, достатъчно беше някоя случайно да докосне „рогчето“. И да прати по дяволите и себе си, и сестрите си, и човека...

Мануел замръзна на място, скован от двойния ужас. Знаеше, че е безполезно да прави каквито и да било опити да ги пропъди. Когато баракудата си е наумила нещо, нищо не може да я спре.

Те се стрелкаха покрай него и покрай товара му, сякаш всеки миг щяха да се нахвърлят отгоре му.

После изведнъж, като по команда, пак всички вкупом, се отдалечиха, изчезвайки в синевата.

Човекът отново помъкна придържаната от найлоновия балон мина.

Ето, в далечината, на тридесетина метра забеляза размазаните от водната омара очертания на впитата в пясъка котва и на източващата се нагоре верига.

Целта му!

Още тридесетина метра!

Тогава видя другата сянка, по-право я усети с някакво неизвестно сетиво. Обърна глава и зърна изплавалата от бездната грамада.

Позна я веднага. Левиатан! Древната гигантска акула, която бе погубила и брат му, и приятелите му. На която се беше заклек да отмъсти. Която толкова бе търсил, толкова бе дебнал напразно досега.

И изневиделица — ето я! Тъкмо когато най-не му трябваше. Когато беше обезоръжен срещу нея. Когато щеше да му попречи в новото начинание.

Той замря неподвижно на място. Дано не го забележи, дано го отмине!

Уви! Забелязала го бе. Както поклащаше глава като всяка акула ту наляво, ту надясно, водолазът видя окото ѝ, злобно вторачено в него.

Видя дишащите, разширяващи се и свиващи се хрилни цепнатини, видя брадата от полепнали под устата ѝ прилепала, видя облака пърхащи напред лоцмани.

Бе толкоз грамадна, че когато гледаше неправдоподобната ѝ глава, той не можеше да съзре опашката ѝ, забулена от непрозрачната мъгла на инак тъй бистрата вода.

Левиатан се насочи право към човека, все едно не плуващо живо същество, ами някакво изкуствено творение, повече подобно на макет за филм на ужасите, като литнал дирижабъл.

За беда не беше нито макет, нито дирижабъл! Ето, хрилните му отвори се свиха в тънки цепнатини, а пък устата му се раззина широко, извадила на показ няколко реда бели, исполински трионени зъби.

Санта Мария, помогни!

Мануел разбра, че не му остава нищо друго. Блъсна облепената с корали мина към зейналата паст, а той размаха лудо плавници. Дано се отклони от пътя на чудовището, дано бъде по-далеч от взрива, който трябваше да избухне ей сега. И да го прати към сигурна смърт.

След като е отмъстил — да се спаси... Да се спаси...

Не успя. Грамадният му враг излезе по-бърз. Догони го. И заедно с тласнатата към него мина всмукна в устата си и своя убиец.

Това беше последното, което видя клетият Мануел Лопес — зловещата арка на акулските челюсти...

После — един ослепителен блясък... И оглушителен трясък...

Само това...

ОТМЪЩЕНИЕТО НА АКУЛИТЕ

Ричард Маккреди съвсем не възнамеряваше да убива двамата си пленници. Нито да се отказва от бъдещите им услуги, на които толкова разчиташе; нито да се замесва в разни криминални истории: следователи, разпити, вестникарски сензации. Искаше му се само да им даде един малък урок, да ги поукроти, да им посмачка откривателското самочувствие и убеждението в тяхната незаменимост.

Щеше да ги следи с далекоглед отдалеч. И когато видеше, че приливът е поохладил разгорещеността им, щеше да прати лодка, която да ги извади. Знаеше какъв ужас вдъхва видът на настъпващия прилив, по-неовладян от ужаса пред бушуващ пожар.

И двамата му бяха нужни. Само че — укротени. Потребни му бяха мозъците им, не волята. Воля той имаше достатъчно. И за себе си, и за другите...

Не предвиди едно нещо обаче — идването на племенника си. И на Силвия.

Един от телохранителите притича и докладва:

— С яхтата пристигна мистър Джордж. С нея изпращат и мисис Силвия...

На племенника не се зарадва. Очакваше го неприятен разговор с него. Но втората новина, виж, беше добра. Появата на Силвия щеше да събуди отново угасналото желание за работа на мъжа ѝ. По-сигурно, отколкото мъчението с прилива.

— Как е тя?

— Зле! Открили са я почти на смъртно легло в една бедняшка болница. Свалиха я от борда на носилка, с носилка я откараха до къщата на доктор Дюрер.

На смъртно легло! Лошо! Или обратното — по-добре! Да подтикне учения към нови открития. Да бърза. В дирене на по-действени лекарства. От които ще спечелят и болното тяло на Ричард Маккреди, и бизнесът му...

Той се обърна към океана. Приливът набъбваше. Но все още недостатъчно. Двамата твърдоглавци трябваше да потреперят още малко. Нужни му бяха, обаче по-кротки. Да работят за него, не за себе си, не и за „човечеството“...

Милионерът се обърна към телохранителя:

— Доведете мистър Джордж!

И продължи да се разхожда покрай акулския развъдник, като от време на време насочваше далекогледа към двамата си пленници, които вече бяха залети с вода до гърдите.

В басейна пред него бяха отделени млади акули на дължина не повече от метър и половина. Те се блъскаха безредно, премятаха се една връз друга и всяка гледаше да се приближи до онова място, където стоеше човекът. Вече бяха усвоили туй просто знание — изправи ли се някой до брега, значи ще им хвърли храна. И те с нетърпение я очакваха. Като глутница гладни кучета.

Джордж Маккреди застана пред чичо си. Мълчалив, но не и покорен. Това личеше от ядния блясък на очите му.

— Викал си ме — рече той.

Милионерът го измерва дълго от главата до петите.

— Защо ли пък толкова си ми дотрябвал? Ама... Щом си дошъл.

И сякаш нищо не е било, метна поглед към беснеещите акули.

— Моите благодетели! Ако не бяха те...

Той кимна към телохранителя.

— Благодаря ви! Повече не сте ми нужен!

Къде ли се беше дянал Дан?

После изведнъж, рязко, в упор постави въпроса си:

— Човече, какво точно целеше със замисления саботаж? Да унищожих тимусите? И останал без тях, да умра, така ли?... За наследството...

Ала Джордж вече бе подготвил своята версия във връзка със случилото се, не по-почтена, но все пак по-поносима.

— Как можа да го помислиш! Искях само да те изнудя. И аз като оня нехранимайко, който ти отмъкна толкова милиони. Той ме наведе на тази идея. Да ги скрия и сетне да ти поискам откуп срещу тях...

— Нито цент няма да получиш! — сопна му се милионерът. — Научи се сам да печелиш пари!

Джордж Маккреди беше зазубрил речта си наизуст.

— Именно затова! Да печеля и аз. С тях да подкрепя бизнеса си. И после да ти ги върна. Един вид принудителен заем...

Богаташът Маккреди повече не може да се овладее.

— Подлец! — изкрещя той. — На това отгоре и ще лицемериш!

В яда си замахна с все още силната си ръка да му зашлеви една здрава плесница, с каквато отдавна се канеше да го посрещне.

Но Джордж — млад, пъргав, отличен спортист, шампион по бокс от колежа — с ловко движение се отклони от тежката десница и милионерът, не срещнал целта, изгуби равновесие. Залитна, препъна се. И плъсна в басейна.

Очакващите храната си хищници мигом се скупчиха отгоре му. Малките акули са по-агресивни от старите, които, преди да нападнат, проучват, дебнат, пазят се.

В същия миг племенникът Маккреди, който съвсем не беше страхливец, скочи във водата. Без да се замисля особено. Забрави, че тъкмо това бе мечтал. Поддаде се на вродения у всеки човек порив, ако щете, атавизъм от далечните стадни прадеди, да помогне на ближния.

Чувал го бе само, а сега се увери с очите си. Акулите разкъсват първоначално набелязаната жертва. Докато не я свършат, не закачат другите. Оставят безнаказани тези, които опитват да спасят пострадалия.

Оказа се безсилен да помогне. Не успя да се промъкне през камарата премятащи се сред окървавената вода грапави стоманени тела.

Чак тогава, видял сатанинската им настървеност, чул злоещото щракане на алчните им челюсти, той се уплаши. И побърза да се измъкне върху циментовата преграда.

Там вече си даде сметка каква щуротия щеше да направи. Тя, съдбата, се бе намесила да го подкрепи, а той, глупакът, опита да ѝ попречи. Това, което Джордж преследваше толкоз отдавна, бяха извършили бързо-бързо акулите, отстранили от пътя му към милионите единственото препятствие.

Сърцето му тържествуваше. Милионите на стария Ричард, на Железния Ричард, вече бяха негови! Напреде му се откриваше най-щастливото съществуване, за каквото не бе дори мечтал и в най-дръзките си сънища.

Още утре щеше да изплати дълга на компрометираната фирма, щеше да се отърве завинаги от кошмара на затворническите решетки и да се отдаде на напълно законен бизнес — като единствен разпоредник на фармакологичния тръст.

И не подозираше какво жестоко разочарование го очакваше утре, когато нотариусът отвореше завещанието, с което мъртвият оставя цялото си състояние на фондацията за борба с рака...

ПАЗИТЕЛИ НА РАВНОВЕСИЕТО

Двамата осъдени не подозираха нито намерението на Ричард Маккреди да ги освободи, щом прецени, че е дошло времето за това; нито неговата гибел, попречила за изпълнението му.

Доктор Дюрер продължаваше да вика:

— Не искам да умра... Тъкмо когато съм постигнал... Преди да го съобщя на хората... Не искам...

И надигаше глас:

— Помощ! Помоооц!

Напразно!

Плискащите вълни пълнеха устата му, заглушаваха виковете му. Той се давеше, кашляше и пак крещеше:

— Помоооц!

Панчев опитваше да се държи по-достойно. Само се изправяше на пръсти, за да се повдигне колкото може повече, и си повтаряше наум: „Ти си мравка! Дал си каквото си могъл. За повече нямаш сили. И никой вече не очаква нищо от теб. Овладей се!... «Какво тук значи някаква са личност?»“.

О, колко трудно било да се изрече това не на театралната сцена, а в живота, пред лицето на настъпващата неотменима смърт!

Тогавя видя стрелкащите се по водната повърхност черни перки.

Акули! Може би същите, които той бе освободил през отворения шлюз...

Те кръжаха наоколо, свивайки спиралите си, все по-нетърпеливи и по-нахални.

Ето, една премина на два метра от него, подаде глава над повърхността и го изгледа с едно око.

Но какво око! Едновременно тъй безчувствено и тъй зло, сякаш събрало във фокус кръвожадността на цялата Вселена.

Не удържа. По-силен от мъката му, която все още не бе надживял; по-силен от разума му; по-силен от чувството му за достойнство, инстинктът за самосъхранение най-накрая надделя.

Най-сетне бе дошло времето да употреби за нещо полезно мускулите си. Вместо да размества шкафове...

Той прихвана с ръце, както бяха вързани отзад, железния кол, приклепна, макар че главата му се оказа под вода, и се напъна, напрегна цялата си мощ, та да го изтръгне от пясъка. Без да знае колко дълбоко е забит.

Не успя.

Едва сдържал досега нагона си за дишане, подаде уста над водата, която вече се бе надигнала с още няколко сантиметра. Пое въздух и отново се потопи. И отново изпъна мускули. Наляво-надясно! Дано го доразклати!

Въздухът му пак се свърши. И пак трябваше да покаже глава, за да диша.

Язык за силата му! Язык за мечешкия му прякор! Един път да му дотрябва и да не му свърши работа!

Отново се сгъна под водата. В нов опит да разклати омразния кол. В ужаса пред смъртта доби удесеторени сили. Задушаваше се, гърдите му щяха да се пръснат от убийствения спазъм за въздух, но той продължаваше да натиска железната греда. Напред-назад! Защото му се струваше, че вече почва да отстъпва пред усилията му. Или само тъй му се искаше...

Пое пак въздух и пак се гмурна.

Наистина поддаваше. Клатеше се.

Панчев разбра. Доктор Жан Дюрер не бе стоял безучастен. Схванал намерението му, помагаше и той, макар че не можеше да се мери с мощта на Христовите мускули.

Още малко! Още съвсем малко!

Излизаше... Излизаше...

Най-сетне я измъкна. И то така, че едва не повали и двамата сред вълните.

Те закретаха с последните останали в тях сили към брега. Железният кол тежеше много, спъваше ги, тъй неотделими от него, но в същото време пък им даваше известна устойчивост срещу водните тласъци.

Акулите ги следваха по петите, ала все не дръзваха да ги нападнат. Може би бяха добре нахранени в аквариума на Ричард Маккреди. А двамата полуудавници почти не ги забелязваха.

Най-сетне, след колко ли мъки, успяха да достигнат плитчината. И едва дотъррили се до сухо, се строполиха на пясъка. Не можеха повече. Изгубили от изнемощение способността да разсъждават, без да се замислят дори докъде може да достигне приливът.

Кой знае колко бяха лежали, когато Христо Панчев отвори очи.

Добре де! Спасили се бяха от водата. А сега? Как да се освободят от въжето, от гредата, към която бяха вързани? Извън морето и телата им, и железният кол бяха добили непоносима тежест.

И българинът видя новата опасност. Водната стихия продължаваше да напредва, обливаше ги, не искаше да ги изпусне от меките си, но безпощадни лапи.

— Ставай! — изкрещя Панчев.

И двамата, с огъващи се колена, опитаха да се надигнат пак. Обаче тозчас се повалиха сред вълните.

Не, нямаше да се предадат! Щяха да се борят... Тъй близо до избавлението...

Изнемощели, с тъмнеещи петна пред очите, за кой ли път понечиха отново да се надигнат...

Така и не усетиха притичалия до тях телохранител на милионера, който, без да каже нищо, без да се бави, сръза с ножа си въжетата и един след друг ги изтързузи на пясъка, по-далеч от водата.

И там, задъхан от умора, промълви:

— Слава на бога, не закъснях много, нали?

После добави:

— А Ричард Маккреди... е мъртъв...

— Как! — едновременно възкликнаха и двамата.

Дан обясни със заекване:

— Паднал сред акулите... Тъй разправя племенникът... Мистър Джордж...

Но повече на себе си каза тихо:

— Ще видим после... Когато дойде следователят...

И изведнъж се сети.

— Доктор Дюрер, мисис Силвия...

Ученият, който лежеше отпаднал, обезсилен на пясъка, начаса се надигна.

— Какво — Силвия? Какво е станало?

Дан отговори:

— Тук е... Намериха я...

Докторът вече беше скочил на крака. Като по вълшебство силите му се бяха върнали.

— Къде е сега?

— У дома ви.

И смутен, дообясни:

— Зле е... На легло.

Жан Дюрер не го изчака повече.

— Тръгвам! Трябва веднага да я инжектирам... Да задържа живота й...

И добави, обърнат повече към Панчев:

— Дори така... Дори на легло... Дори умираща... Но да живее, да диша, да бъде до мен... В това време може да бъде открито друго лекарство... Истинско... Което да я изцери напълно...

Той се втурна тичешком към вътрешността на острова, като понякога проплакваше: и от радост, и от мъка:

— Силвия... Силвия...

Двамата българи седнаха на брега, загледани подире му.

— Той все пак има някаква надежда — пошепна Панчев.

И стана.

— А аз? Какво да правя аз сега?

Дан го последва мълчаливо.

Вече бяха стигнали до диспечерския пункт на шлюзовете за океанариума, когато той заговори:

— Да знаете... И вие... Вашето не беше леко, но и аз... Съучастник в такова мръсно дело... Да оставя сред прилива... Вързан... Сред акулите... Един българин... С моята кръв... С моята реч... Шефът искаше едно, сърцето — друго... Кого да послушаш? Как да зарежа в бедата един българин?...

Дан се спря.

— Тя, моята, вече е свършена. Аз съм пропаднал човек. Но каквото и да съм, щом става дума за българското... Прощавайте! И дори не си спомняйте за мен! Не заслужавам...

Със съчувствен поглед Панчев му протегна ръка.

— Благодаря ви!

Дан се поколеба дали да я поеме, после я стисна поривисто и без да каже нито дума повече, забърза нанякъде.

Биологът остана сам. Към отсрещния край на океанариума се суетеше някаква възбудена тълпа. Навярно следствените органи провеждаха огледа. Зад него боботеше прибойт на пълния прилив. А отпред, в прозрачната вода на басейна, се стрелкаха сблъсканите акулски тела, порейки повърхността с острите си перки.

Сигурно тая мисъл се бе зародила отдавна в съзнанието му. Сега само се уплътни, прие ясен, безспорен образ.

Това щеше да прави и той! Пак с цел в живота! Щеше да подхване нова борба. За отглеждане на акули! В такива океанариуми. Ето я малката полза от Ричард Маккреди — че бе положил началото.

Човечеството, колкото и неестествено да звучеше това, трябваше да започне развъждането на акули. Да ги отглежда до безопасна за тях възраст и да ги разселва в океана.

Налагаше се равновесието в природата да бъде възстановено!

Той влезе в командната будка. Намери клавиша, който му бе нужен. И го натисна. Преградата се вдигна бавно. И към морето се юрнаха задържаните досега едри акули.

Не пусна малките. Те щяха да останат тук, докато укрепнат. Чак тогава щяха да последват по-старите си сестри.

Щяха да продължат възложената им от майката-природа дейност, прекъсната от човешкото недоглеждане и егоизъм.

При наличието на портативното акулско плашило, което можеше да носи всеки, акулите преставаха да бъдат „зъбати демони“, ужасът на океана. Колкото и чудновато да изглеждаше, те отново поемаха мисията си на санитарии, които пазят от гибел рибното богатство... Ставаха отново това, което бяха и преди — пазители на Равновесието.

На ВЕЛИКОТО РАВНОВЕСИЕ...

Април 1979 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.